

گزارش اقتصادی شاپراک

مرداد ۱۴۰۳. شماره ۱۱۰

اللهم صل على محمد
وآله الطيبين

شماره
شرکت مجید الکترونیکی پرداخت کارت اعتباری

فهرست مطالب

فهرست شکل‌ها	۶
فهرست جداول	۸
پیشگفتار	۱۱
شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه	۱۲
۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی	۱۶
۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی	۱۷
۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	۱۸
۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی	۱۹
۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان	۲۱
۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی	۲۲
۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP	۲۳
۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در مرداد ماه ۱۴۰۳	۲۵
۱-۲- آمار عملکردی شاپرک	۲۵
۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک	۲۶
۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی	۲۸
۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش	۲۹
۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها	۳۰
۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت	۳۴
۲-۲- نفوذ منطقه‌ای	۳۸
۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی	۳۸
۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور	۳۹
۳-۲-۲- تعداد و سرانه کارته‌خوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان	۳۹
۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی	۴۵
۵-۲-۲- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور	۴۶
۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارته‌خوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور	۴۷
۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها	۴۸
۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه	۴۹
۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها	۵۳
۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش	۵۴

- ۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت ۵۹
- ۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۰
- ۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۰
- ۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک ۶۳
- ۳-۴- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه ۶۶
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۸
- ۴-۱- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۹
- ۴-۱-۱- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۹
- ۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۱
- ۴-۱-۳- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۴
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۸
- ۴-۱-۱- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای ابزارهای پذیرش ۸۱
- ۴-۱-۲- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال - هیرشمن به ازای نوع سرویس ۸۳
- ۴-۲- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۸۵
- ۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه ۸۷
- ۴-۱-۳- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه در استان‌های کشور ۸۸
- ۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور ۹۱
- ۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌ها در بعد کشوری ۹۴
- ۴-۳-۴- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۹۸
- ۴-۳-۵- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۱۰۰
- ۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP ۱۰۴
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۱۰۶
- ۵-۱- سهم بازار پذیرندگی ۱۰۶
- ۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۱۰۷
- ۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۸
- ۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۱۰
- ۵-۱-۴- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۱۲
- ۵-۲- سهم بازار صادرکنندگی ۱۱۴
- ۵-۲-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۱۵
- ۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۶

۱۱۷.....	سهام بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۳-۲-۵
۱۱۸.....	سهام تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک	۴-۲-۵
۱۱۹.....	اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵-۲-۵
۱۲۱.....	سهام تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده	۳-۵
۱۲۸.....	جمع‌بندی	۶-
۱۳۷.....	واژه‌نامه	۷-

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت خرداد ۱۴۰۳..... ۱۸
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۲۰
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۲..... ۲۲
- شکل ۱-۲ مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۳..... ۲۶
- شکل ۲-۲ مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۳..... ۲۷
- شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- مرداد ۱۴۰۳..... ۳۱
- شکل ۴-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- تیر و مرداد ۱۴۰۳..... ۳۳
- شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۳ و ۱۴۰۲..... ۳۴
- شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - مرداد ۱۴۰۳..... ۳۵
- شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۳..... ۳۵
- شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات -تیر و مرداد ۱۴۰۳..... ۳۶
- شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳..... ۳۷
- شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - مرداد نسبت به تیر ۱۴۰۳..... ۴۱
- شکل ۱۱-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - مرداد ۱۴۰۳..... ۴۲
- شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۴۰۳..... ۴۴
- شکل ۱۳-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - مرداد ۱۴۰۳..... ۴۵
- شکل ۱۴-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - مرداد ۱۴۰۳..... ۴۸
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۳..... ۵۰
- شکل ۱۶-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۳..... ۵۱
- شکل ۱۷-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۳..... ۵۲
- شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۱..... ۵۴
- شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - مرداد ۱۴۰۳..... ۵۵
- شکل ۲۰-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ - مرداد ۱۴۰۳..... ۵۷
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - مرداد ۱۴۰۳..... ۶۱
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۳..... ۶۲
- شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۳..... ۶۵
- شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۳..... ۶۵

- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۳ ۶۹
- شکل ۲-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۳ ۷۰
- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۳ ۷۲
- شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۳ ۷۴
- شکل ۵-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد ۱۴۰۳ ۷۶
- شکل ۶-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد ۱۴۰۳ ۷۸
- شکل ۷-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - تیر و مرداد ۱۴۰۳ ۸۰
- شکل ۸-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان‌ها - مرداد ۱۴۰۳ ۹۰
- شکل ۹-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - مرداد ۱۴۰۳ ۹۳
- شکل ۱۰-۴ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP - مرداد ۱۴۰۳ ۹۶
- شکل ۱۱-۴ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP - مرداد ۱۴۰۳ ۹۸
- شکل ۱۲-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - مرداد ۱۴۰۳ ۱۰۰
- شکل ۱۳-۴ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۱ تاکنون ۱۰۲
- شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - مرداد ۱۴۰۳ ۱۰۷
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - مرداد ۱۴۰۳ ۱۰۸
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - مرداد ۱۴۰۳ ۱۱۶
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۴۰۳ ۱۲۳
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۴۰۳ ۱۲۴
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - مرداد ۱۴۰۳ ۱۲۵
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۴۰۳ ۱۲۶

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۳.....	۱۷
جدول ۱-۲	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۳.....	۱۹
جدول ۱-۳	ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت و GDP در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۲.....	۲۳
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۷
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۲.....	۲۷
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۹
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته.....	۳۰
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- مرداد ۱۴۰۳.....	۳۰
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۴۰۳.....	۳۱
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۴۰۳.....	۳۲
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای پذیرش در سرویس‌های "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" - مرداد ۱۴۰۳.....	۳۳
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۴۰۳.....	۳۹
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- مرداد ۱۴۰۳.....	۳۹
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۴۰
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۴۳
جدول ۱۴-۲	تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- مرداد ۱۴۰۳.....	۴۶
جدول ۱۵-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۳
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۴
جدول ۱۷-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۶
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۳.....	۶۰
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته.....	۶۱
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - مرداد ۱۴۰۳.....	۶۲
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - مرداد ۱۴۰۳ و ماه گذشته.....	۶۳
جدول ۵-۳	کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۴
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۶۶

جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش- تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۷۱
جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۷۳
جدول ۳-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۷۵
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس- تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۷۷
جدول ۵-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP- تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۷۹
جدول ۶-۴	وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن	۸۱
جدول ۷-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش- مرداد ۱۴۰۳.....	۸۲
جدول ۸-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۸۳
جدول ۹-۴	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- مرداد ۱۴۰۳.....	۸۴
جدول ۱۰-۴	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۸۴
جدول ۱۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی- تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۸۶
جدول ۱۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار- تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۸۷
جدول ۱۳-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان- مرداد ۱۴۰۳.....	۸۹
جدول ۱۴-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی به تفکیک استان- مرداد ۱۴۰۳.....	۹۲
جدول ۱۵-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی هر شرکت- تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۹۵
جدول ۱۶-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها تراکنش‌دار هر شرکت - تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۹۷
جدول ۱۷-۴	شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - مرداد ۱۴۰۳.....	۹۹
جدول ۱۸-۴	سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن- مرداد ۱۴۰۳.....	۱۰۳
جدول ۱۹-۴	نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی - مرداد ۱۴۰۳.....	۱۰۴
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش -مرداد ۱۴۰۳.....	۱۰۹
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - مرداد ۱۴۰۳.....	۱۱۱
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مرداد ۱۴۰۳.....	۱۱۳
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۱۱۴
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار -مرداد ۱۴۰۳.....	۱۱۵
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ۱۴۰۳.....	۱۱۷
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده -مرداد ۱۴۰۳.....	۱۱۸
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ۱۴۰۳.....	۱۲۰
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-تیر و مرداد ۱۴۰۳.....	۱۲۱

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - مرداد ۱۴۰۳..... ۱۲۱

پیشگفتار

مستند حاضر، گزارش شماره ۱۱۰ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:

۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان کیفیت خدمات حس شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپراک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپراک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپراک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپراک در مرداد ۱۴۰۳
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک کارتی (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپراک در یک نگاه

سهام مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپراک		
▼	۹۸/۶۹٪	خرید کالا و خدمات
▲	۱/۳۱٪	پرداخت قبض و خرید شارژ
سهام تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپراک		
▲	۹۰/۰۸٪	خرید کالا و خدمات
▼	۵/۵۹٪	پرداخت قبض و خرید شارژ
▲	۴/۳۳٪	مانده گیری
ضریب نفوذ منطقه‌ای		
سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور		
▲	۱.۹۷۱/۲۳	کل ابزارها
▲	۱.۷۵۶/۲۹	کارتخوان فروشگاهی
▲	۱/۱۱	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۲۱۳/۸۳	ابزار پذیرش اینترنتی
سرانه تراکنش‌های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور		
▲	۷۲/۷۵	کل ابزارها
▲	۶۶/۵۳	کارتخوان فروشگاهی
▲	۱/۶۵	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۴/۵۶	ابزار پذیرش اینترنتی
نفوذ منطقه‌ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		
▲	تهران ۱.۸۵۳.۱۱۵	بیشترین تعداد
▼	تهران ۹.۱۱۹	بیشترین تغییر
▲	مازندران ۰/۲۲۳	بیشترین سرانه
▲	اردبیل ۷۵/۱۶	بیشترین سرانه تعداد تراکنش
نسبت دهکی مبالغ تراکنش‌های شاپراکی		
▲	۴۷۴/۴۰	نسبت متوسط دهک دوم به دهک اول

۱ جایگاه شاپراک در اقتصاد ملی

سهام از نقدینگی	
▲	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراک به نقدینگی ۱۴/۸۷ درصد
▲	نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی ۱/۷۲ درصد

۲ شاخص‌های عملکردی شاپراک در مرداد ۱۴۰۳

آمار عملکردی	
▲	تعداد تراکنش‌های شاپراک ۴,۴۹۷,۵۸۲,۳۰۹ تراکنش
▲	ارزش تراکنش‌های شاپراک ۱۳,۲۵۱,۴۳۵,۵۰۲ میلیون ریال
رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش‌ها	
▲	رشد اسمی ماهانه مرداد۱۴۰۳ نسبت به تیر۱۴۰۳ ۶/۲۰٪
▲	رشد حقیقی ماهانه مرداد۱۴۰۳ نسبت به تیر۱۴۰۳ ۴/۱۶٪
▲	رشد اسمی ماهانه مرداد۱۴۰۳ نسبت به مرداد۱۴۰۲ ۳۹/۲۵٪
▲	رشد حقیقی ماهانه مرداد۱۴۰۳ نسبت به مرداد۱۴۰۲ ۵/۸۰٪
سهام هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها	
▲	ابزار پذیرش اینترنتی ۶/۲۷٪
▼	ابزار پذیرش موبایلی ۲/۲۷٪
▼	کارتخوان فروشگاهی ۹۱/۴۵٪

گزارش اقتصادی شاپرک

۳

کیفیت انجام خدمات پرداخت

سهیم تراکنش‌های موفق

درصد تراکنش‌های موفق به کل تراکنش‌ها	۹۲/۸۰٪
درصد تراکنش‌های موفق شاپرک به کل تراکنش‌ها	۹۹/۸۲٪

سهیم هر یک از خطاهای رخ داد در تراکنش‌ها

خطای پذیرندگی	۰/۹۲٪
خطای شاپرکی	۲/۵۳٪
خطای صادر کنندگی	۶/۰۹٪
خطای کاربری	۹۰/۱۹٪
خطای کسب و کار	۰/۲۶٪

کیفیت ارائه خدمات

سطح کیفیت ارائه خدمات شبکه	۹۹/۲۹٪
سطح کیفیت ارائه خدمات شاپرک	۹۹/۸۲٪

تراکنش‌های ناتمام

درصد تراکنش‌های معوق از کل تراکنش‌ها	۰/۰۱۷٪
درصد تغییرات تراکنش‌های معوق	۵/۴۵٪

شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در مرداد ۱۴۰۳

شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	۳/۲۴۹	فراپردازان آروند امید
پایین‌ترین میزان شاخص	۰/۴۷۳	پرداخت الکترونیک پاسارگاد

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها

بالاترین میزان شاخص	۰/۱۵۵٪	آسان پرداخت پرشین
پایین‌ترین میزان شاخص	۰/۰۱۱٪	فراپردازان آروند امید

سهیم کارتخوان‌های کم و فاقد تراکنش از پایانه‌های فعال

بیشترین سهیم	الکترونیک کارت دماوند	۳۱/۱۵٪
کمترین سهیم	به پرداخت ملت	۱۱/۳۰٪

ستون اول مربوط به شرکت‌های PSP و ستون دوم مربوط به بانک‌های پذیرنده

بالاترین سهیم از کل تراکنش‌های بازار

سهیم مبلغی	پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۴۹٪	بانک ملت	۱۶/۱۰٪
سهیم تعدادی	پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۴۲٪	بانک سپه	۱۷/۶۸٪

بالاترین سهیم مبلغ تراکنش‌ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	پرداخت الکترونیک سامان	۲۸/۲۸٪	بانک ملت	۱۵/۹۱٪
ابزار پذیرش موبایلی	به پرداخت ملت	۴۸/۷۹٪	بانک ملت	۵۴/۷۶٪
کارتخوان فروشگاه‌ها	به پرداخت ملت	۱۸/۶۷٪	بانک ملت	۱۶/۰۸٪

بالاترین سهیم تعداد تراکنش‌ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	به پرداخت ملت	۳۹/۲۱٪	بانک ملت	۴۱/۰۲٪
ابزار پذیرش موبایلی	به پرداخت ملت	۴۵/۴۶٪	بانک ملت	۵۵/۱۴٪
کارتخوان فروشگاه‌ها	پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۶۷٪	بانک سپه	۱۹/۰۳٪

شاخص هر فیندال - هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۵۰۶	۲۰,۲۷
ابزار پذیرش موبایلی	۳,۱۹۶	۳,۷۹۲
کارتخوان فروشگاه‌ها	۱,۲۴۶	۹۲۶

بالاترین سهیم بانک‌های صادر کنند از تعداد کارت‌های تراکنش‌دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	۱۲/۸۸٪
کارت اعتباری	بانک ملت	۱۵/۹۰٪
کارت برداشت نقدی	بانک ملی ایران	۲۰/۵۸٪

فصل ۱

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

بررسی کلان اقتصادی عملکرد شبکه الکترونیک پرداخت کارتی، شاپرک با استفاده از قیاس با شاخص‌های اقتصادی در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- جایگاه شاپراک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپراک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپراک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپراک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپراک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا خرداد ۱۴۰۳) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۳

دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
تیر ۱۴۰۲	۶۶,۹۴۰,۵۰۰	۹,۶۹۸,۸۵۵	۱۴/۴۹٪
مرداد ۱۴۰۲	۶۸,۵۳۱,۰۰۰	۹,۵۱۶,۴۰۹	۱۳/۸۹٪
شهریور ۱۴۰۲	۷۰,۹۹۱,۲۰۰	۹,۹۴۷,۴۰۶	۱۴/۰۱٪
مهر ۱۴۰۲	۷۱,۷۷۸,۴۰۰	۱۰,۲۲۰,۴۴۴	۱۴/۲۴٪
آبان ۱۴۰۲	۷۳,۲۹۳,۱۰۰	۱۰,۲۹۰,۲۶۱	۱۴/۰۴٪
آذر ۱۴۰۲	۷۴,۹۸۰,۰۰۰	۱۰,۴۲۸,۳۰۵	۱۳/۹۱٪
دی ۱۴۰۲	۷۵,۷۱۹,۰۰۰	۱۰,۵۵۸,۱۱۳	۱۳/۹۴٪
بهمن ۱۴۰۲	۷۷,۷۹۵,۹۰۰	۱۱,۰۰۵,۸۶۶	۱۴/۱۵٪
اسفند ۱۴۰۲	۷۸,۷۷۴,۵۰۰	۱۳,۸۹۱,۲۲۷	۱۷/۶۳٪
فروردین ۱۴۰۳	۷۹,۶۸۲,۹۰۰	۹,۷۲۸,۵۳۰	۱۲/۲۱٪
اردیبهشت ۱۴۰۳	۸۱,۲۹۶,۷۰۰	۱۲,۲۴۰,۶۱۲	۱۵/۰۶٪
خرداد ۱۴۰۳	۸۴,۵۳۹,۹۰۰	۱۲,۴۲۶,۴۲۴	۱۴/۸۷٪

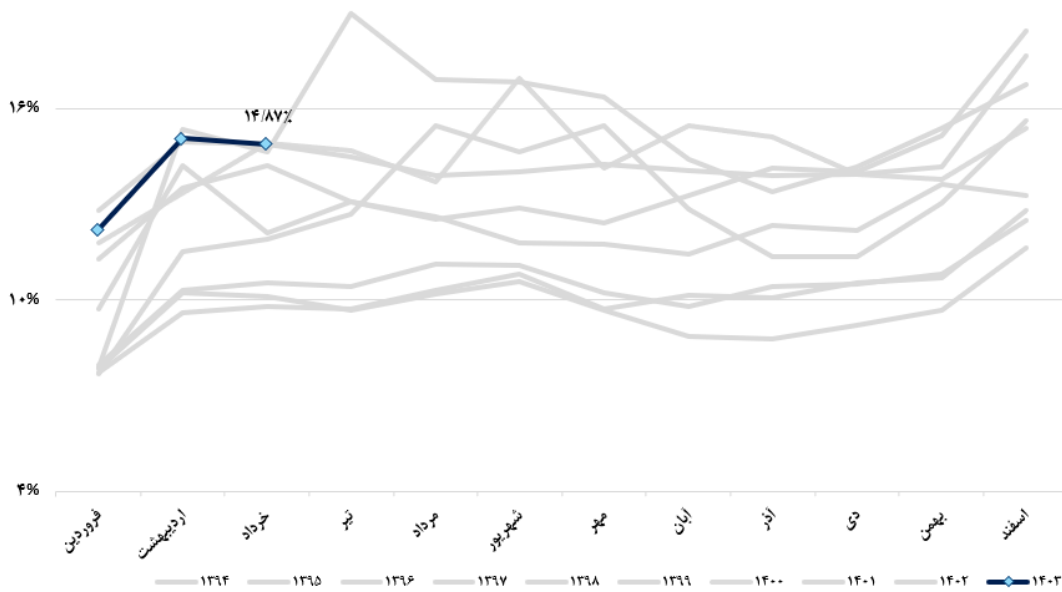
در خرداد ۱۴۰۳ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۴/۸۷ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه اردیبهشت ۱۴۰۳، کاهش ۰/۱۸- درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در خرداد ۱۴۰۳، ارزش تراکنش‌های شاپرک افزایش ۱/۵۲ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۲/۷۶ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، کاهش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه اردیبهشت ۱۴۰۳ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا خرداد ۱۴۰۳ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۴ لغایت خرداد ۱۴۰۳ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت خرداد ۱۴۰۳

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۱-۲ ارائه شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به خرداد ۱۴۰۳

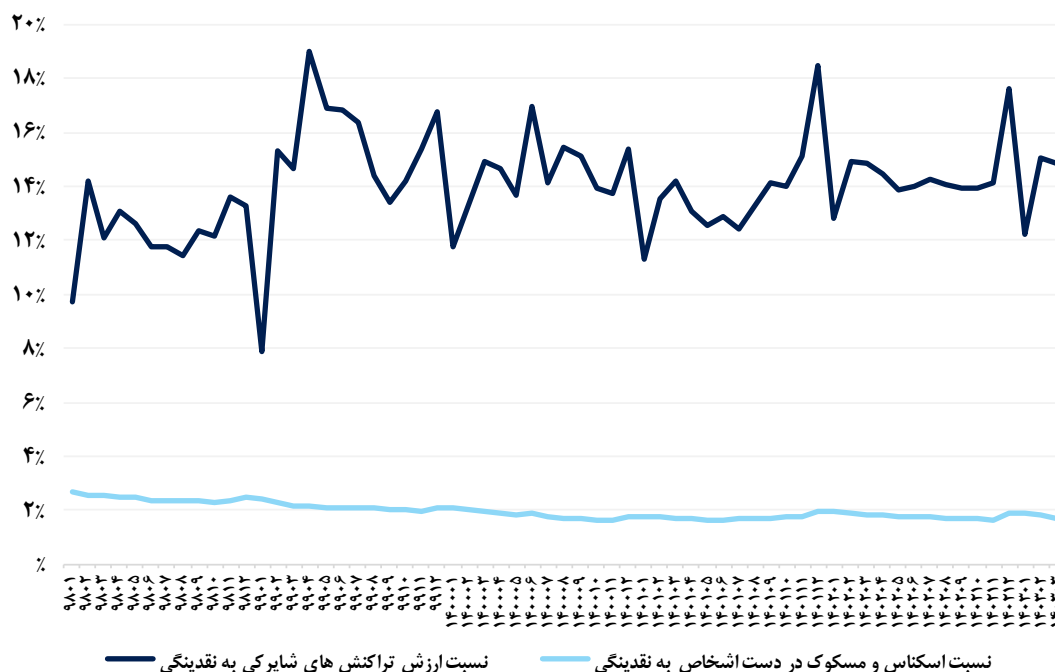
نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نقدینگی (میلیارد ریال)	دوره
۱/۸۱٪	۱.۲۱۲.۹۰۰	۶۶.۹۴۰.۵۰۰	تیر ۱۴۰۲
۱/۷۷٪	۱.۲۱۴.۲۰۰	۶۸.۵۳۱.۰۰۰	مرداد ۱۴۰۲
۱/۷۴٪	۱.۲۳۵.۵۰۰	۷۰.۹۹۱.۲۰۰	شهریور ۱۴۰۲
۱/۷۴٪	۱.۲۴۵.۷۰۰	۷۱.۷۷۸.۴۰۰	مهر ۱۴۰۲
۱/۷۲٪	۱.۲۵۸.۵۰۰	۷۳.۲۹۳.۱۰۰	آبان ۱۴۰۲
۱/۶۹٪	۱.۲۶۸.۰۰۰	۷۴.۹۸۰.۰۰۰	آذر ۱۴۰۲
۱/۶۸٪	۱.۲۷۵.۸۰۰	۷۵.۷۱۹.۰۰۰	دی ۱۴۰۲
۱/۶۵٪	۱.۲۸۶.۰۰۰	۷۷.۷۹۵.۹۰۰	بهمن ۱۴۰۲
۱/۸۶٪	۱.۴۶۸.۸۰۰	۷۸.۷۷۴.۵۰۰	اسفند ۱۴۰۲
۱/۸۷٪	۱.۴۸۸.۴۰۰	۷۹.۶۸۲.۹۰۰	فروردین ۱۴۰۳
۱/۸۰٪	۱.۴۶۰.۱۰۰	۸۱.۲۹۶.۷۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۳
۱/۷۲٪	۱.۴۳۵.۹۰۰	۸۳.۵۳۹.۹۰۰	خرداد ۱۴۰۳

در خرداد ۱۴۰۳، ۱/۷۲ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در اردیبهشت ۱۴۰۳ کاهش ۰/۰۸- درصدی را تجربه نموده است. در خرداد ۱۴۰۳ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۷۶ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با کاهش ۱/۶۶ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را به کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۸ تا خرداد ۱۴۰۳) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۹/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۸ به ۱۴/۸۷ درصد در خرداد ۱۴۰۳ افزایش یافته است. این در حالی است که نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۲/۶۷ درصد به ۱/۷۲ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۰/۹۵ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. کاهش این نسبت در خرداد ۱۴۰۳ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۸ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود.

۱-۲- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارت را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارت را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

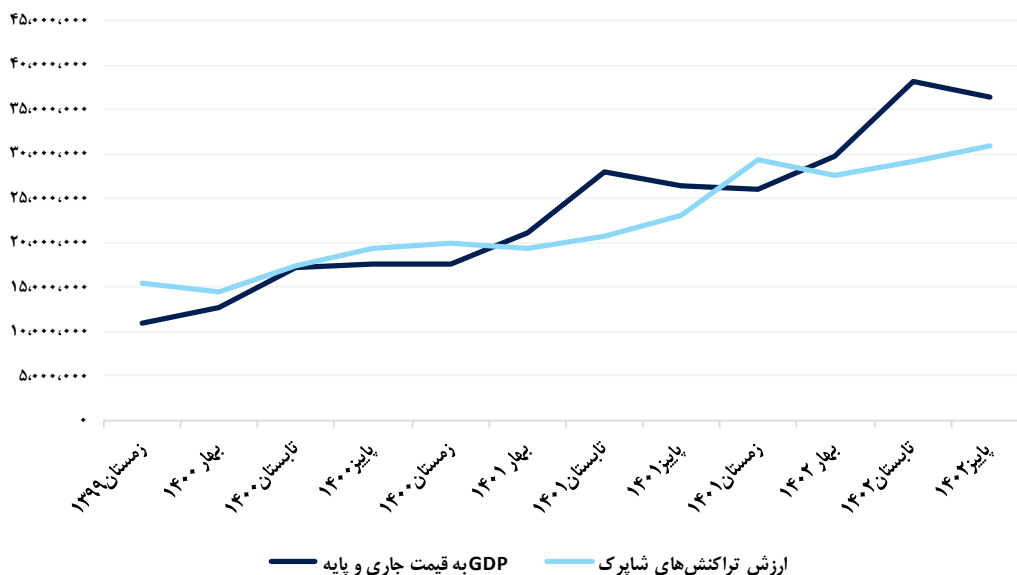
در شکل ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۲ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایان‌گر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به پاییز ۱۴۰۲ می‌باشد.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۲

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است.

جدول ۱-۳ ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی و GDP در ۱۲ فصل منتهی به پاییز ۱۴۰۲

ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	GDP (میلیارد ریال)	دوره
۱۵,۴۷۵,۸۳۴	۱۱,۰۲۱,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۹
۱۴,۴۳۴,۷۹۴	۱۲,۷۷۸,۰۰۰	بهار ۱۴۰۰
۱۷,۴۴۶,۲۲۶	۱۷,۲۷۰,۰۰۰	تابستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۲۵,۰۴۱	۱۷,۶۲۳,۰۰۰	پاییز ۱۴۰۰
۲۰,۰۶۸,۱۶۶	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	زمستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۶۷,۲۳۳	۲۱,۲۱۸,۹۴۵	بهار ۱۴۰۱
۲۰,۸۲۵,۶۹۶	۲۸,۰۳۸,۸۰۴	تابستان ۱۴۰۱
۲۳,۰۹۴,۰۲۹	۲۶,۵۲۴,۷۵۷	پاییز ۱۴۰۱
۲۹,۳۶۹,۱۹۶	۲۶,۰۴۱,۳۴۸	زمستان ۱۴۰۱
۲۷,۶۷۰,۸۲۳	۲۹,۶۹۱,۳۰۷	بهار ۱۴۰۲
۲۹,۱۶۲,۶۷۰	۳۸,۱۶۶,۱۴۳	تابستان ۱۴۰۲
۳۰,۹۳۹,۰۱۰	۳۶,۴۲۷,۰۶۴	پاییز ۱۴۰۲

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود.

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به پاییز ۱۴۰۲ می‌باشد.

فصل ۲

شاخص‌های عملکردی شاپرک در مرداد ۱۴۰۳

بررسی کلان عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی، شاپرک در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در مرداد ماه ۱۴۰۳

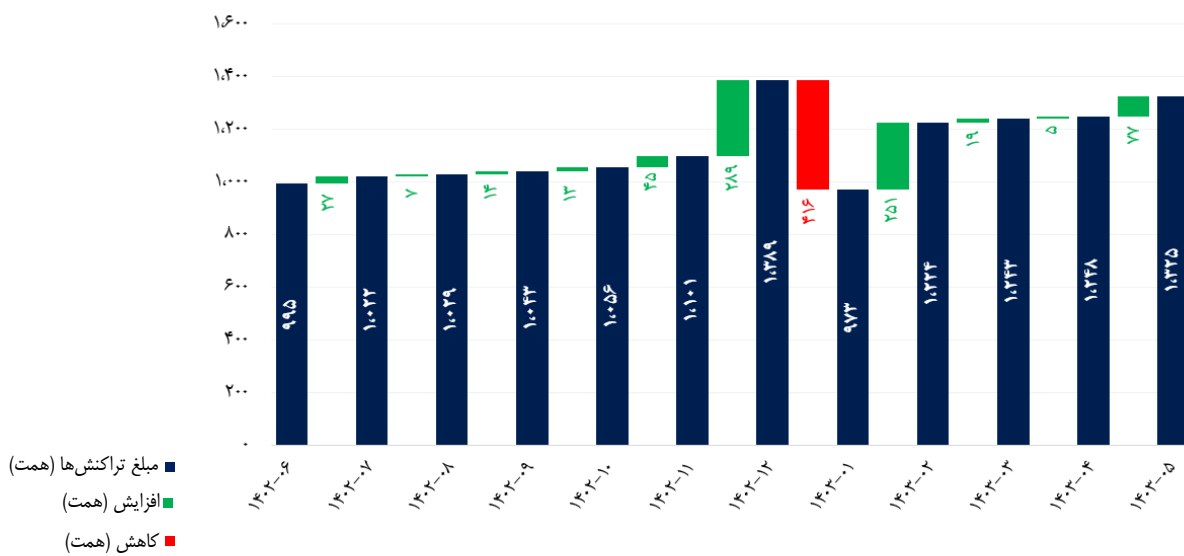
فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

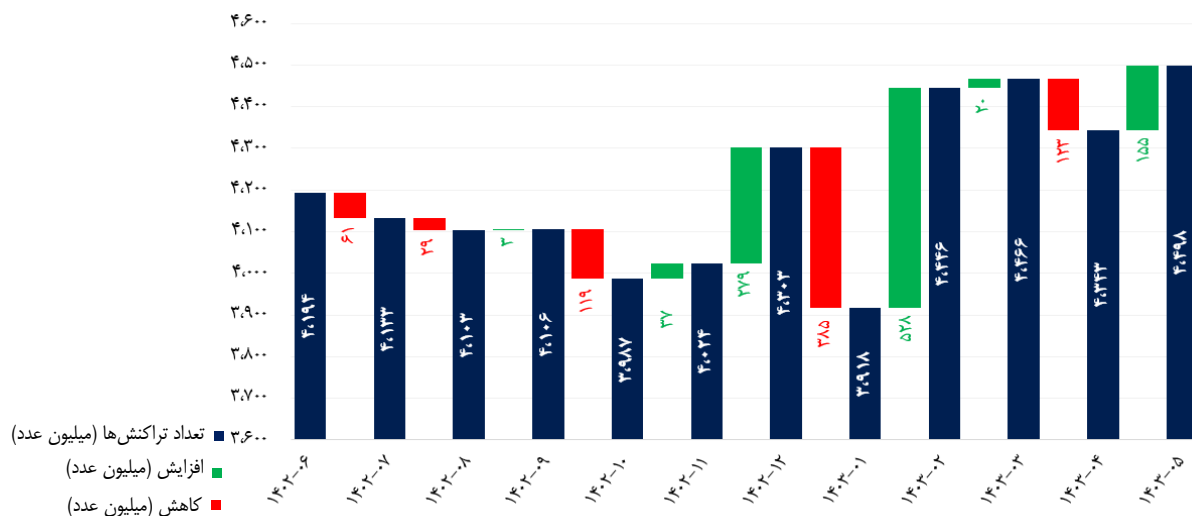
۲-۱-۱- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک

در شکل ۲-۱، به بررسی مبلغ تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ماه ۱۴۰۳ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۲ و فروردین ۱۴۰۳ رخ داده است.

شکل ۲-۱- مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۳

در شکل ۲-۲، به بررسی تعداد تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ماه ۱۴۰۳ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش تعداد تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اردیبهشت و فروردین ۱۴۰۳ رخ داده است.

شکل ۲-۲- مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۳

در مرداد ماه ۱۴۰۳ بالغ بر ۴,۴۹۸ میلیون تراکنش با ارزش ۱۳,۲۵۱ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به تیر ماه رشد ۳/۵۶ درصدی در تعداد و ۶/۲۰ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در مرداد ماه ۱۴۰۳ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲- مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	تیر ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۳۴۲,۸۲۲,۳۴۱	۴,۴۹۷,۵۸۲,۳۰۹	۳/۵۶%
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱۲,۴۷۸,۰۸۲,۳۵۹	۱۳,۲۵۱,۴۳۵,۵۰۲	۶/۲۰%

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در مرداد ۱۴۰۳ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲- مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۲

نوع	مرداد ۱۴۰۲	مرداد ۱۴۰۳	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۱۱۹,۷۸۵,۳۹۸	۴,۴۹۷,۵۸۲,۳۰۹	۹/۱۷%
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۹,۵۱۶,۴۰۸,۵۸۴	۱۳,۲۵۱,۴۳۵,۵۰۲	۳۹/۲۵%

بر اساس مندرجات جدول ۲-۲ تراکنش‌های مرداد ۱۴۰۳ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۲ از نظر تعدادی ۹/۱۷ و از نظر ریالی ۳۹/۲۵ درصد رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد به منظور ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	تیر ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱۲,۴۷۸,۰۸۲,۳۵۹/۳۵	۱۳,۲۵۱,۴۳۵,۵۰۲/۴۹	۶/۲۰٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۴,۸۸۹,۵۳۰,۷۰۵/۰۷	۵,۰۹۲,۷۸۸,۴۳۲/۹۳	۴/۱۶٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۲۵۵/۲	۲۶۰/۲	۱/۹۶٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI از سایت مرکز آمار کشور می‌باشد).

همان‌گونه که جدول ۲-۳ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته با رشد ۶/۲۰ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها رشد ۴/۱۶ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار کشور اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

درصد تغییرات	مرداد ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۲	ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)
۳۹/۲۵%	۱۳,۲۵۱,۴۳۵,۵۰۲/۴۹	۹,۵۱۶,۴۰۸,۵۸۳/۵۱	ارزش اسمی تراکنش‌ها
۵/۸۲%	۵,۰۹۲,۷۸۸,۴۳۲/۹۳	۴,۸۱۲,۸۳۳,۷۴۲/۸۱	ارزش حقیقی تراکنش‌ها
۳۱/۵۹%	۲۶۰/۲۰	۱۹۷/۷۳	شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد. (مرجع آمار CPI: سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ رشد ۳۹/۲۵ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده ۵/۸۲ درصد می‌باشد.

۲-۱-۳ - عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌های مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مرداد ۱۴۰۳ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		رشد
	مرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۳۲۱,۹۵۸	۱,۲۸۹,۲۵۶	۲/۵۴%
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۸۴۱	۶,۵۳۳	۴/۷۱%
کارتخوان فروشگاه‌ها	۱۰,۸۵۷,۷۲۲	۱۰,۷۵۴,۸۰۴	-۰/۹۶%
مجموع ابزارها	۱۲,۱۸۶,۵۲۱	۱۲,۰۵۰,۵۹۳	۱/۱۳%

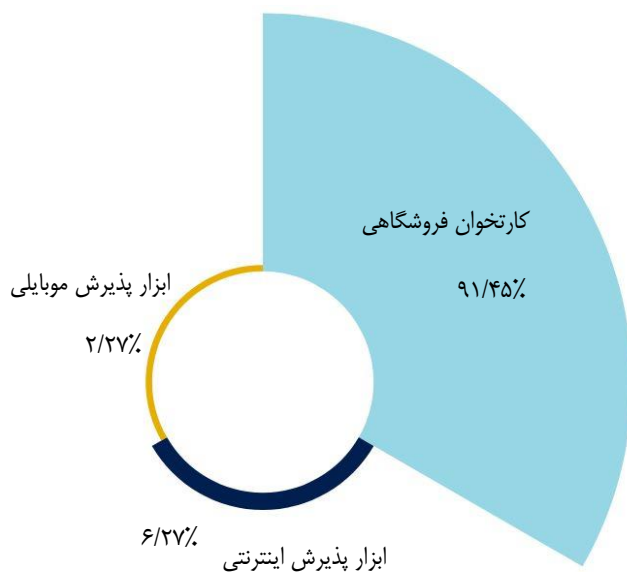
بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به تیر ماه رشد ۱/۱۳ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۰/۹۶ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در مرداد ۱۴۰۳ نسبت به تیر ۱۴۰۳ ماه رشد ۲/۵۴ درصدی را تجربه نموده‌اند. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- مرداد ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	مرداد ۱۴۰۳		تیر ۱۴۰۳	
	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی
ابزار پذیرش اینترنتی	۱۰/۸۵%	۱,۳۲۱,۹۵۸	۱۰/۷۰%	۱,۲۸۹,۲۵۶
ابزار پذیرش موبایلی	۰/۰۶%	۶,۸۴۱	۰/۰۵%	۶,۵۳۳
کارتخوان فروشگاه‌ها	۸۹/۱۰%	۱۰,۸۵۷,۷۲۲	۸۹/۲۵%	۱۰,۷۵۴,۸۰۴
مجموع ابزارها	۱۰۰/۰۰%	۱۲,۱۸۶,۵۲۱	۱۰۰/۰۰%	۱۲,۰۵۰,۵۹۳

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۳ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌ها با سهم ۹۱/۴۵ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- مرداد ۱۴۰۳

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاهی، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دانست. همچنین به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۴۰۳

تعداد تراکنش به ازای هر ابزار	تعداد تراکنش‌ها	تعداد ابزار فعال سیستمی	ابزار پذیرش
۲۱۳	۲۸۲،۱۸۸،۴۶۱	۱،۳۲۱،۹۵۸	ابزار پذیرش اینترنتی
۱۴،۹۳۵	۱۰۲،۱۷۲،۸۲۴	۶،۸۴۱	ابزار پذیرش موبایلی
۳۷۹	۴،۱۱۳،۲۲۱،۰۲۴	۱۰،۸۵۷،۷۲۲	کارتخوان فروشگاهی
۳۶۹	۴،۴۹۷،۵۸۲،۳۰۹	۱۲،۱۸۶،۵۲۱	مجموع ابزارها

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرکی در مرداد ۱۴۰۳، ۳۶۹ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۸/۶۸ واحدی (۲/۴۱ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین تغییر متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. در مرداد ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۴/۸۹ درصدی از ۲۰۴ تراکنش در تیر ۱۴۰۳ به ۲۱۳ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۴،۹۳۵ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۴۴۵/۰۲ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۸/۷۷ واحد افزایش نسبت به تیر ۱۴۰۳ به ۳۷۹ عدد در مرداد ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - مرداد ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۱،۳۲۱،۹۵۸	۲،۸۴۷،۳۱۷،۱۶۷	۲،۱۵۳/۸۶
ابزار پذیرش موبایلی	۶،۸۴۱	۲۱،۹۰۹،۷۱۴	۳،۲۰۲/۷۱
کارتخوان فروشگاهی	۱۰،۸۵۷،۷۲۲	۱۰،۳۸۲،۲۰۸،۶۲۱	۹۵۶/۲۱
مجموع ابزارها	۱۲،۱۸۶،۵۲۱	۱۳،۲۵۱،۴۳۵،۵۰۲	۱،۰۸۷/۳۸

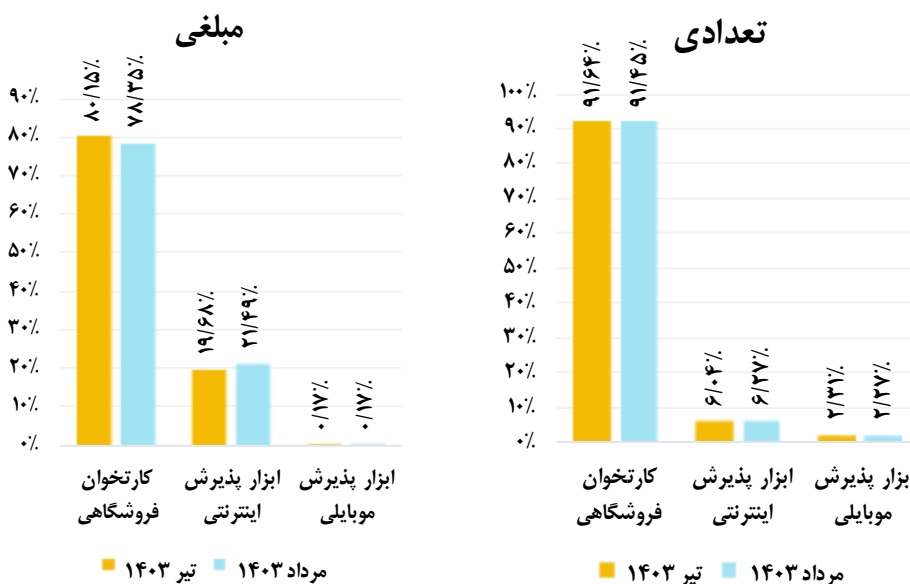
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در مرداد ۱۴۰۳ ماه با افزایش ۲۴۹/۱۶ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۲،۱۵۳/۸۶ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۳۸/۷۷ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳،۲۰۲/۷۱ میلیون ریال به ازای هر ابزار در مرداد ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۹۵۶/۲۱ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۲۶/۲۷ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. با توجه به اینکه تراکنش‌های سرویس "مانده‌گیری" فاقد مبلغ هستند، تعداد تراکنش‌ها شامل سرویس "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" می‌باشد. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار پذیرش اینترنتی از این منظر رتبه نخست را دارد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش ابزارهای پذیرش در سرویس‌های "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" - مرداد ۱۴۰۳

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش (در هر ابزار (میلیون ریال))
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۶۱,۷۵۲,۶۶۵	۲,۸۴۷,۳۱۷,۱۶۷	۱۰/۸۸
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۲,۱۷۲,۷۷۸	۲۱,۹۰۹,۷۱۴	۰/۲۱
کارتخوان فروشگاه‌های	۳,۹۳۹,۰۰۳,۶۹۹	۱۰,۳۸۲,۲۰۸,۶۲۱	۲/۶۴
مجموع ابزارها	۴,۳۰۲,۹۲۹,۱۴۲	۱۳,۲۵۱,۴۳۵,۵۰۲	۳/۰۸

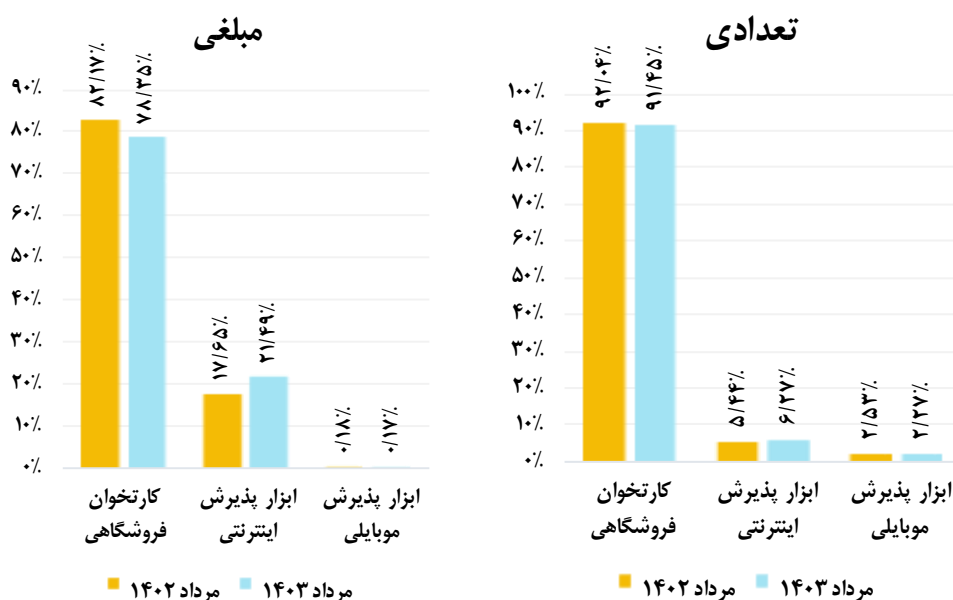
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۲-۴ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر و مرداد ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۱۹ و ۱/۸۰ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۲۳ و ۱/۸۱ درصدی را تجربه نموده‌اند. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز به ترتیب کاهش ۰/۰۴ و ۰/۰۴ درصدی مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۵ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای مرداد ۱۴۰۳ و مقایسه آن با مرداد ۱۴۰۲ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۵ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۳ و ۱۴۰۲

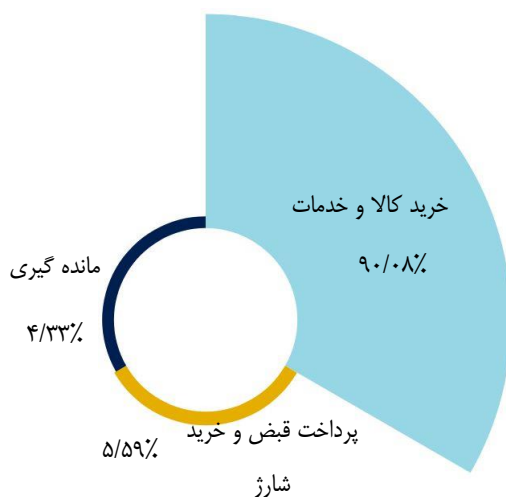
همانگونه که در شکل ۲-۵ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی در مرداد ماه ۱۴۰۳ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با کاهش ۰/۵۸ و ۳/۸۳ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۸۴ و ۳/۸۴ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب با کاهش ۰/۲۶ و ۰/۱۳ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵- عملکرد شاپراک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

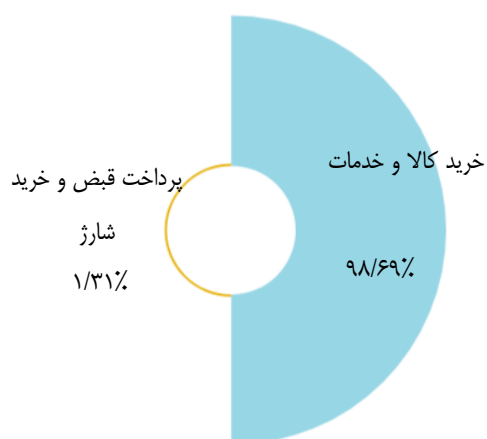
در این راستا شکل ۲-۶ و شکل ۲-۷ به ترتیب سهم تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مبین آن است که در مرداد ۱۴۰۳، ۹۰/۰۸ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپرک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۸ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۰۱ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۳۳ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

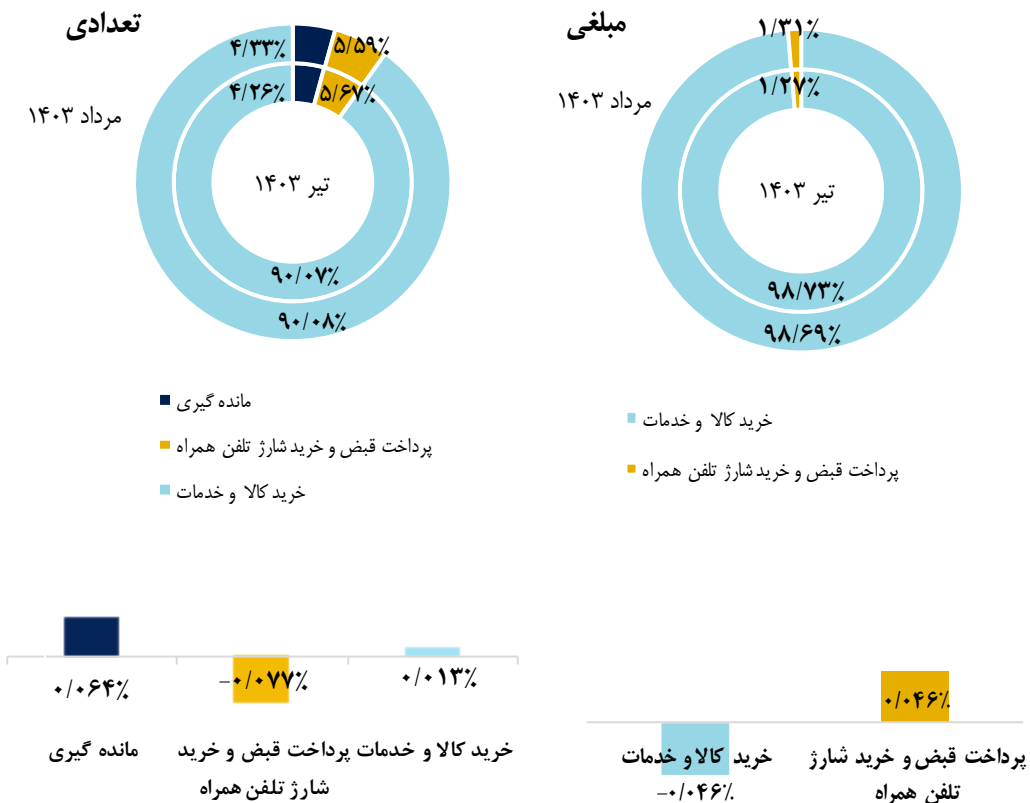
شکل ۲-۶ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - مرداد ۱۴۰۳

شکل ۲-۷ نشان می‌دهد که ۹۸/۶۹ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه مرداد ۱۴۰۳ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۷ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۳

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۸ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

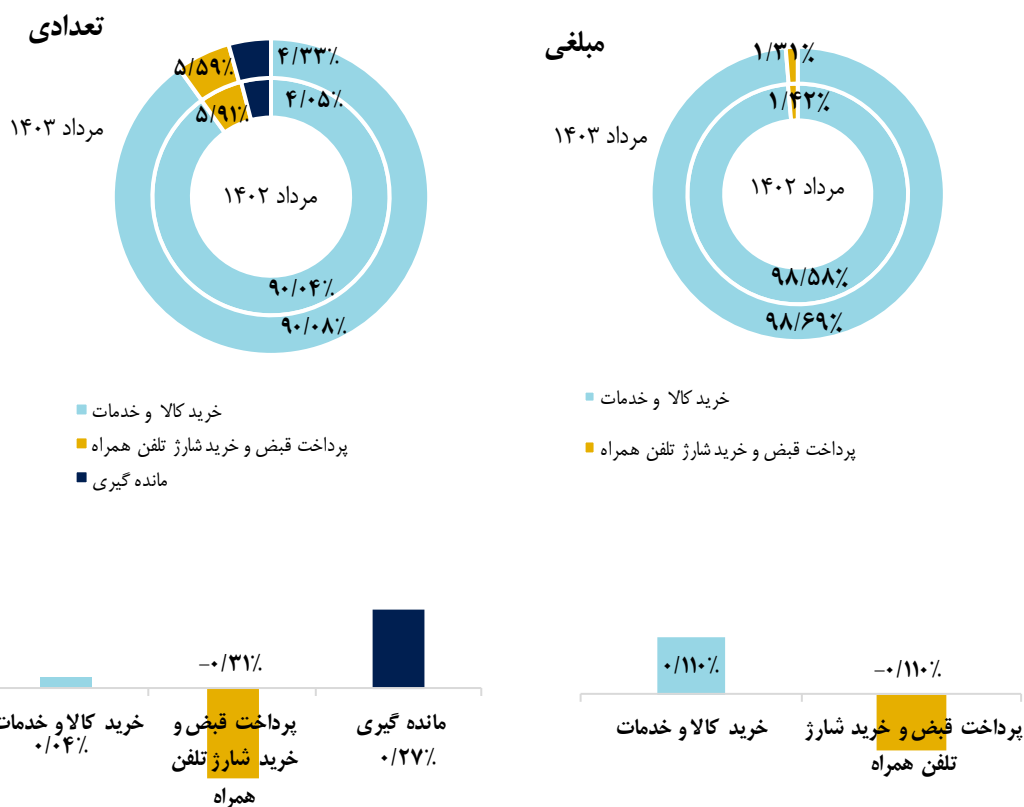

شکل ۲-۸ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - تیر و مرداد ۱۴۰۳

در شکل ۲-۸ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمات "خرید کالا و خدمات" و "مانده‌گیری" از کل تراکنش‌ها با افزایش همراه بوده، همچنین خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" با کاهش مواجه بوده است. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۱۳ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۰/۰۷۷ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با افزایش ۰/۰۶۴ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در

مرداد ماه با کاهش ۰/۰۴۶ درصدی همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" اضافه شده است.

در شکل ۹-۲ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی مرداد ۱۴۰۲ بررسی شده است.

شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - مرداد ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳

بر اساس شکل ۹-۲ ملاحظه می‌شود همزمان با افزایش ۰/۰۴ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در مرداد ۱۴۰۳ نسبت به مرداد ۱۴۰۲، سهم مبلغی آن نیز به میزان ۰/۱۱۰ درصد افزایش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۰/۳۱ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز افزایش ۰/۲۷ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارت در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شارک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در مرداد ۱۳۹۷/۲۳ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۷۵۶/۲۹ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱/۱۱ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۲۱۳/۸۳ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۴۰۳

ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	تعداد ابزار	ابزار پذیرش
۲۱۳/۸۳	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۱,۳۲۱,۹۵۸	ابزار پذیرش اینترنتی
۱/۱۱		۶,۸۴۱	ابزار پذیرش موبایلی
۱,۷۵۶/۲۹		۱۰,۸۵۷,۷۲۲	کارتخوان فروشگاهی
۱,۹۷۱/۲۳		۱۲,۱۸۶,۵۲۱	کل ابزارها

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در مرداد ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - مرداد ۱۴۰۳

سرانه تراکنش‌های هر ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	تعداد تراکنش‌ها	ابزار پذیرش
۴/۵۶	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۲۸۲,۱۸۸,۴۶۱	ابزار پذیرش اینترنتی
۱/۶۵		۱۰۲,۱۷۲,۸۲۴	ابزار پذیرش موبایلی
۶۶/۵۳		۴,۱۱۳,۲۲۱,۰۲۴	کارتخوان فروشگاهی
۷۲/۷۵		۴,۴۹۷,۵۸۲,۳۰۹	کل ابزارها

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در مرداد ماه سال جاری ۷۲/۷۵ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاهی با ۶۶/۵۳ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و سرانه کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر

استان

در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاهی، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی

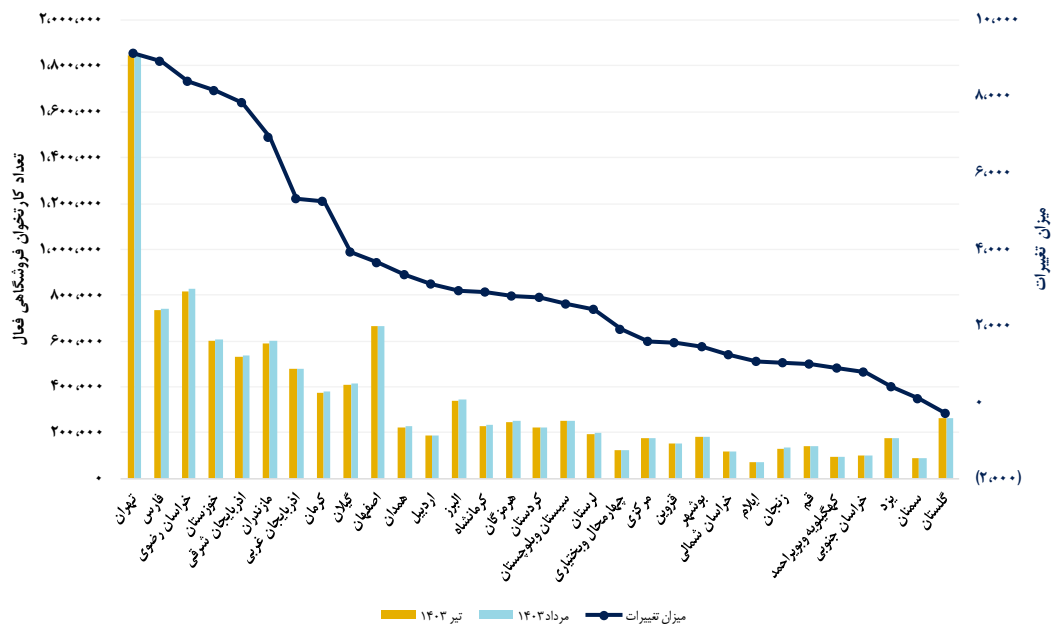
و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال و تغییرات آن در مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۱۲-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - تیر و مرداد ۱۴۰۳

نام استان	تیر ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۸۴۳,۹۹۶	۱,۸۵۳,۱۱۵	۹,۱۱۹	۰/۴۹%
خراسان رضوی	۸۱۷,۲۸۴	۸۲۵,۶۶۷	۸,۳۸۳	۱/۰۳%
فارس	۷۳۲,۰۰۲	۷۴۰,۹۰۸	۸,۹۰۶	۱/۲۲%
اصفهان	۶۶۳,۴۸۵	۶۶۷,۱۴۸	۳,۶۶۳	۰/۵۵%
خوزستان	۵۹۹,۲۶۸	۶۰۷,۴۳۰	۸,۱۶۲	۱/۳۶%

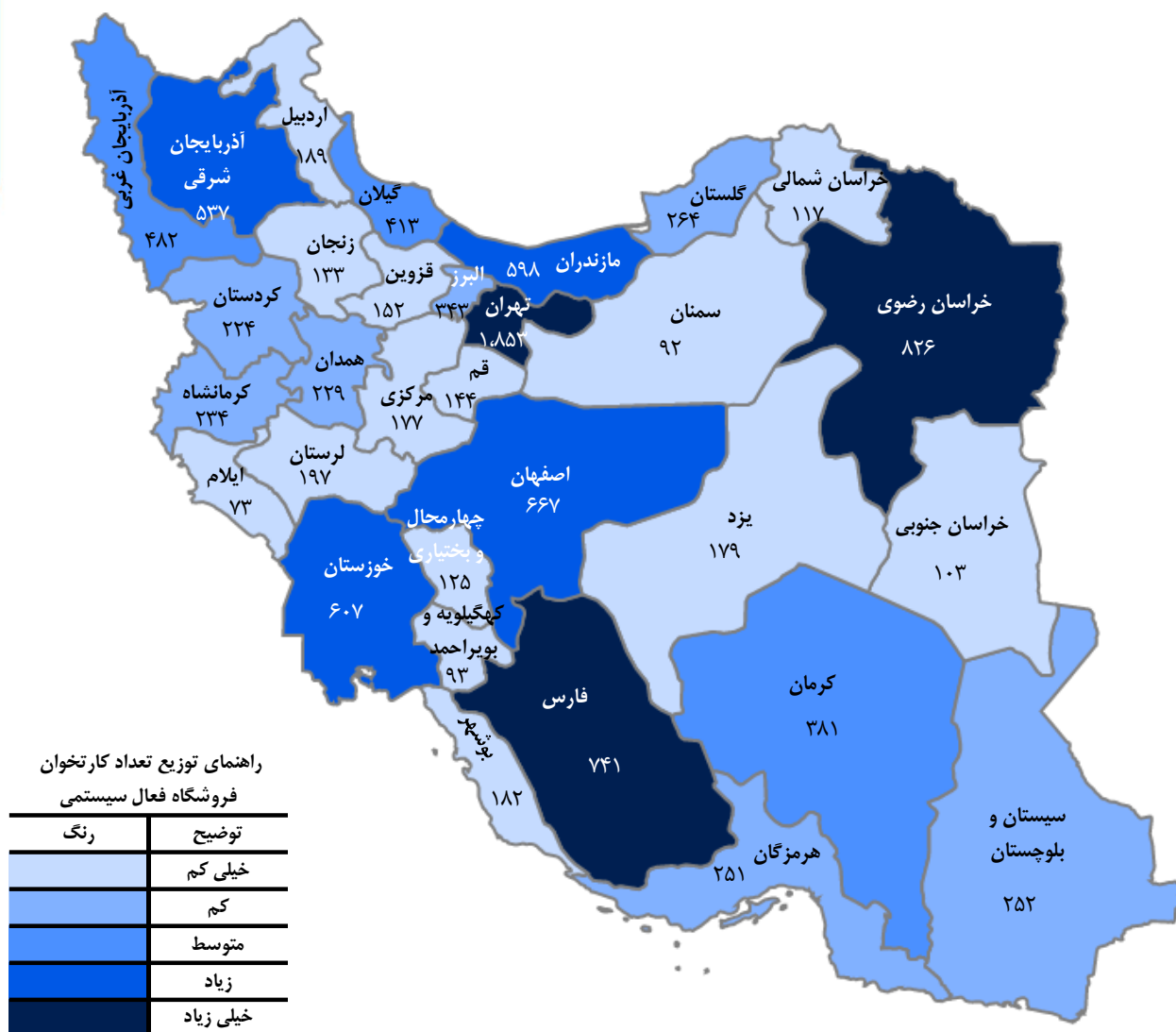
همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌شود، استان‌های تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال در مرداد ۱۴۰۳ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۱۰-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در مرداد ۱۴۰۳ نسبت به تیر ماه نشان می‌دهد.

شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - مرداد نسبت به تیر ۱۴۰۳

در مرداد ۱۴۰۳ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال با ۹،۱۱۹ افزایش متعلق به استان تهران می‌باشد، همچنین در استان گلستان تعداد کارتخوان فروشگاه‌های نسبت به ماه گذشته کاهش یافته است. شکل ۱۱-۲ پراکندگی تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۱۱ تعداد کارتهای فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - مرداد ۱۴۰۳

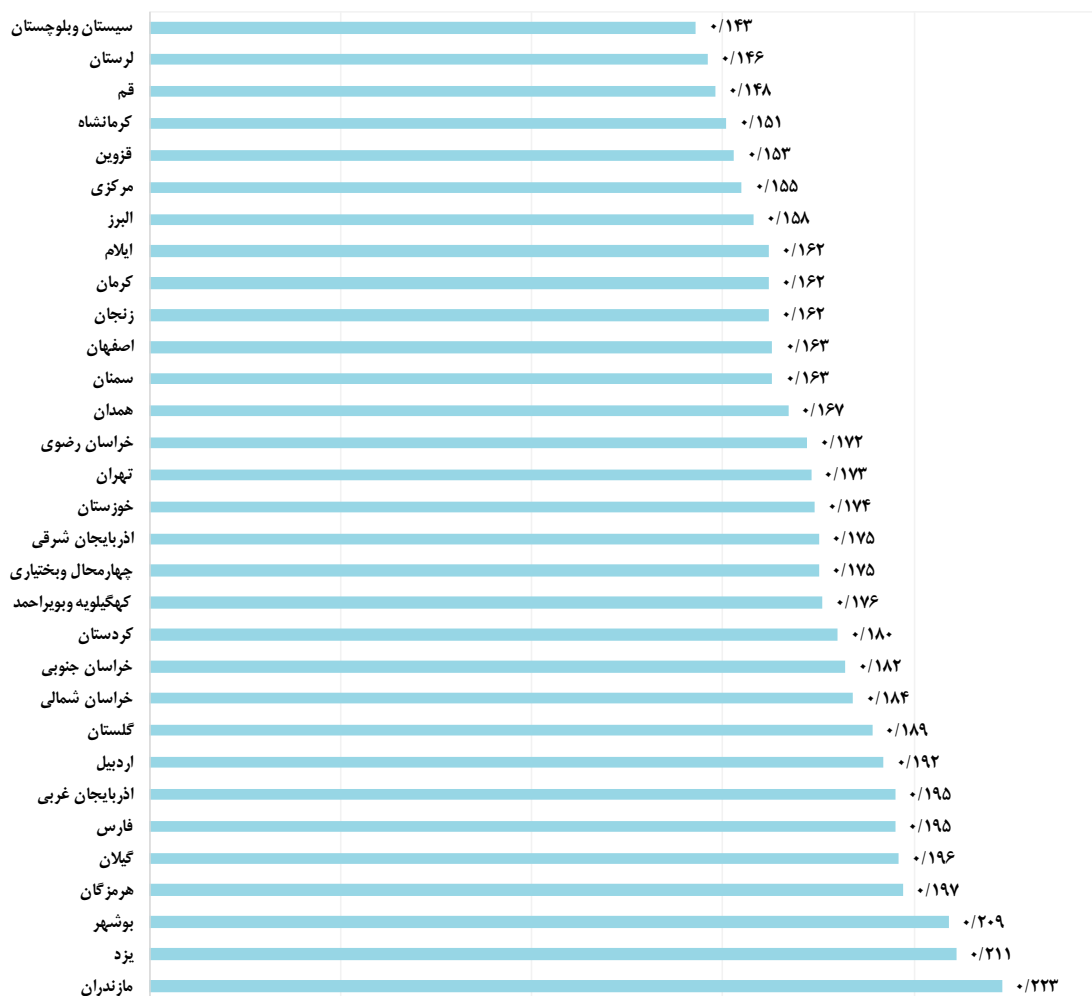
در ادامه توزیع کارتهای فروشگاهی به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استانهای کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - تیر و مرداد ۱۴۰۳

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	تیر ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	درصد تغییرات
اردبیل	۰/۱۸۹	۰/۱۹۲	۱/۶۶٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۷۳	۰/۱۷۵	۱/۵۵٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۷۲	۰/۱۷۵	۱/۴۸٪
همدان	۰/۱۶۵	۰/۱۶۷	۱/۴۷٪
ایلام	۰/۱۵۹	۰/۱۶۲	۱/۴۶٪
کرمان	۰/۱۶۰	۰/۱۶۲	۱/۴۰٪
خوزستان	۰/۱۷۲	۰/۱۷۴	۱/۳۶٪
لرستان	۰/۱۴۴	۰/۱۴۶	۱/۲۵٪
کرمانشاه	۰/۱۴۹	۰/۱۵۱	۱/۲۵٪
کردستان	۰/۱۷۸	۰/۱۸۰	۱/۲۴٪
فارس	۰/۱۹۳	۰/۱۹۵	۱/۲۲٪
مازندران	۰/۲۲۰	۰/۲۲۳	۱/۱۷٪
آذربایجان غربی	۰/۱۹۲	۰/۱۹۵	۱/۱۲٪
هرمزگان	۰/۱۹۵	۰/۱۹۷	۱/۱۱٪
خراسان شمالی	۰/۱۸۲	۰/۱۸۴	۱/۰۷٪
قزوین	۰/۱۵۲	۰/۱۵۳	۱/۰۴٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۴۱	۰/۱۴۳	۱/۰۳٪
خراسان رضوی	۰/۱۷۰	۰/۱۷۲	۱/۰۳٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۷۴	۰/۱۷۶	۰/۹۸٪
گیلان	۰/۱۹۴	۰/۱۹۶	۰/۹۶٪
مرکزی	۰/۱۵۴	۰/۱۵۵	۰/۹۱٪
البرز	۰/۱۵۷	۰/۱۵۸	۰/۸۵٪
بوشهر	۰/۲۰۷	۰/۲۰۹	۰/۸۰٪
زنجان	۰/۱۶۱	۰/۱۶۲	۰/۷۹٪
خراسان جنوبی	۰/۱۸۱	۰/۱۸۲	۰/۷۶٪
قم	۰/۱۴۷	۰/۱۴۸	۰/۷۱٪
اصفهان	۰/۱۶۳	۰/۱۶۳	۰/۵۵٪
تهران	۰/۱۷۲	۰/۱۷۳	۰/۴۹٪
یزد	۰/۲۱۱	۰/۲۱۱	۰/۲۲٪
سمنان	۰/۱۶۳	۰/۱۶۳	۰/۰۹٪
گلستان	۰/۱۹۰	۰/۱۸۹	-۰/۱۱٪

در شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می‌باشد.

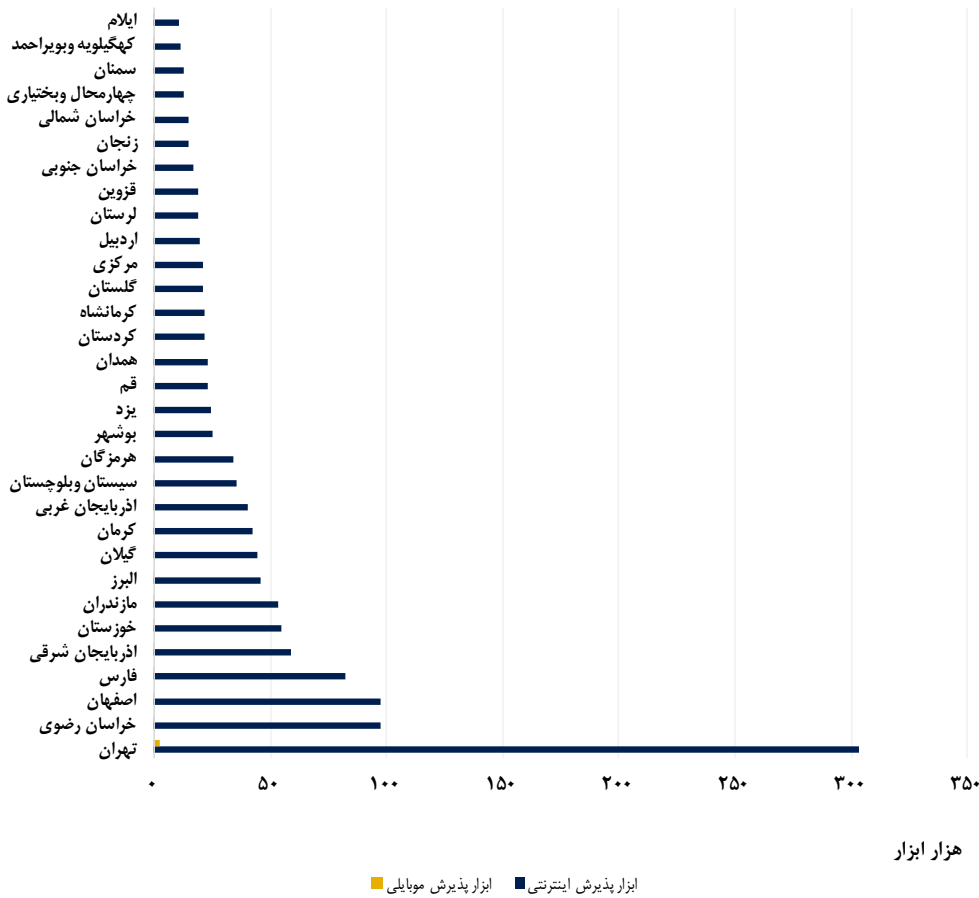
شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - مرداد ۱۴۰۳

همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاهی به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و قم تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در مرداد ۱۴۰۳، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاهی در کل کشور ۰/۱۷۵۶ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱،۷۵۶ ابزار به ازای هر ۱۰،۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویج شاپرک، در شکل ۲-۱۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۳ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - مرداد ۱۴۰۳

شکل ۲-۱۳ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور

با توجه به جدول عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک هر استان در ماه تیر و مرداد ۱۴۰۳ ذکر گردیده است. همچنین درصد تغییرات برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

جدول ۲-۱۴ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- مرداد ۱۴۰۳

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	تیر ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	
اذربایجان شرقی	۱۸۳،۴۰۹،۲۰۶	۱۹۰،۲۵۳،۵۱۴	۴۶۰،۰۱۴،۲۱۸	۴۷۶،۲۵۱،۶۵۷	۳/۵۳%
اذربایجان غربی	۱۵۶،۷۱۷،۹۶۹	۱۶۰،۱۰۴،۰۰۳	۳۶۰،۵۴۸،۱۹۸	۳۷۴،۷۶۰،۷۴۶	۳/۹۴%
اردبیل	۷۱،۴۰۳،۹۸۷	۷۴،۵۱۹،۷۲۷	۱۴۹،۸۵۱،۷۳۳	۱۵۸،۵۵۴،۶۹۸	۵/۸۱%
اصفهان	۲۳۷،۸۴۰،۷۵۵	۲۴۶،۱۵۵،۲۳۸	۶۵۸،۱۱۴،۸۴۵	۶۸۷،۵۹۳،۹۸۴	۴/۴۸%
البرز	۱۴۱،۴۸۰،۷۱۸	۱۴۷،۶۸۸،۴۹۶	۳۵۶،۱۲۱،۶۹۰	۳۷۱،۵۸۶،۷۵۰	۴/۳۴%
ایلام	۲۶،۹۸۷،۳۸۲	۲۷،۶۹۰،۴۷۶	۵۳،۷۵۵،۱۹۸	۵۶،۲۶۸،۰۰۶	۴/۶۷%
بوشهر	۵۲،۷۳۲،۸۶۴	۵۴،۰۷۲،۹۵۱	۱۳۴،۲۷۰،۴۸۳	۱۳۹،۵۲۵،۶۹۶	۳/۸۴%
تهران	۱۰،۵۹۰،۹۴۹،۴۹۸	۱۰،۱۲۱،۷۸۹،۶۴۲	۴۶۲۹،۲۶۳،۵۷۱	۵،۱۸۴،۰۴۰،۲۴۰	۱۱/۹۸%
چهارمحال و بختیاری	۴۰،۸۱۳،۸۴۹	۴۱،۹۱۹،۰۹۱	۹۰،۹۰۹،۴۲۷	۹۲،۸۶۰،۷۵۹	۲/۱۵%
خراسان جنوبی	۲۸،۷۹۹،۱۲۶	۲۹،۳۴۰،۱۸۸	۵۹،۵۵۲،۳۶۰	۵۸،۵۹۱،۲۵۴	-۱/۶۱%
خراسان رضوی	۳۲۶،۴۷۰،۳۲۶	۳۴۰،۹۷۴،۱۸۰	۷۵۱،۵۷۳،۵۷۲	۷۸۸،۲۳۱،۲۱۶	۴/۸۸%
خراسان شمالی	۴۰،۳۵۲،۳۷۶	۴۱،۰۹۴،۰۰۹	۷۲،۹۳۱،۵۰۵	۷۳،۰۱۴،۱۹۴	-۰/۱۱%
خوزستان	۲۲۲،۳۱۹،۲۳۱	۲۲۴،۲۲۰،۰۲۰	۵۵۲،۶۱۵،۱۰۲	۵۴۸،۴۹۹،۸۱۳	-۰/۷۴%
زنجان	۴۹،۱۲۱،۰۹۹	۵۰،۹۵۱،۳۹۵	۹۸،۳۴۲،۷۴۰	۱۰۲،۱۶۷،۹۰۴	۳/۸۹%
سمنان	۳۱،۹۰۲،۵۸۷	۳۳،۰۵۶،۱۰۸	۶۶،۱۸۱،۲۵۲	۶۹،۵۹۰،۳۹۷	۵/۱۵%
سیستان و بلوچستان	۱۱۸،۱۹۸،۹۱۳	۱۱۸،۵۰۱،۵۲۴	۲۴۴،۰۴۱،۰۹۹	۲۴۰،۴۶۲،۱۱۲	-۱/۴۷%
فارس	۲۷۷،۷۰۴،۴۵۰	۲۸۳،۴۹۷،۵۵۹	۶۹۳،۶۲۶،۱۱۱	۷۱۲،۷۳۶،۱۷۷	۲/۷۶%
قزوین	۶۲،۵۲۸،۰۸۲	۶۴،۷۳۰،۸۳۵	۱۳۳،۴۵۶،۴۸۶	۱۳۸،۸۸۴،۰۳۲	۴/۰۷%
قم	۶۳،۱۴۹،۲۶۷	۶۵،۹۴۹،۱۸۵	۱۵۰،۱۲۰،۲۸۴	۱۵۴،۹۱۷،۰۹۲	۳/۲۰%
کردستان	۷۶،۸۱۵،۹۵۸	۷۷،۹۲۴،۷۱۰	۱۵۸،۵۵۹،۱۳۳	۱۶۲،۶۵۵،۸۳۵	۲/۵۸%
کرمان	۱۳۶،۶۱۳،۲۱۸	۱۳۹،۸۰۲،۶۳۵	۳۶۱،۸۰۴،۱۳۶	۳۵۱،۶۲۲،۹۶۲	-۲/۸۱%
کرمانشاه	۸۷،۹۵۹،۸۵۹	۹۱،۰۳۶،۲۶۱	۲۰۳،۱۴۸،۹۲۱	۲۱۶،۱۵۳،۹۳۵	۶/۴۰%
کهگیلویه و بویراحمد	۳۶،۲۰۵،۴۷۸	۳۶،۷۴۹،۸۹۰	۶۴،۳۱۳،۱۵۵	۶۵،۵۹۰،۹۱۵	۱/۹۹%
گلستان	۸۸،۳۶۹،۰۸۴	۹۰،۰۶۵،۰۸۱	۲۰۶،۸۶۲،۴۰۴	۲۰۳،۷۳۶،۵۶۷	-۱/۵۱%

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	تیر ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۳	
گیلان	۱۴۳،۰۸۲،۸۹۵	۱۴۵،۸۵۰،۸۵۲	۳۵۴،۵۲۰،۹۲۷	۳۶۰،۵۰۷،۲۴۵	۱/۶۹%
لرستان	۷۸،۴۳۹،۴۷۳	۷۹،۲۳۵،۷۶۳	۱۵۹،۰۴۸،۳۷۶	۱۵۷،۸۳۹،۱۷۵	-۰/۷۶%
مازندران	۱۷۵،۴۸۹،۲۰۵	۱۸۲،۷۸۰،۰۴۶	۵۰۹،۶۱۶،۷۵۴	۵۳۰،۶۸۵،۰۳۶	۴/۱۳%
مرکزی	۶۳،۱۳۳،۹۸۴	۶۵،۰۵۲،۵۸۰	۱۳۴،۹۱۳،۹۲۱	۱۴۰،۲۱۴،۹۱۳	۳/۹۳%
هرمزگان	۱۲۸،۶۷۳،۷۳۳	۱۳۰،۵۲۸،۱۳۸	۲۷۹،۲۲۴،۱۸۱	۲۸۸،۸۶۷،۵۰۳	۳/۴۵%
همدان	۸۱،۵۷۲،۲۹۹	۸۴،۶۱۵،۸۳۹	۱۶۹،۵۱۸،۸۳۵	۱۷۴،۵۹۰،۹۴۰	۲/۹۹%
یزد	۵۴،۵۸۵،۴۷۰	۵۷،۴۳۲،۳۷۳	۱۶۱،۱۶۱،۷۴۳	۱۷۰،۴۳۲،۷۴۹	۵/۷۵%

۲-۲-۶- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای مرداد ۱۴۰۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۴ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتنخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - مرداد ۱۴۰۳

همانطور که در شکل ۲-۱۴ ملاحظه می‌شود استان‌های اردبیل، فارس و هرمزگان در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتنخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و خراسان جنوبی، مرکزی و کرمانشاه کمترین تعداد تراکنش‌های این ابزار را در مرداد ۱۴۰۳ داشته‌اند.

۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

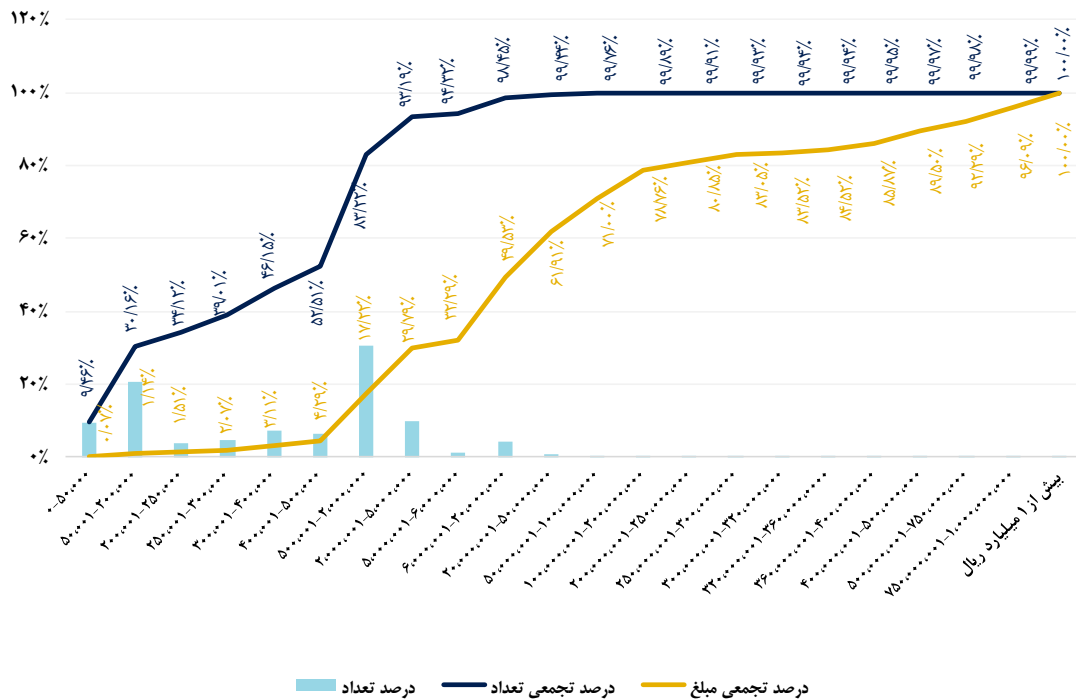
در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه‌ها"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در مرداد ۱۴۰۳ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. با توجه به اینکه تراکنش‌های سرویس "مانده‌گیری" فاقد مبلغ هستند، تعداد تراکنش‌ها شامل سرویس "خرید" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" می‌باشد.

بر اساس شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ترسیم شده است. این دامنه‌ها با توجه دامنه مبلغی کارمزد تراکنش‌ها به شرح زیر می‌باشد:

- زیر ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۱ تا ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بیش از ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۵ مشخص است در مرداد ۱۴۰۳:

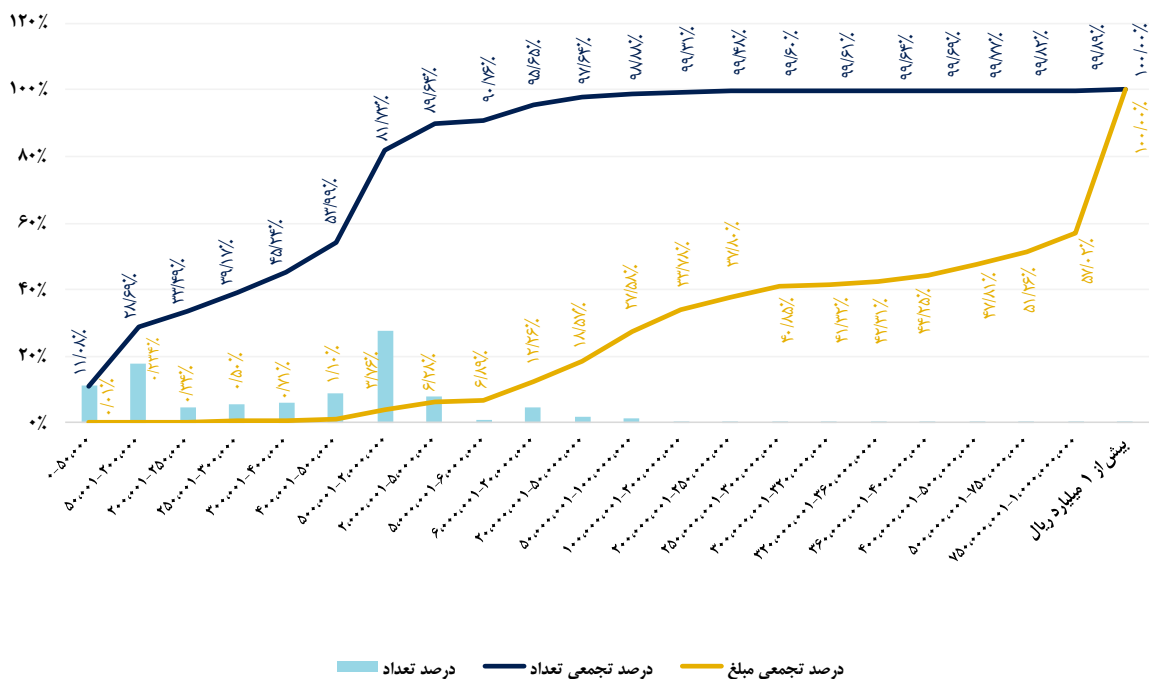
- ۹۴/۳۲ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال داشته‌اند.
- ۵/۵۷ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۰/۱۱ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۳

در مرداد ماه ۱۴۰۳، تعداد تراکنش‌های با مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های برابر با ۳,۸۷۹,۶۸۴,۶۸۹ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۲۲۹,۰۴۲,۰۷۵ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال برابر با ۴,۴۹۴,۲۶۰ عدد تراکنش می‌باشد.

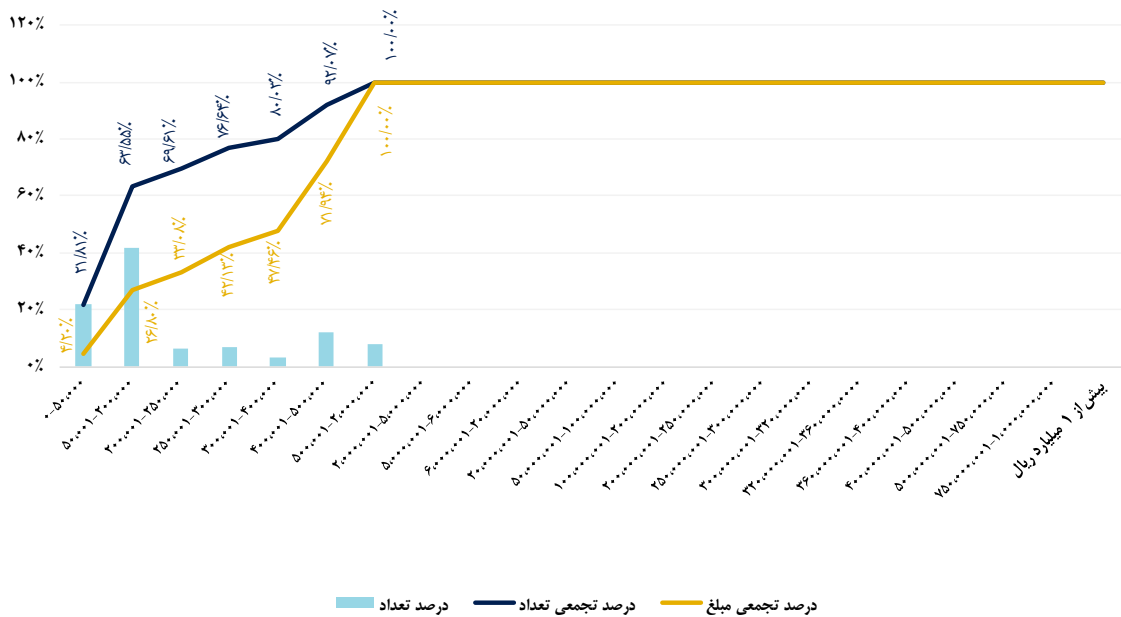
شکل ۲-۱۶ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است.

شکل ۲-۱۶ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۳

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۹۰/۷۶ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۴/۹۰ درصد کل تراکنش‌ها در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۰ تا ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۷ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۷ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - مرداد ۱۴۰۳

در بررسی شکل ۲-۱۷ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۲۱/۸۱ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۰ تا ۵۰,۰۰۰ ریال و ۴۷/۷۹ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۵۰,۰۰۰ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه با استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی بین ۰ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۷ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

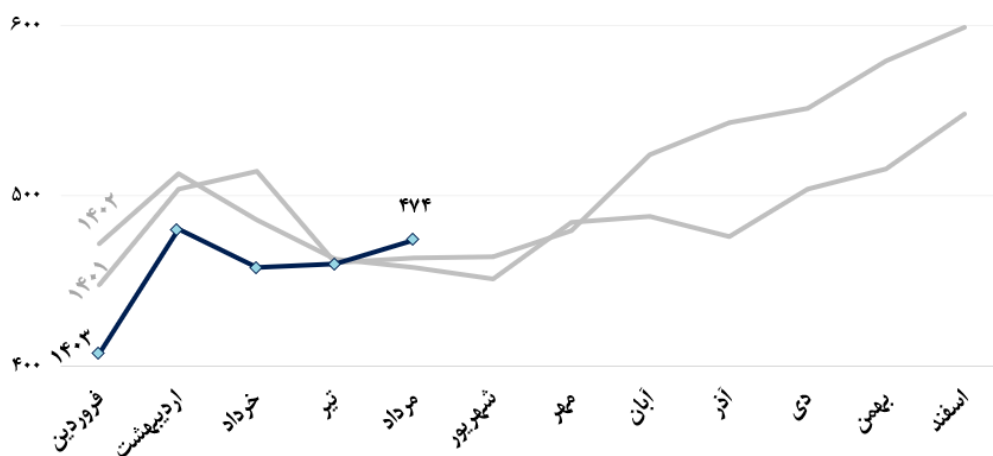
در این بخش شاخص نسبت دهکی ۱۲ به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپرک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارت می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۵ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپرک را در مرداد ماه ۱۴۰۳ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۲ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۵ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نقطه به نقطه			مقایسه ماهانه			محاسبه نسبت دهکی
درصد تغییرات	مرداد ۱۴۰۳	مرداد ۱۴۰۲	درصد تغییرات	مرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	
۲۷/۴۳٪	۲۴،۱۷۵،۱۳۸	۱۸،۹۷۰،۶۹۶	۳/۲۷٪	۲۴،۱۷۵،۱۳۸	۲۳،۴۱۰،۰۰۸	میانگین مبلغ تراکنش دهک دهم (ریال)
۲۳/۱۳٪	۵۰،۹۶۰	۴۱،۳۸۷	۰/۲۲٪	۵۰،۹۶۰	۵۰،۸۴۶	میانگین مبلغ تراکنش دهک اول (ریال)
۳/۵۰٪	۴۷۴/۴۰	۴۵۸/۳۷	۳/۰۴٪	۴۷۴/۴۰	۴۶۰/۴۱	نسبت دهکی

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۳/۵۰ درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۳/۰۴ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۳/۲۷ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۰/۲۲ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۳/۰۴ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۸ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۱

با توجه به شکل ۲-۱۸، نسبت دهکی در مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در مرداد ۱۴۰۳ نسبت به تیر رشد ۱۳/۹۹ واحدی را تجربه نموده و برابر با ۴۷۴ است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است. جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۷۶،۱۶۹/۹۲	۵۰،۴۲۳/۲۲	دهک اول
۱۸۹،۰۵۴/۰۱	۱۲۰،۱۰۰/۸۶	دهک دوم
۲۸۷،۹۰۹/۰۴	۲۰۵،۵۷۶/۱۹	دهک سوم
۴۰۴،۱۸۹/۱۹	۳۱۲،۴۴۶/۷۸	دهک چهارم
۵۳۴،۵۳۳/۳۰	۴۴۸،۶۴۷/۱۴	دهک پنجم

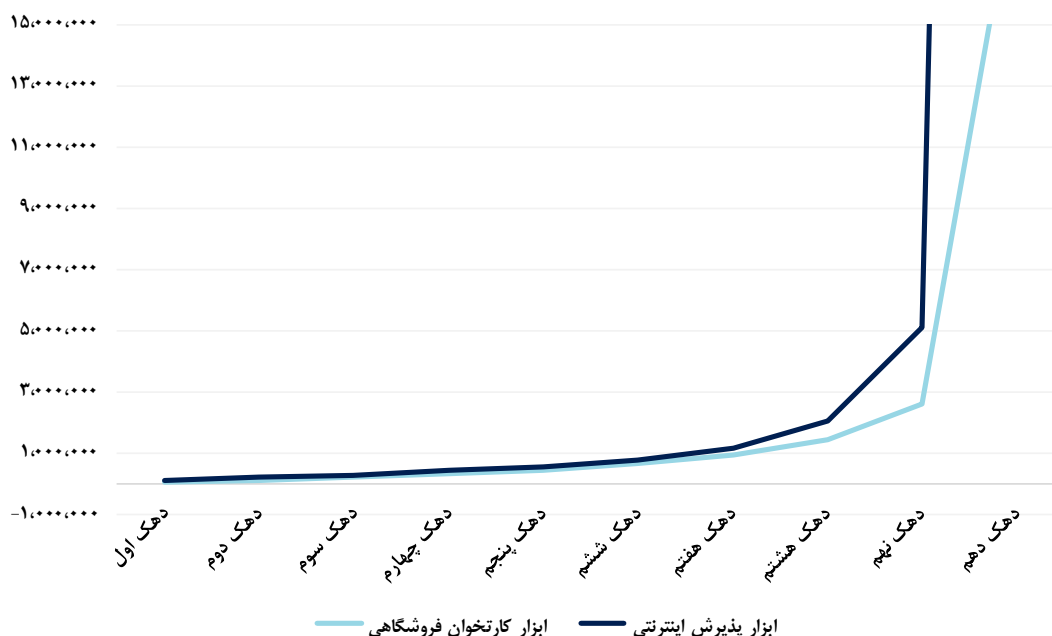
گزارش اقتصادی شاپرک

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۷۶۱،۲۷۶/۲۷	۶۳۹،۹۱۳/۱۵	دهک ششم
۱،۱۲۲،۷۷۳/۱۸	۹۳۴،۷۴۴/۰۸	دهک هفتم
۲،۰۳۳،۱۷۲/۸۷	۱،۴۳۹،۲۸۲/۳۱	دهک هشتم
۵،۰۸۵،۵۵۶/۵۶	۲،۵۷۷،۴۳۷/۱۶	دهک نهم
۱۳۱،۸۷۲،۵۷۵/۶۳	۱۹،۹۴۶،۸۵۹/۰۷	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت "خرید کالا و خدمات" اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۷۰ درصد تراکنش‌ها (۷ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی مربوط به "خرید کالا و خدمات" با مبلغ کمتر از ۱،۰۰۰،۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۲-۱۶ در شکل ۲-۱۹ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۹ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - مرداد ۱۴۰۳

در شکل ۲-۱۹ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۱۳۱,۸۷۲,۵۷۵/۶۳ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۷ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ به ازای هر ابزار پذیرش

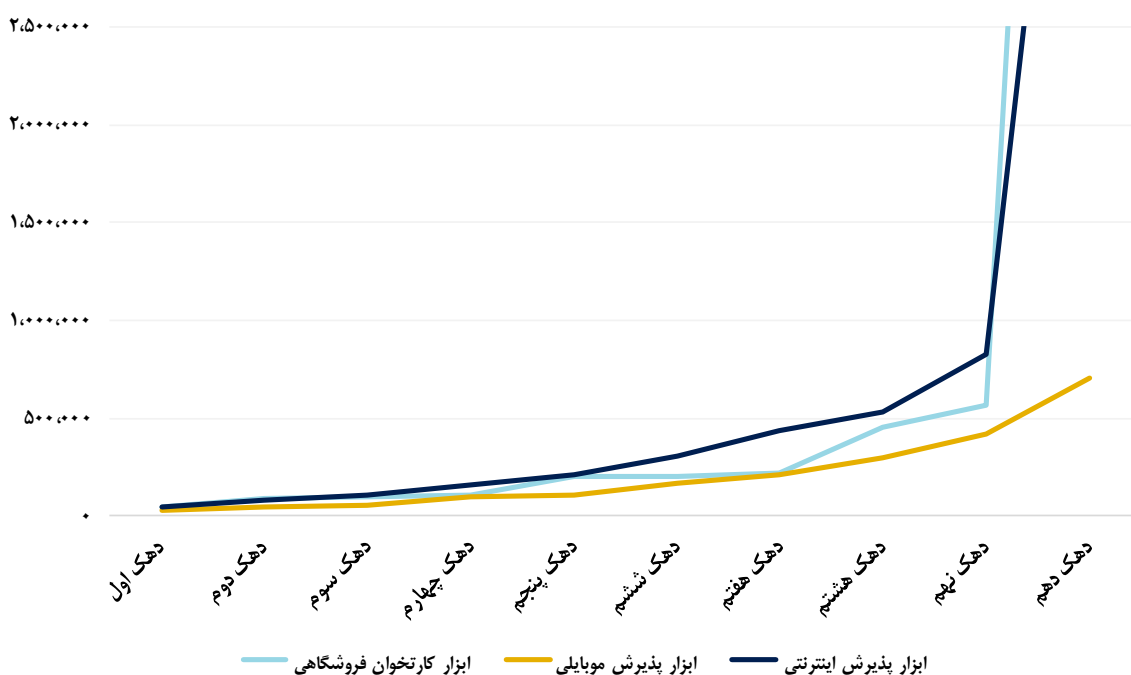
متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۴۳,۵۲۰/۷۳	۳۱,۰۰۶/۶۵	۴۶,۷۴۳/۸۰	دهک اول
۸۴,۷۵۳/۲۹	۵۰,۰۰۰/۰۰	۹۱,۳۲۱/۱۵	دهک دوم
۱۰۵,۷۲۶/۷۱	۵۴,۱۶۴/۷۰	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۱۶۲,۶۷۵/۳۱	۹۶,۳۱۱/۰۳	۱۱۱,۵۳۲/۴۰	دهک چهارم
۲۱۵,۶۴۸/۲۹	۱۰۶,۴۳۷/۶۳	۱۹۹,۲۹۸/۲۹	دهک پنجم
۳۰۸,۵۳۶/۳۹	۱۶۵,۸۰۶/۷۴	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک ششم
۴۳۳,۳۵۵/۸۴	۲۱۶,۰۸۷/۶۰	۲۱۶,۸۳۲/۸۵	دهک هفتم
۵۳۳,۲۰۵/۳۷	۲۹۶,۸۲۰/۱۰	۴۵۳,۸۸۷/۵۰	دهک هشتم
۸۲۳,۵۷۶/۲۵	۴۲۲,۷۳۲/۱۵	۵۷۰,۵۱۹/۱۰	دهک نهم
۵,۴۱۹,۰۴۶/۰۳	۷۰۵,۰۱۲/۲۶	۹,۷۶۱,۵۶۵/۷۳	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۷ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاهی و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاهی، خرید کارت شارژ ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۱۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (یک دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۲۰ و ۱۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و

گزارش اقتصادی شاپرک

خرید شارژ قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبلغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبلغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ - مرداد ۱۴۰۳

در شکل ۲-۲۰ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۵,۴۱۹,۰۴۶/۰۳ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاه در حدود ۹,۷۶۱,۵۶۵/۷۳ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۷۰۵,۰۱۲/۲۶ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

فصل ۳

کیفیت ارائه خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

کیفیت ارائه خدمات توسط شبکه پرداخت الکترونیک کشور و شرکت شاپرک و همچنین بررسی تعداد خطاهای هر گروه خطایی از موارد تحت بررسی در این بخش از گزارش می‌باشد.

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش کیفیت خدمات حس شده خدمات و کیفیت خدمات زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۳-۱- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپراک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپراک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۸۰ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۲۰ درصدی خطاهای رخ داده در مرداد ۱۴۰۳ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۳

نوع تراکنش	تعداد	سهم
تراکنش‌های موفق	۴,۴۹۷,۵۸۲,۳۰۹	۹۲/۸۰٪
تراکنش‌های ناموفق و خطادار	۳۴۹,۰۲۴,۵۸۱	۷/۲۰٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۸۴۶,۶۰۶,۸۹۰	۱۰۰٪

۳-۲- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در مرداد ۱۴۰۳ و ماه گذشته در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپراک می‌باشد.

^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیک (دارندگان کارت) می‌باشد.

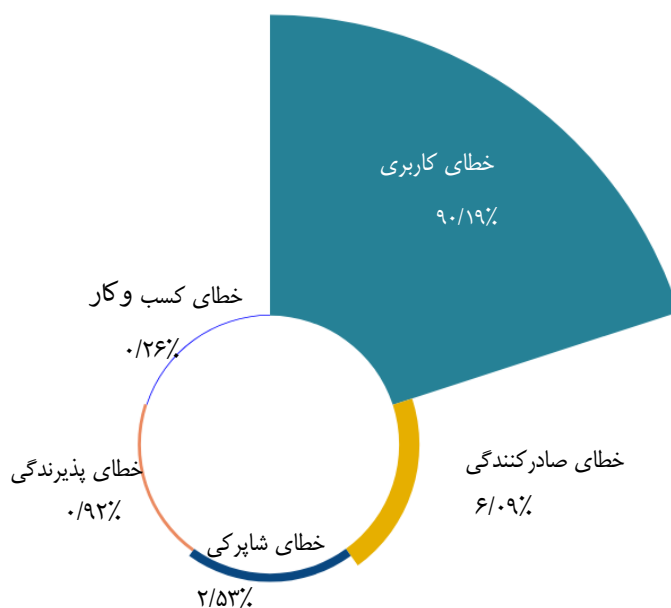
^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته

درصد تغییرات	مرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	نوع تراکنش و انواع خطا
۲۶/۳۴%	۳,۲۲۶,۲۶۶	۲,۵۵۳,۶۸۱	خطای پذیرندگی
۴/۰۲%	۳۱۴,۷۹۸,۸۳۵	۳۰۲,۶۲۰,۱۷۵	خطای کاربری
۱۸/۰۹%	۲۱,۲۵۵,۷۰۲	۱۸,۰۰۰,۲۵۱	خطای صادرکنندگی
۱۷۵/۹۳%	۸,۸۳۱,۴۵۳	۳,۲۰۰,۶۴۳	خطای شاپرکی
۲۶/۴۷%	۹۱۲,۳۲۵	۷۲۱,۴۰۲	خطای کسب و کار
۶/۷۰%	۳۴۹,۰۲۴,۵۸۱	۳۲۷,۰۹۶,۱۵۲	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق
۳/۵۶%	۴,۴۹۷,۵۸۲,۳۰۹	۴,۳۴۲,۸۲۲,۳۴۱	تعداد کل تراکنش‌های موفق
۳/۷۸%	۴,۸۴۶,۶۰۶,۸۹۰	۴,۶۶۹,۹۱۸,۴۹۳	تعداد کل تراکنش‌ها

درصد تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد.

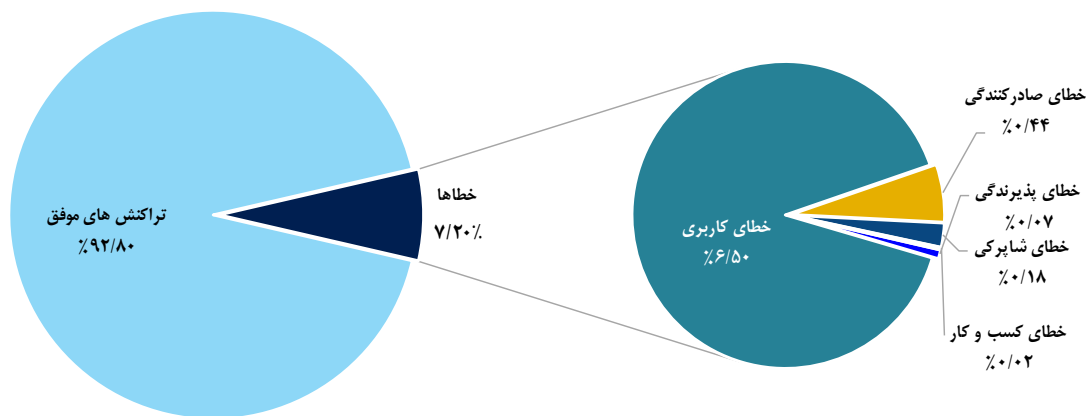
شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - مرداد ۱۴۰۳

همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات شکل ۱-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۹۰/۱۹ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - مرداد ۱۴۰۳

سهم	تعداد	نوع تراکنش و انواع خطا	
۹۲/۸۰٪	۴,۴۹۷,۵۸۲,۳۰۹	تراکنش های موفق	موفق
۰/۰۷٪	۳,۲۲۶,۲۶۶	خطای پذیرندگی	ناموفق
۶/۵۰٪	۳۱۴,۷۹۸,۸۳۵	خطای کاربری	
۰/۴۴٪	۲۱,۲۵۵,۷۰۲	خطای صادرکنندگی	
۰/۱۸٪	۸,۸۳۱,۴۵۳	خطای شاپرکی	
۰/۰۲٪	۹۱۲,۳۲۵	خطای کسب و کار	
۱۰۰/۰۰٪	۴,۸۴۶,۶۰۶,۸۹۰	تعداد کل تراکنش ها	

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل زیر به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش های موفق و ناموفق از کل تراکنش ها در شکل آمده است.

شکل ۳-۲ سهم هر یک از انواع تراکنش های ناموفق و تراکنش های موفق از کل تراکنش ها - مرداد ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۳-۲ ملاحظه می شود، کمترین سهم در تراکنش های خطادار مربوط به خطای کسب و کار با سهم ۰/۰۲ درصدی از کل تراکنش ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۲۶ درصدی را در بین تراکنش های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - مرداد ۱۴۰۳ و ماه گذشته

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها مرداد ۱۴۰۳	سهم از کل تراکنش‌ها تیر ۱۴۰۳	نوع تراکنش و انواع خطا	
-۰/۱۲٪	۰/۰۷٪	۰/۰۵٪	خطای پذیرندگی	ناموفق
-۰/۱۵٪	۶/۵۰٪	۶/۴۸٪	خطای کاربری	
-۰/۵۳٪	۰/۴۴٪	۰/۳۹٪	خطای صادرکنندگی	
-۰/۱۱۴٪	۰/۱۸٪	۰/۱۰۷٪	خطای شاپرکی	
-۰/۰۳٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	کسب و کار	
-۰/۱۹۷٪	۷/۲۰٪	۷/۰۰٪	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	موفق
-۰/۱۹۷٪	۹۲/۸۰٪	۹۳/۰۰٪	تعداد کل تراکنش‌های موفق	
-	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین افزایش تمام گروه خطایی تراکنش‌های مرداد ۱۴۰۳ نسبت به تیر ماه می‌باشد.

۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص کیفیت خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص کیفیت خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ کیفیت خدمات شاپراک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

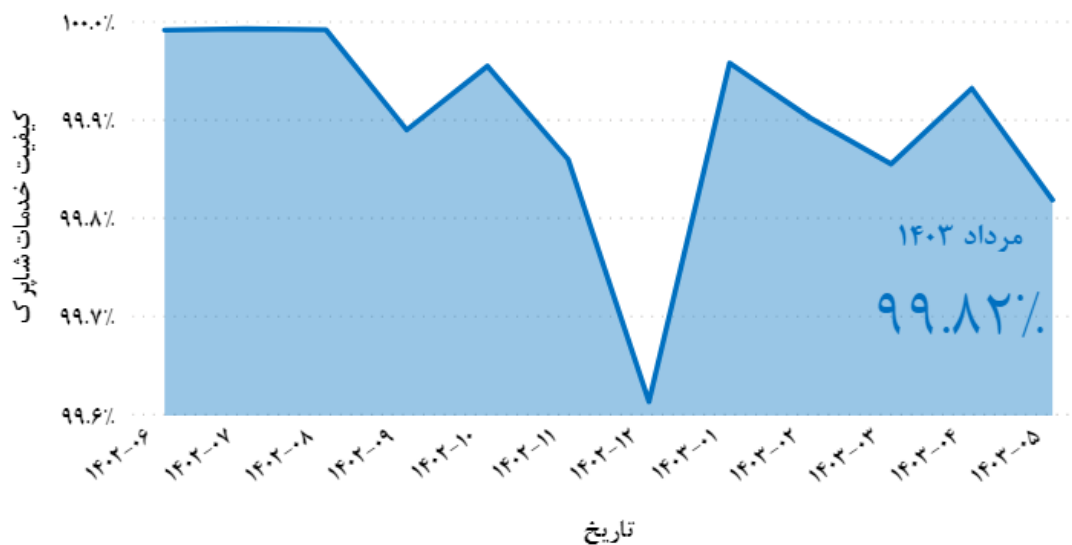
مرداد ۱۴۰۳		تیر ۱۴۰۳		مرداد ۱۴۰۲		تراکنش‌های موفق
کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش‌ها	
۹۹/۲۹٪	۴,۸۱۲,۳۸۱,۱۴۴	۹۹/۴۸٪	۴,۶۴۵,۴۴۲,۵۱۶	۹۹/۱۱٪	۴,۴۰۰,۲۰۵,۰۷۵	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۸۲٪	۴,۸۳۷,۷۷۵,۴۳۷	۹۹/۹۳٪	۴,۶۶۶,۷۱۷,۸۵۰	۹۹/۹۹٪	۴,۴۳۹,۱۶۳,۹۴۳	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپراکی ^{۱۹}
-	۴,۸۴۶,۶۰۶,۸۹۰	-	۴,۶۶۹,۹۱۸,۴۹۳	-	۴,۴۳۹,۵۲۴,۴۷۲	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۸۲ درصدی خدمات شرکت شاپراک در مرداد ۱۴۰۳ می‌باشد که نسبت به مرداد ۱۴۰۲ تغییر ۰/۱۷۴- درصدی و نسبت به تیر ۱۴۰۳ رشد ۰/۱۱۴- درصدی داشته است.

در نمودارهای شکل ۳-۳ و شکل ۳-۴ به ترتیب روند کیفیت خدمات تراکنش‌های موفق سیستمی شاپراک و کل شبکه پرداخت در دوازده ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۳ قابل مشاهده است.

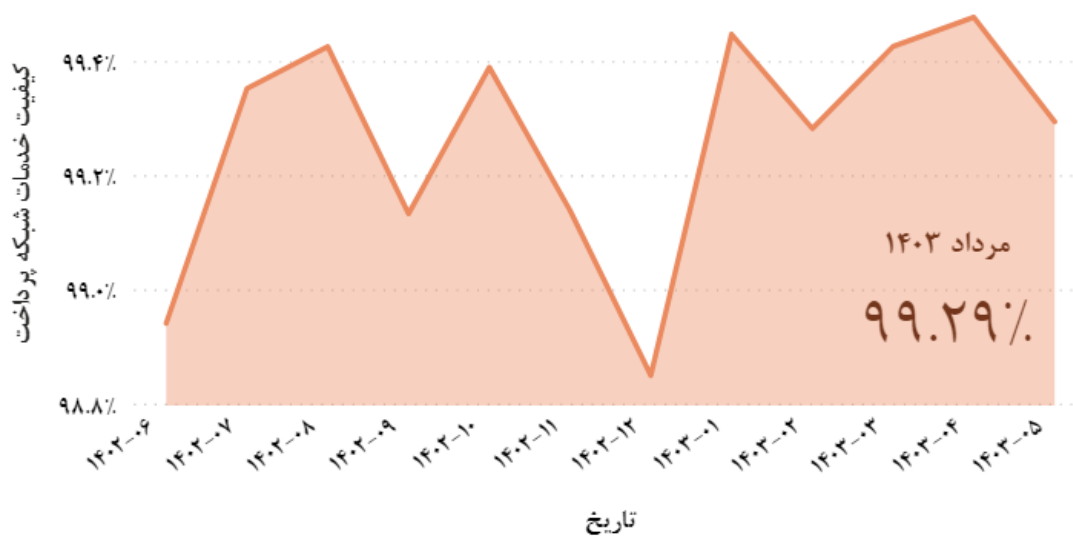
^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپراک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپراکی را شامل می‌شود.

شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۳

با توجه به شکل ۳-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شاپرک به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۲ و آبان ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ ماه منتهی به مرداد ۱۴۰۳

همچنین با توجه به شکل ۴-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۲ و تیر ۱۴۰۳ مشاهده می‌شود.

۳-۴- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - تیر و مرداد ۱۴۰۳

تغییرات	مرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	وضعیت تراکنش
۵/۴۵%	۷۴۵،۵۴۰	۷۰۶،۹۷۷	تعداد تراکنش‌های مغایرتی
۳/۵۶%	۴،۴۹۷،۵۸۲،۳۰۹	۴،۳۴۲،۸۲۲،۳۴۱	تعداد کل تراکنش‌های موفق
۰/۰۰۰۳%	۰/۰۱۷%	۰/۰۱۶%	نسبت تعداد تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌های موفق

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام (مغایرتی) مرداد ماه نسبت به تیر ماه با افزایش ۵/۴۵ درصدی همراه بوده است. همزمان با افزایش ۳/۵۶ درصدی تعداد کل تراکنش‌های موفق در مرداد ۱۴۰۳ نسبت به تیر ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۰۰۳ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

فصل ۴

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های ارائه کننده خدمات پرداخت در شبکه پرداخت کشور و بررسی شاخص های تدوین شده به ازای هر شرکت در سطح کلی پرداخته خواهد شد.

۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکت‌های PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکت‌های مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آن‌ها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

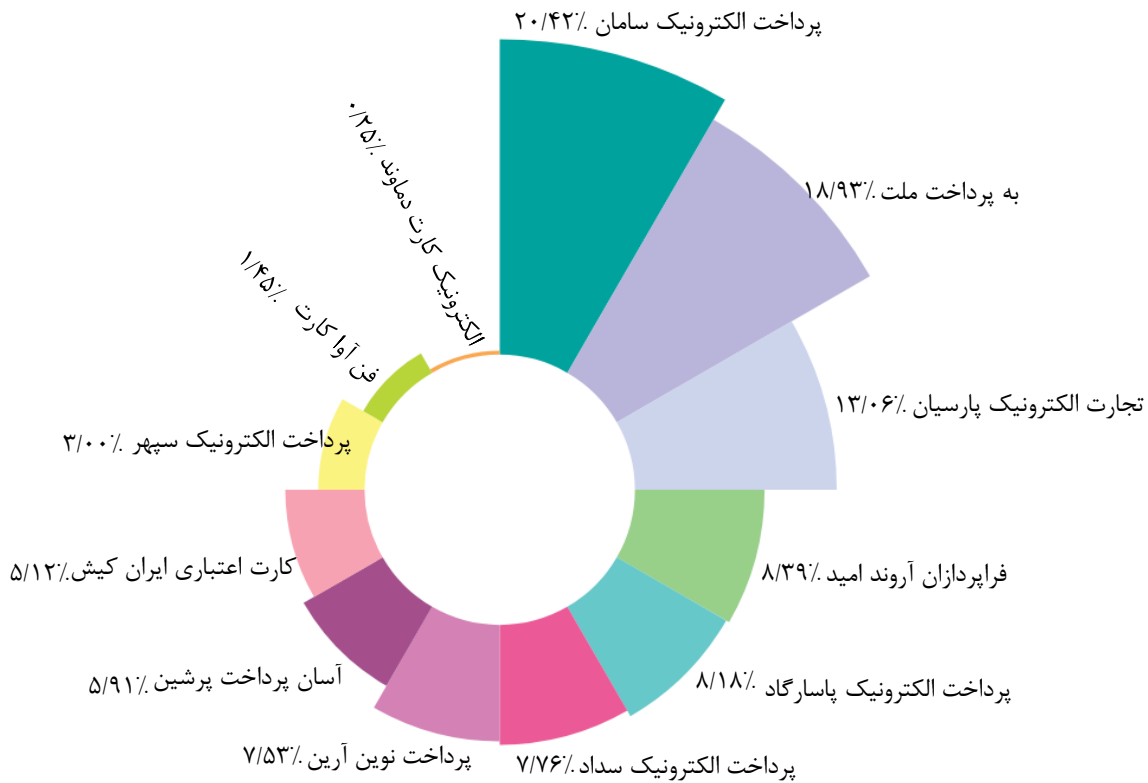
در این بخش عملکرد شرکت‌های PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتهخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۴-۱- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

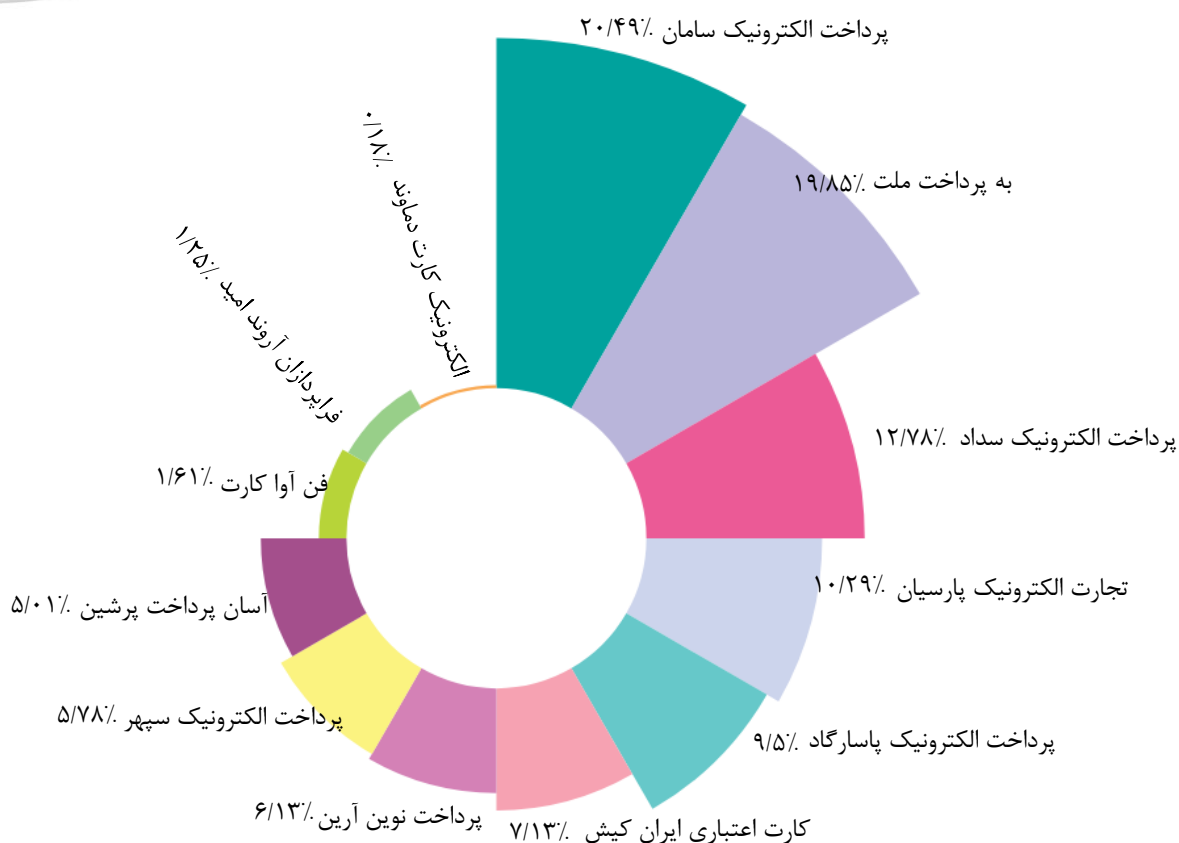
به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخدادهای تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴-۱-۱- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم تعدادی و مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کاردی، در دو شکل ۴-۱ و ۴-۲ ترسیم شده است.

شکل ۴-۱ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر تعداد تراکنش‌ها - مرداد ۱۴۰۳

شکل ۴-۲ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنشها - مرداد ۱۴۰۳

در شاخص سهم تعدادی و مبلغی تراکنشها، شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به ترتیب با سهم ۲۰/۴۲ و ۲۰/۴۹ درصدی جایگاه اول را به خود اختصاص داده است. در این ماه اختلاف سهم تعدادی و مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" - دومین شرکت بازار - با این شرکت به ترتیب حدود ۱/۵۰ و ۰/۶۴ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش تیر ماه سال ۱۴۰۳ حکایت از آن دارد که در مولفه سهم تعدادی، بین دو شرکت "فراپردازان آروند امید" و "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" جابجایی صورت گرفته است. در مولفه سهم مبلغی نیز جابجایی بین دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" و "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" رخ داده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی تیر و مرداد ۱۴۰۳ در جدول ۴-۱ ارائه شده است.

شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تیر ماه با پوشش ۲۰/۶۷ درصد از بازار تراکنش‌های کارتخوان شرکت فروشگاه‌ها، همانند ماه گذشته بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. شرکت "به پرداخت ملت" نیز در هر دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب با کسب ۳۹/۲۱ و ۴۵/۴۶ درصد از سهم بازار دارنده‌ی بالاترین سهم در بازار می‌باشد.

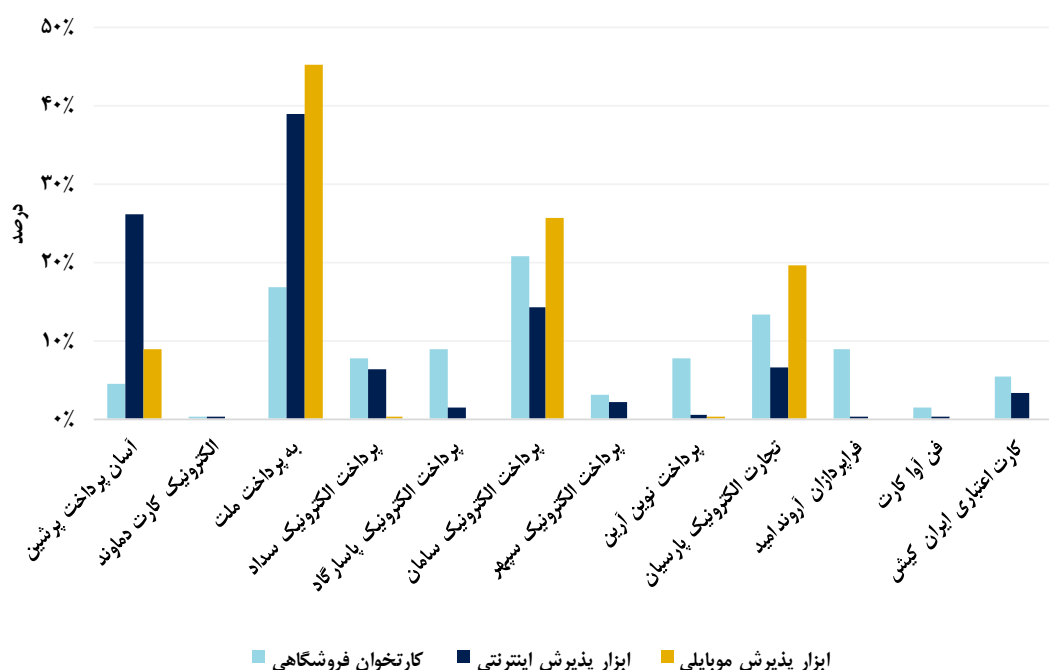
جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - تیر و مرداد ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۵۸٪	۴/۵۱٪	-۰/۰۷٪	۲۶/۲۳٪	۲۵/۲۶٪	-۰/۹۸٪	۸/۸۶٪	۸/۷۳٪	-۰/۱۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۸٪	۰/۲۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۶/۹۳٪	۱۶/۸۷٪	-۰/۰۶٪	۳۹/۰۴٪	۳۹/۲۱٪	۰/۱۶٪	۴۵/۳۴٪	۴۵/۴۶٪	۰/۱۲٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۸۹٪	۷/۹۸٪	۰/۰۹٪	۶/۳۱٪	۷/۲۷٪	۰/۹۷٪	۰/۲۸٪	۰/۲۷٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۹۶٪	۸/۸۵٪	-۰/۱۱٪	۱/۳۸٪	۱/۲۴٪	-۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۷۷٪	۲۰/۶۷٪	-۰/۱۰٪	۱۴/۳۸٪	۱۴/۹۰٪	۰/۵۲٪	۲۵/۸۲٪	۲۵/۶۷٪	-۰/۱۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۱۲٪	۳/۱۳٪	۰/۰۱٪	۲/۲۵٪	۲/۱۰٪	-۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۷/۸۹٪	۸/۲۰٪	+۰/۳۱٪	۰/۶۱٪	۰/۴۸٪	-۰/۱۴٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۴۹٪	۱۳/۳۵٪	-۰/۱۳٪	۶/۵۱٪	۶/۳۳٪	-۰/۱۸٪	۱۹/۶۹٪	۱۹/۸۶٪	+۰/۱۶٪
فراپردازان آروند امید	۹/۰۳٪	۹/۱۷٪	۰/۱۳٪	۰/۰۳٪	۰/۱۱٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۱/۵۸٪	۱/۵۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۴۸٪	۵/۳۹٪	-۰/۰۸٪	۳/۲۳٪	۳/۰۸٪	-۰/۱۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها با ۰/۳۱ درصد افزایش به شرکت "پرداخت نوین آرین" تعلق دارد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با رقم ۰/۱۶ درصد افزایش دارای بالاترین اختلاف در بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز می‌باشد. بیشترین اختلاف

بین سهم تعدادی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی با رقم $0/98$ درصد کاهش به شرکت "آسان پرداخت پرشین" تعلق دارد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در شکل ۳-۴ نمایش داده شده است.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۳

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی تیر و مرداد ۱۴۰۳ در جدول ۲-۴ شده است. در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش $18/67$ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. این شرکت در مرداد ماه نیز از مبالغ ابزار پذیرش موبایلی با پوشش $48/79$ درصدی دارای بالاترین سهم می‌باشد. در ابزار پذیرش اینترنتی نیز شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش $28/28$ درصدی دارای بالاترین سهم در این ابزار می‌باشد.

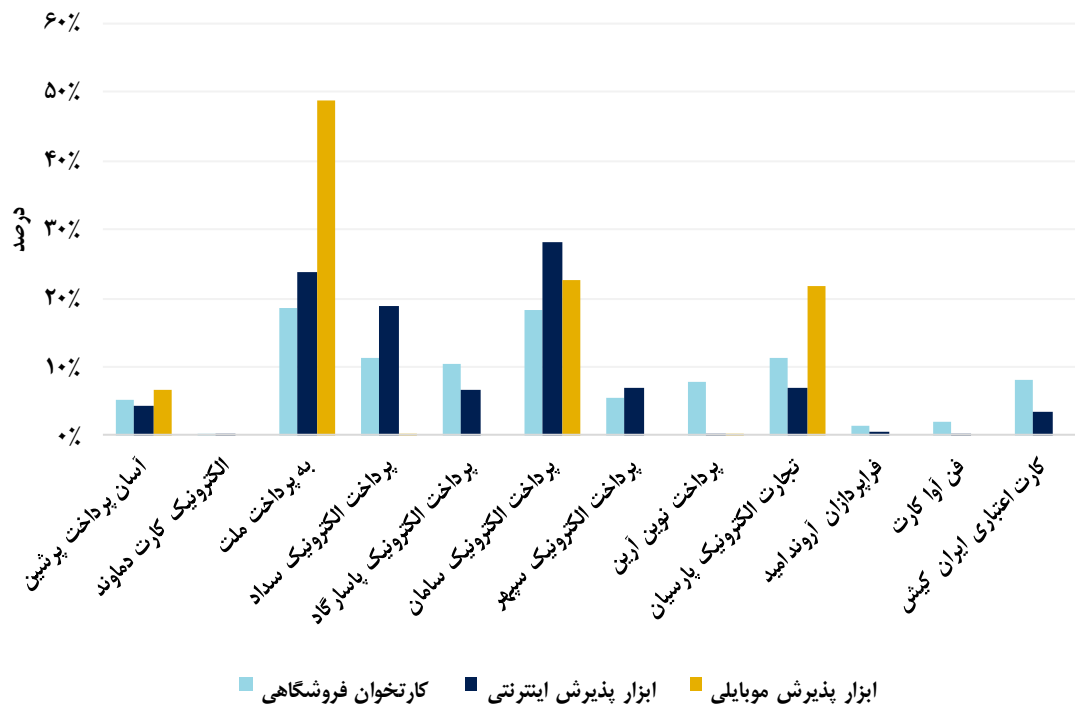
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - تیر و مرداد ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۳۳٪	۵/۱۹٪	-۰/۱۴٪	۴/۶۳٪	۴/۳۴٪	-۰/۲۹٪	۶/۷۹٪	۶/۵۸٪	-۰/۲۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۴٪	۰/۲۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۴۷٪	۱۸/۶۷٪	۰/۲۰٪	۲۵/۱۷٪	۲۳/۹۳٪	-۱/۲۵٪	۴۸/۵۶٪	۴۸/۷۹٪	۰/۲۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۶۲٪	۱۱/۱۶٪	+۰/۵۴٪	۱۷/۵۵٪	۱۸/۷۶٪	۱/۲۱٪	۰/۲۷٪	۰/۱۸٪	-۰/۰۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۶۰٪	۱۰/۳۱٪	-۰/۲۹٪	۵/۸۵٪	۶/۶۳٪	-۰/۷۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۴۱٪	۱۸/۳۴٪	-۰/۰۶٪	۲۸/۵۰٪	۲۸/۲۸٪	-۰/۲۳٪	۲۲/۵۴٪	۲۲/۵۱٪	-۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۵۶٪	۵/۵۰٪	-۰/۰۶٪	۶/۵۸٪	۶/۸۸٪	۰/۳۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۷/۵۹٪	۷/۷۱٪	۰/۱۲٪	۰/۳۳٪	۰/۴۰٪	۰/۰۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۴٪	۰/۰۲٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۳۳٪	۱۱/۲۳٪	-۰/۱۱٪	۶/۷۹٪	۶/۸۳٪	۰/۰۴٪	۲۱/۸۲٪	۲۱/۹۰٪	۰/۰۸٪
فراپردازان آروند امید	۱/۴۱٪	۱/۴۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۷٪	۰/۵۴٪	۰/۴۷٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۰۹٪	۲/۰۴٪	-۰/۰۵٪	۰/۰۹٪	۰/۰۷٪	-۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۳۴٪	۸/۱۸٪	-۰/۱۶٪	۴/۴۲٪	۳/۳۶٪	-۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های نسبت به ماه گذشته با افزایش ۰/۵۴ درصدی به شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" تعلق دارد. همچنین شرکت "به پرداخت ملت" در ابزار پذیرش اینترنتی با کاهش ۱/۲۵ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. این شرکت با ۰/۲۳ درصد افزایش نیز دارای بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد.

شکل ۴-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در مرداد ۱۴۰۳ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۳

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" به گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳ سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم تعدادی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس برای دو ماه متوالی تیر و مرداد ۱۴۰۳ در جدول ۴-۳ ارائه شده است.

شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۰/۷۲ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، در این ماه نیز بالاترین سهم را به خود اختصاص داده است. این شرکت همچنین در حوزه تراکنش‌های مانده‌گیری با در اختیار داشتن ۱۷/۵۱ درصد از بازار تراکنش‌های فوق، بیشترین سهم را دارد. در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" با کسب

۲۵/۷۸ درصد از سهم بازار تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، به بالاترین حجم از این گونه تراکنش‌ها خدمت ارائه می‌دهد.

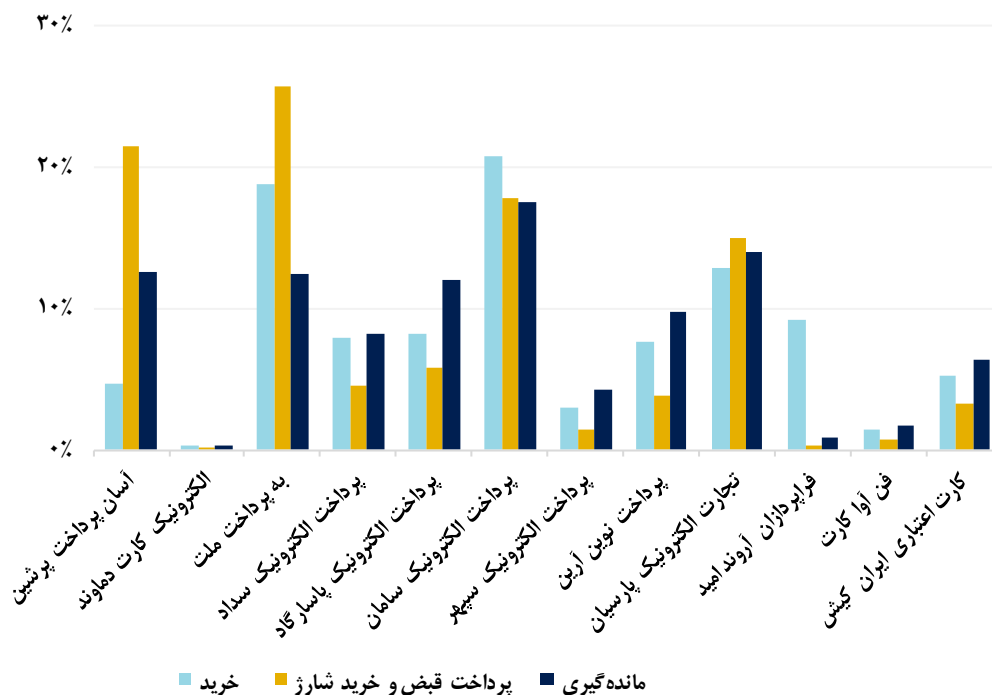
جدول ۳-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - تیر و مرداد ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از تعداد تراکنش‌های خرید			سهم از تعداد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۶۹٪	۴/۶۲٪	-۰/۰۸٪	۲۱/۵۹٪	۲۱/۵۱٪	-۰/۰۸٪	۱۲/۵۳٪	۱۲/۶۳٪	+۰/۱۰٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۶٪	۰/۲۶٪	-۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۱۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۹٪	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۸/۸۱٪	۱۸/۸۱٪	۰/۰۱٪	۲۵/۸۱٪	۲۵/۷۸٪	-۰/۰۳٪	۱۲/۳۳٪	۱۲/۳۹٪	+۰/۰۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۷۹٪	۷/۹۴٪	+۰/۱۵٪	۴/۴۰٪	۴/۵۰٪	+۰/۱۰٪	۸/۲۶٪	۸/۲۵٪	-۰/۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۲۸٪	۸/۱۴٪	-۰/۱۴٪	۵/۷۳٪	۵/۷۴٪	+۰/۰۱٪	۱۲/۱۸٪	۱۲/۰۴٪	-۰/۱۴٪
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۸۰٪	۲۰/۷۲٪	-۰/۰۸٪	۱۷/۹۶٪	۱۷/۸۸٪	-۰/۰۸٪	۱۷/۶۵٪	۱۷/۵۱٪	-۰/۱۵٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۰۴٪	۳/۰۳٪	-۰/۰۱٪	۱/۴۶٪	۱/۴۸٪	+۰/۰۲٪	۴/۰۹٪	۴/۱۸٪	+۰/۰۹٪
پرداخت نوین آراین	۷/۳۹٪	۷/۶۵٪	+۰/۲۶٪	۳/۷۵٪	۳/۸۸٪	+۰/۱۳٪	۹/۳۸٪	۹/۷۸٪	+۰/۴۰٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۰۵٪	۱۲/۹۰٪	-۰/۱۵٪	۱۴/۹۶٪	۱۴/۹۴٪	-۰/۰۲٪	۱۴/۲۱٪	۱۳/۹۵٪	-۰/۲۶٪
فراپردازان آروند امید	۹/۱۳٪	۹/۲۵٪	+۰/۱۲٪	۰/۳۱٪	۰/۳۲٪	+۰/۰۱٪	۰/۱۸٪	۰/۸۷٪	+۰/۰۲٪
فن آوا کارت	۱/۴۹٪	۱/۴۹٪	۰/۰۰٪	۰/۶۶٪	۰/۶۶٪	۰/۰۰٪	۱/۷۰٪	۱/۷۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۲۷٪	۵/۱۸٪	-۰/۰۹٪	۳/۲۷٪	۳/۲۱٪	-۰/۰۶٪	۶/۵۲٪	۶/۴۲٪	-۰/۱۰٪

بیشترین اختلاف بین سهم تعدادی در تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری در ماه مرداد نسبت به تیر به ترتیب با افزایش ۰/۲۶، ۰/۱۳ و ۰/۴۰ درصدی به شرکت "پرداخت نوین آراین" تعلق دارد.

سهم شرکت‌های مختلف ارائه دهنده خدمات پرداخت از تعداد تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت در شکل ۴-۵ نمایش داده شده است.

همچنین علاوه بر این سه سرویس، در این ماه ۱۴ عدد تراکنش "درخواست تایید رمز کارت" و "۲۶۳ عدد تراکنش" درخواست چکیده صورتحساب" در شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند"، "فراپردازان آروند امید" و "پرداخت نوین آراین" ثبت شده است.

شکل ۴-۵ سهم هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد ۱۴۰۳

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی تیر و مرداد ۱۴۰۳ در جدول ۴-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در مرداد ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۰/۵۷ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "آسان پرداخت پرشین" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ مرداد ماه با سهم مبلغی ۱۶/۲۵ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

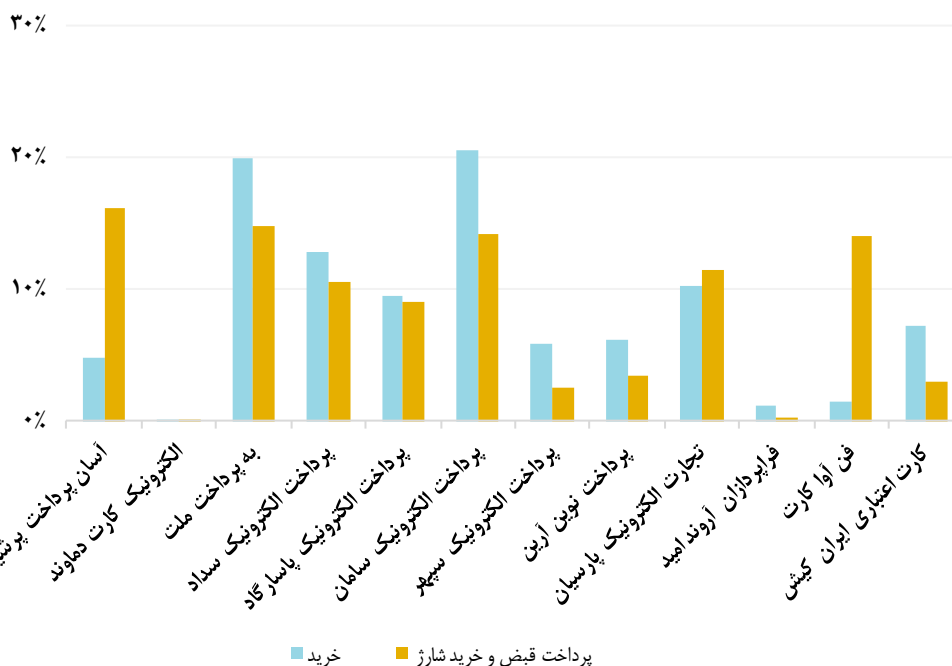
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - تیر و مرداد ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۰۶%	۴/۸۶%	-۰/۲۰%	۱۵/۸۱%	۱۶/۲۵%	۰/۴۴%
الکترونیک کارت دماوند	۰/۱۹%	۰/۱۸%	-۰/۰۱%	۰/۰۵%	۰/۰۵%	۰/۰۰%
به پرداخت ملت	۱۹/۹۰%	۱۹/۹۱%	۰/۰۳%	۱۵/۶۱%	۱۴/۸۸%	-۰/۷۴%
پرداخت الکترونیک سداد	۱۲/۰۰%	۱۲/۸۱%	+۰/۸۱%	۹/۸۹%	۱۰/۶۴%	+۰/۷۶%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۹/۶۶%	۹/۵۱%	-۰/۱۵%	۹/۱۰%	۹/۰۶%	-۰/۰۵%
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۴۸%	۲۰/۵۷%	۰/۰۹%	۱۴/۱۸%	۱۴/۱۶%	-۰/۰۲%
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۷۸%	۵/۸۳%	۰/۰۴%	۳/۰۱%	۲/۵۶%	-۰/۴۶%
پرداخت نوین آراین	۶/۱۹%	۶/۱۶%	-۰/۰۳%	۳/۳۴%	۳/۵۱%	۰/۱۶%
تجارت الکترونیک پارسپان	۱۰/۴۴%	۱۰/۲۷%	-۰/۱۷%	۱۱/۵۱%	۱۱/۵۳%	۰/۰۲%
فراپردازان آروند امید	۱/۱۶%	۱/۲۶%	۰/۱۰%	۰/۲۳%	۰/۲۳%	۰/۰۰%
فن آوا کارت	۱/۵۳%	۱/۴۵%	-۰/۰۸%	۱۴/۱۶%	۱۴/۰۶%	-۰/۱۰%
کارت اعتباری ایران کیش	۷/۶۱%	۷/۱۹%	-۰/۴۳%	۳/۱۰%	۳/۰۸%	-۰/۰۲%

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در تیر ماه و ماه جاری با ۰/۸۱ درصد افزایش شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز با افزایش ۰/۷۶ درصدی، در همین شرکت مشاهده می‌شود.

شکل ۴-۶ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در مرداد ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۶ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - مرداد ۱۴۰۳

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۴-۵ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی تیر و مرداد ۱۴۰۳ را منعکس نموده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

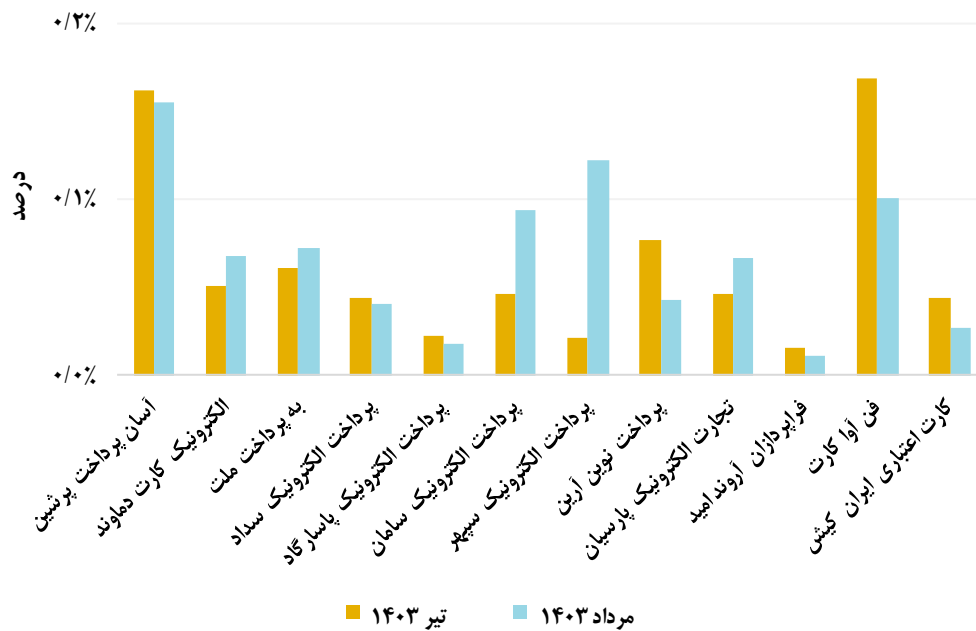
جدول ۴-۵ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - تیر و مرداد ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	تیر	مرداد	
آسان پرداخت پرشین	۰/۱۶۲٪	۰/۱۵۵٪	-۰/۰۰۷٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۵۱٪	۰/۰۶۸٪	-۰/۰۱۶٪
به پرداخت ملت	۰/۰۶۱٪	۰/۰۷۲٪	-۰/۰۱۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۴۴٪	۰/۰۴۱٪	-۰/۰۰۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۲۳٪	۰/۰۱۸٪	-۰/۰۰۵٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۰۴۶٪	۰/۰۹۴٪	-۰/۰۴۸٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۲۱٪	۰/۱۲۲٪	۰/۱۰۱٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۷۸٪	۰/۰۴۳٪	-۰/۰۳۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۰/۰۴۷٪	۰/۰۶۶٪	-۰/۰۲۰٪
فراپردازان آروند امید	۰/۰۱۶٪	۰/۰۱۱٪	-۰/۰۰۵٪
فن آوا کارت	۰/۱۶۹٪	۰/۱۰۱٪	-۰/۰۶۸٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۰۴۵٪	۰/۰۲۸٪	-۰/۰۱۷٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه مرداد شرکت "فراپردازان آروند امید"، با رقمی برابر با ۰/۰۱۱ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب رقم ۰/۱۵۵ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت به‌ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" به‌گونه‌ای بوده که سبب افزایش ۲۶/۲۶ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۷ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۷ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - تیر و مرداد ۱۴۰۳

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با رقمی برابر با ۰/۰۶۸ درصد در شرکت "فن آوا کارت" رخ داده است. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" رقم ۰/۱۰۱ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۱-۱- اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرfindال-هیرشمن

هیرشمن^{۲۱} به ازای ابزارهای پذیرش

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرfindال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.^{۲۲} شاخص هرfindال-هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است که از اطلاعات همه‌ی شرکت‌ها برای اندازه گیری تمرکز و قدرت رقابتی در صنعت استفاده می‌کند؛ به طوری که هرچه میزان شاخص تمرکز کمتر باشد، بازار رقابتی‌تر است و هر چه میزان شاخص تمرکز بیشتر باشد، نشان‌دهنده آن است که رقابت کمتری در صنعت وجود دارد و بازار به انحصار نزدیک‌تر می‌باشد. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرfindال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار قضاوت نمود که دامنه مقادیر شاخص و وضعیت تمرکز بازار در جدول ۴-۶ ارائه شده است.

جدول ۴-۶ وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرfindال-هیرشمن

وضعیت تمرکز	اندازه HHI
رقابتی	کمتر از ۱۰۰۰
تمرکز ملایم	بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰
تمرکز بالا	بالای ۱۸۰۰

برای محاسبه شاخص هرfindال-هیرشمن در شبکه پرداخت الکترونیک کشور، نیاز به دانستن سهم بازاری هر یک از شرکت‌های PSP می‌باشد. به این منظور می‌توان سهم هر یک از شرکت‌ها از تعداد تراکنش‌ها را به ازای ابزارهای مختلف و همچنین نوع خدمات پرداخت مورد ارائه آن‌ها به کار گرفت.

^{۲۱} Herfindahl-Hirshman Index

^{۲۲} برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کارو مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. درواقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرfindال-هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است.

در جدول ۴-۷ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد به ازای هر سه ابزار پذیرش برای مرداد ماه محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر ابزار پذیرش محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده‌است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال- هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۷ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۳

شاخص H-H و شرکت PSP		کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
آسان پرداخت پرشین		۲۰	۵	۶۳۸	۲۵	۷۶	۹
الکترونیک کارت دماوند		۰	۰	۰	۰	۰	۰
به پرداخت ملت		۲۸۵	۱۷	۱,۵۳۷	۳۹	۲,۰۶۷	۴۵
پرداخت الکترونیک سداد		۶۴	۸	۵۳	۷	۰	۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد		۷۸	۹	۲	۱	۰	۰
پرداخت الکترونیک سامان		۴۲۷	۲۱	۲۲۲	۱۵	۶۵۹	۲۶
پرداخت الکترونیک سپهر		۱۰	۳	۴	۲	۰	۰
پرداخت نوین آرین		۶۷	۸	۰	۰	۰	۰
تجارت الکترونیک پارسپان		۱۷۸	۱۳	۴۰	۶	۳۹۴	۲۰
فراپردازان آروند امید		۸۴	۹	۰	۰	۰	۰
فن آوا کارت		۳	۲	۰	۰	۰	۰
کارت اعتباری ایران کیش		۲۹	۵	۹	۳	۰	۰
جمع		۱,۲۴۶	-	۲,۵۰۶	-	۳,۱۹۶	-

در مرداد ماه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار کارتخوان فروشگاهی عددی حدود ۱,۲۴۶ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این ابزار است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. برای این شاخص در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی به ترتیب ارقامی در حدود ۲,۵۰۶ و ۳,۱۹۶ حاصل شده است (بیشتر از ۱,۸۰۰) که مبین وجود تمرکز بالا در بازار این ابزارهاست. به این معنا که تعداد کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت‌های "به پرداخت ملت" و "پس از آن با اختلاف زیاد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "به پرداخت ملت" و "پس از آن با اختلاف، شرکت‌های "پرداخت

الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسپان" و "آسان پرداخت پرشین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در مرداد ماه نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۸ ارائه شده است.

جدول ۴-۸ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP - تیر و مرداد ۱۴۰۳

اختلاف	ابزار پذیرش موبایلی		اختلاف	ابزار پذیرش اینترنتی		اختلاف	کارتخوان فروشگاهی		HHI
	مرداد	تیر		مرداد	تیر		مرداد	تیر	
۷	۳,۱۹۶	۳,۱۸۹	-۱۳	۲,۵۰۶	۲,۵۱۹	-۴	۱,۲۴۶	۱,۲۵۰	شاخص H-H

در ماه مرداد شاخص هرفیندال-هیرشمن نسبت به ماه گذشته در دو ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی کاهش و در ابزار پذیرش موبایلی افزایش داشته است. البته این تغییرات در آن‌ها حائز اهمیت نمی‌باشد چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را تغییر نداده است. بالا رفتن این شاخص بیانگر بیشتر شدن تمرکز بازار بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت با سهم بالا و کاهش قدرت بازاری دیگر شرکت‌ها است. کاهش این شاخص نیز بیانگر کاهش تمرکز در شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت دارای سهم بالا و افزایش سهم سایر شرکت‌های بازار است.

۴-۱-۲ - اندازه گیری تمرکز بازار با استفاده از شاخص هرفیندال -

هیرشمن به ازای نوع سرویس

در این بخش وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی شرکت‌های فعال در بازار با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن به ازای هر یک از انواع سرویس در شبکه‌ی پرداخت کشور سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۴-۹ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک که متشکل از ۱۲ شرکت PSP می‌باشد، به ازای هر سه نوع خدمت برای مرداد ۱۴۰۳ محاسبه شده است. بدین منظور ابتدا درصد سهم از تعداد تراکنش‌های بازار هر نوع سرویس محاسبه و در ستون بعدی، مجذور هر سهم احصاء گردیده است. مجموع مجذور سهم تمام شرکت‌ها، شاخص هرفیندال-هیرشمن را به دست داده که در ردیف آخر جدول مشخص شده است.

جدول ۴-۹ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP به ازای نوع سرویس- مرداد ۱۴۰۳

مانده‌گیری		پرداخت قبض و خرید شارژ		خرید		شاخص H-H و شرکت PSP
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	
۱۶۰	۱۳	۴۶۳	۲۲	۲۱	۵	آسان پرداخت پرشین
۰	۰	۰	۰	۰	۰	الکترونیک کارت دماوند
۱۵۳	۱۲	۶۶۵	۲۶	۳۵۴	۱۹	به پرداخت ملت
۶۸	۸	۲۰	۵	۶۳	۸	پرداخت الکترونیک سداد
۱۴۵	۱۲	۳۳	۶	۶۶	۸	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۳۰۶	۱۸	۳۲۰	۱۸	۴۲۹	۲۱	پرداخت الکترونیک سامان
۱۷	۴	۲	۱	۹	۳	پرداخت الکترونیک سپهر
۹۶	۱۰	۱۵	۴	۵۹	۸	پرداخت نوین آراین
۱۹۵	۱۴	۲۲۳	۱۵	۱۶۶	۱۳	تجارت الکترونیک پارسیان
۱	۱	۰	۰	۸۶	۹	فرپردازان آروند امید
۳	۲	۰	۱	۲	۱	فن آوا کارت
۴۱	۶	۱۰	۳	۲۷	۵	کارت اعتباری ایران کیش
۱,۱۸۵	-	۱,۷۵۲	-	۱,۲۸۳	-	جمع

در مرداد ماه شاخص هرفیندال-هیرشمن در تراکنش‌های خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری به ترتیب ۱,۲۸۳، ۱,۷۵۲ و ۱,۱۸۵ به دست آمده است (بین ۱,۰۰۰ تا ۱,۸۰۰) که نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار این سرویس‌هاست. به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های سرویس‌های مذکور در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. اختلاف میزان شاخص هرفیندال-هیرشمن در ماه مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته‌ی آن در جدول ۴-۱۰ ارائه شده است.

جدول ۴-۱۰ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار شرکت‌های PSP در تیر و مرداد ۱۴۰۳

مانده‌گیری			پرداخت قبض و خرید شارژ			خرید			HHI
اختلاف	مرداد	تیر	اختلاف	مرداد	تیر	اختلاف	مرداد	تیر	
-۵	۱,۱۸۵	۱,۱۹۰	-۶	۱,۷۵۲	۱,۷۵۸	-۲	۱,۲۸۳	۱,۲۸۵	شاخص H-H

در ماه مرداد شاخص هرفیندال-هیرشمن در هر سه سرویس کاهش داشته است. این تغییرات در هیچ‌یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار هیچ یک را نسبت به ماه پیشین تغییر نداده است.

۲-۴- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص های حوزه ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می باشد. با توجه به آینده ی صنعت پرداخت در حوزه ی پرداخت های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه ی اطلاعات در خصوص کارتخوان های فروشگاه های، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت ها در هر یک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به طور ویژه به عملکرد آن ها در کارتخوان فروشگاه های توجه می شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه ی سرمایه گذاری هر یک از شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش می شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می گیرد. سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتخوان های فروشگاه های، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه تیر و مرداد ۱۴۰۳ در جدول ۴-۱۱، ذکر شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۸/۷۱ درصدی به عنوان دارنده ی بالاترین تعداد کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی محسوب می گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز با سهم بازار ۵۳/۰۸ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت ها با بازتعریف بعضی از کارتخوان های فروشگاه های خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز بخش قابل توجهی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۵۱/۶۰ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۱۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - تیر و مرداد ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۹۰٪	۴/۸۷٪	-۰/۰۳٪	۲۴/۳۵٪	۲۴/۴۸٪	-۰/۱۲٪	۵۳/۹۳٪	۵۱/۶۰٪	-۲/۳۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۴٪	۰/۵۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۱٪
به پرداخت ملت	۱۰/۴۱٪	۱۰/۶۱٪	۰/۲۱٪	۳/۲۸٪	۳/۳۷٪	-۰/۰۹٪	۲۴/۵۵٪	۲۷/۷۹٪	۳/۲۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۷۹٪	۷/۶۰٪	-۰/۱۹٪	۱/۴۰٪	۱/۴۲٪	-۰/۰۲٪	۰/۵۸٪	۰/۵۶٪	-۰/۰۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۸/۷۶٪	۱۸/۷۱٪	-۰/۰۵٪	۲/۳۲٪	۲/۳۳٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۰۴٪	۱۴/۱۲٪	-۰/۰۸٪	۶/۱۲٪	۶/۳۸٪	-۰/۲۶٪	۱۴/۳۶٪	۱۳/۷۳٪	-۰/۶۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۶/۱۷٪	۶/۰۴٪	-۰/۱۳٪	۵/۲۴٪	۵/۴۷٪	-۰/۲۳٪	۰/۳۷٪	۰/۳۵٪	-۰/۰۲٪
پرداخت نوین آراین	۱۱/۹۵٪	۱۲/۴۵٪	+۰/۵۰٪	۰/۱۳٪	۰/۱۳٪	-۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۲۵٪	-۰/۰۱٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۷۹٪	۱۰/۶۵٪	-۰/۱۴٪	۵۳/۹۲٪	۵۳/۰۸٪	+۰/۸۴٪	۳/۸۱٪	۳/۶۸٪	-۰/۱۳٪
فراپردازان آروند امید	۲/۸۱٪	۲/۸۲٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۷٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۱٪	۰/۱۰٪	-۰/۰۱٪
فن آوا کارت	۳/۱۷٪	۳/۱۲٪	-۰/۰۵٪	۰/۱۵٪	۰/۱۵٪	-۰/۰۰٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	-۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۶۷٪	۸/۴۹٪	-۰/۱۹٪	۲/۹۲٪	۳/۰۳٪	-۰/۱۰٪	۲/۰۱٪	۱/۹۰٪	-۰/۱۰٪

در سهم تعدادی کارتخوان‌های فروشگاهی، در شرکت "پرداخت نوین آراین" با ۰/۵۰ درصد افزایش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف رخ داده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کاهش ۰/۸۴ درصدی مشاهده می‌شود. در سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش ۳/۲۴ درصدی دارای بیشترین اختلاف نسبت به ماه گذشته است. سهم هریک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی موبایلی تراکنش دار در دو ماه متوالی تیر و مرداد ۱۴۰۳ در جدول ۴-۱۲ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاهی تراکنش دار با کسب ۱۷/۷۷ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم ۳۳/۳۵ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با ۵۷/۵۳ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش دار موبایلی را نیز در دست دارد.

جدول ۴-۱۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار - تیر و مرداد ۱۴۰۳

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاهی			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف	تیر	مرداد	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۶۲٪	۴/۵۸٪	-۰/۰۴٪	۴/۴۲٪	۴/۹۲٪	-۰/۴۹٪	۷/۰۴٪	۶/۱۶٪	-۰/۱۸٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۴۵٪	۰/۴۴٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۱/۲۸٪	۱۱/۳۹٪	۰/۱۱٪	۱۸/۸۰٪	۱۸/۳۶٪	-۰/۴۴٪	۱۹/۰۱٪	۱۹/۱۸٪	-۰/۱۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۵۳٪	۸/۵۰٪	-۰/۰۳٪	۴/۹۶٪	۴/۹۱٪	-۰/۰۴٪	۹/۸۶٪	۹/۵۹٪	-۰/۲۷٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۸/۰۲٪	۱۷/۷۷٪	-۰/۲۵٪	۳/۵۳٪	۳/۳۱٪	-۰/۲۱٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۸۸٪	۱۴/۸۶٪	-۰/۰۲٪	۳۱/۵۵٪	۳۳/۳۵٪	۱/۸۱٪	۵۹/۸۶٪	۵۷/۵۳٪	-۲/۳۳٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۶/۰۵٪	۶/۱۱٪	۰/۰۶٪	۲۸/۸۰٪	۲۷/۷۰٪	-۱/۱۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
پرداخت نوین آرین	۱۱/۳۷٪	۱۱/۸۰٪	+۰/۴۳٪	-۰/۵۷٪	-۰/۵۴٪	-۰/۰۳٪	۱/۴۱٪	۱/۳۷٪	-۰/۰۴٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۲۳٪	۱۰/۰۹٪	-۰/۱۴٪	۴/۳۳٪	۴/۰۲٪	-۰/۳۲٪	۲/۸۲٪	۵/۴۸٪	۲/۶۶٪
فراپردازان آروند امید	۲/۶۱٪	۲/۶۳٪	۰/۰۲٪	-۰/۳۰٪	-۰/۲۹٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۲/۹۸٪	۲/۹۳٪	-۰/۰۵٪	-۰/۰۷٪	-۰/۰۷٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۹۷٪	۸/۸۹٪	-۰/۰۸٪	۲/۶۶٪	۲/۵۱٪	-۰/۱۴٪	-۰/۰۰٪	-۰/۶۸٪	-۰/۶۸٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاهی در شرکت "پرداخت نوین آرین" با افزایش ۰/۴۳ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش دار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با افزایش ۱/۸۱ درصدی بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با افزایش ۲/۶۶ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاهی

کارتخوان فروشگاهی به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۳} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاهی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

^{۳۳} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در تیر ماه نزدیک به ۹۱ درصد بوده که حدود ۷۸ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها در استان‌های کشور

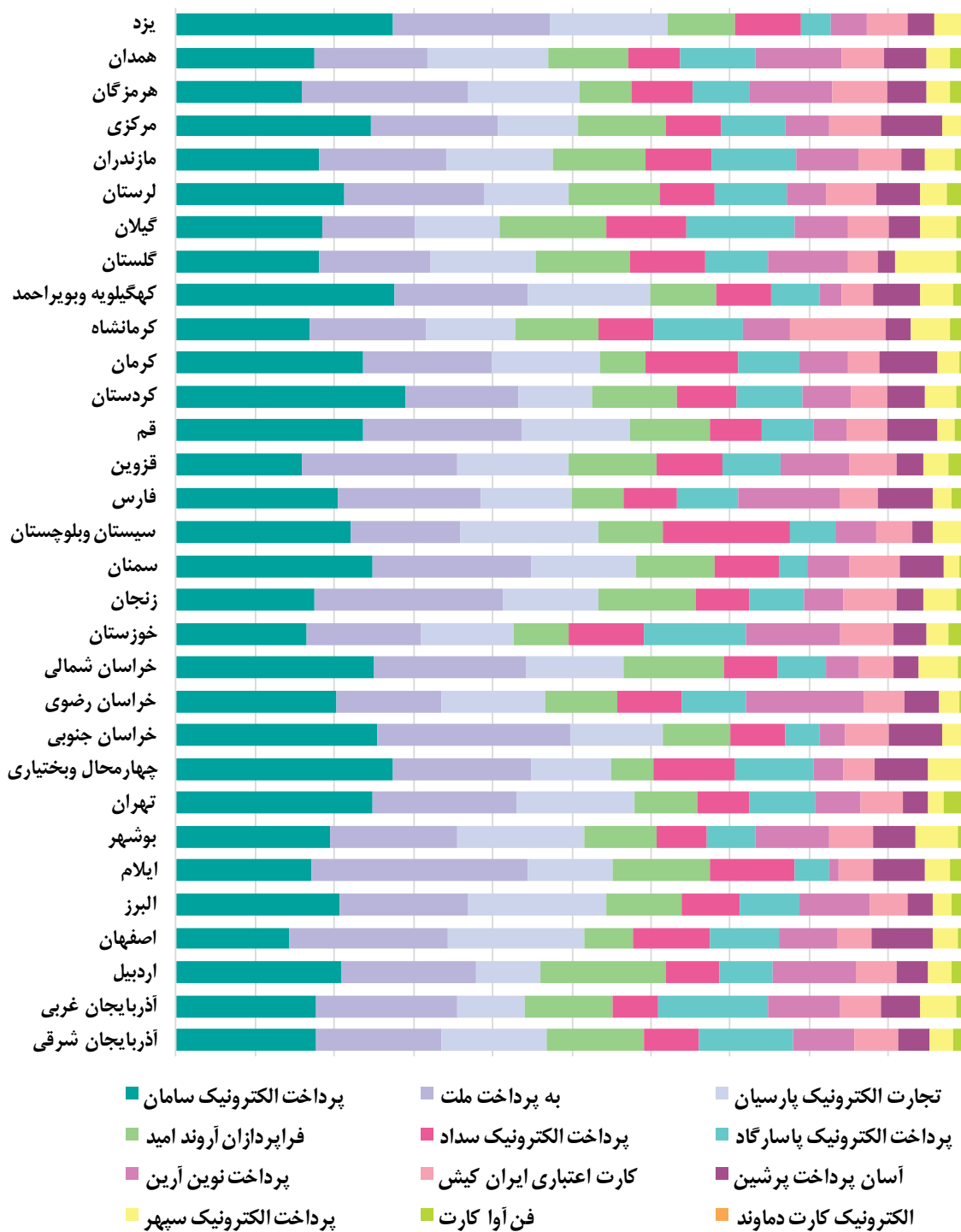
سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌های کشور در مرداد ماه در جدول ۴-۱۳ ارائه شده است. در مجموع شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" و "تجارت الکترونیک پارس‌بان" بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها را در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" تقریباً در اکثر استان‌ها، با اختلاف نسبت به سایر شرکت‌ها از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها پشتیبانی می‌نمایند.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۱۳ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان - مرداد ۱۴۰۳

استان	اسان پرداخت پرسپین	الکترونیک کارت ده‌هاند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فراپردازان آریا امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۴/۰۳٪	۰/۱۲٪	۱۵/۸۲٪	۶/۸۱٪	۱۲/۰۲٪	۱۷/۷۶٪	۲/۹۰٪	۷/۷۲٪	۱۲/۱۵٪	۱۲/۴۵٪	۱/۷۱٪	۵/۵۱٪
آذربایجان غربی	۴/۸۳٪	۰/۲۰٪	۱۷/۹۲٪	۵/۸۶٪	۱۳/۷۷٪	۱۷/۶۸٪	۴/۴۹٪	۹/۱۷٪	۸/۵۱٪	۱۰/۹۵٪	۱/۳۴٪	۵/۲۷٪
اردبیل	۳/۸۹٪	۰/۲۴٪	۱۶/۹۲٪	۶/۸۳٪	۶/۷۱٪	۲۰/۹۳٪	۳/۰۱٪	۱۰/۴۳٪	۸/۰۹٪	۱۵/۹۴٪	۱/۷۶٪	۵/۲۶٪
اصفهان	۷/۶۵٪	۰/۲۹٪	۱۹/۹۲٪	۹/۷۱٪	۸/۶۱٪	۱۴/۳۹٪	۳/۲۷٪	۷/۳۶٪	۱۷/۲۰٪	۶/۲۷٪	۰/۹۰٪	۴/۴۳٪
البرز	۳/۱۵٪	۰/۲۶٪	۱۶/۲۴٪	۷/۳۵٪	۷/۵۱٪	۲۰/۶۶٪	۲/۴۲٪	۸/۹۱٪	۱۷/۳۹٪	۹/۵۱٪	۱/۷۶٪	۴/۱۵٪
ایلام	۶/۵۳٪	۰/۰۴٪	۲۷/۳۱٪	۱۰/۷۳٪	۴/۳۱٪	۱۷/۱۲٪	۳/۲۰٪	۱/۲۴٪	۱۰/۶۷٪	۱۲/۳۰٪	۲/۱۳٪	۴/۴۳٪
بوشهر	۵/۳۴٪	۰/۷۵٪	۱۶/۰۷٪	۶/۴۳٪	۶/۰۶٪	۱۹/۴۸٪	۵/۲۶٪	۹/۳۱٪	۱۶/۰۲٪	۹/۰۷٪	۰/۵۷٪	۵/۵۳٪
تهران	۳/۰۲٪	۰/۱۸٪	۱۸/۱۵٪	۶/۵۹٪	۸/۴۲٪	۲۴/۹۱٪	۲/۰۴٪	۵/۷۵٪	۱۴/۸۰٪	۷/۹۳٪	۲/۸۷٪	۵/۳۵٪
چهارمحال و بختیاری	۶/۷۷٪	۰/۱۷٪	۱۷/۲۸٪	۱۰/۱۶٪	۹/۹۲٪	۲۷/۴۶٪	۴/۳۳٪	۳/۷۴٪	۱۰/۱۸٪	۵/۴۸٪	۰/۴۹٪	۴/۰۲٪
خراسان جنوبی	۶/۷۳٪	۰/۱۷٪	۲۴/۲۰٪	۶/۹۰٪	۴/۶۶٪	۲۵/۵۰٪	۲/۲۶٪	۳/۱۹٪	۱۱/۷۲٪	۸/۵۳٪	۰/۶۸٪	۵/۵۶٪
خراسان رضوی	۴/۵۱٪	۰/۱۸٪	۱۳/۲۸٪	۸/۰۶٪	۸/۱۲٪	۲۰/۱۷٪	۲/۵۱٪	۱۴/۹۳٪	۱۴/۱۹٪	۹/۱۶٪	۰/۸۶٪	۵/۰۳٪
خراسان شمالی	۳/۰۳٪	۰/۳۶٪	۱۹/۰۸٪	۶/۷۵٪	۶/۰۶٪	۲۵/۱۰٪	۴/۹۲٪	۴/۲۳٪	۱۲/۳۷٪	۱۲/۷۱٪	۰/۹۷٪	۴/۴۳٪
خوزستان	۴/۰۷٪	۰/۸۶٪	۱۴/۵۹٪	۹/۵۲٪	۱۲/۸۸٪	۱۶/۴۲٪	۲/۹۰٪	۱۱/۹۰٪	۱۱/۷۱٪	۶/۸۳٪	۱/۵۳٪	۶/۷۸٪
زنجان	۳/۲۳٪	۰/۸۵٪	۲۳/۸۳٪	۶/۷۹٪	۶/۸۴٪	۱۷/۴۰٪	۴/۲۲٪	۵/۱۳٪	۱۲/۱۱٪	۱۲/۲۶٪	۰/۶۲٪	۶/۷۳٪
سمنان	۵/۵۳٪	۰/۰۱٪	۲۰/۰۷٪	۸/۰۹٪	۳/۶۴٪	۲۴/۸۲٪	۲/۰۲٪	۵/۳۳٪	۱۳/۳۰٪	۹/۸۱٪	۱/۰۳٪	۶/۳۶٪
سیستان و بلوچستان	۲/۵۲٪	۰/۰۳٪	۱۳/۹۲٪	۱۶/۰۳٪	۵/۶۹٪	۲۲/۰۶٪	۴/۲۰٪	۵/۱۶٪	۱۷/۴۱٪	۸/۱۱٪	۰/۲۱٪	۴/۶۷٪
فارس	۶/۹۶٪	۰/۲۳٪	۱۸/۱۶٪	۶/۷۱٪	۷/۶۰٪	۲۰/۳۷٪	۲/۳۹٪	۱۲/۹۵٪	۱۱/۴۹٪	۶/۵۸٪	۱/۷۷٪	۴/۷۹٪
قزوین	۳/۳۶٪	۰/۷۰٪	۱۹/۶۵٪	۸/۴۴٪	۷/۱۹٪	۱۵/۹۴٪	۳/۱۲٪	۸/۷۳٪	۱۲/۹۶٪	۱۱/۰۸٪	۱/۸۲٪	۶/۰۰٪
قم	۶/۴۸٪	۰/۰۱٪	۲۰/۲۱٪	۶/۴۰٪	۶/۶۵٪	۲۳/۵۳٪	۲/۲۰٪	۴/۱۲٪	۱۲/۵۰٪	۱۰/۲۴٪	۱/۵۵٪	۵/۱۱٪
کردستان	۴/۷۷٪	۰/۱۹٪	۱۴/۱۱٪	۷/۴۴٪	۸/۳۹٪	۲۹/۰۶٪	۴/۱۳٪	۶/۱۳٪	۹/۳۹٪	۱۰/۸۱٪	۱/۱۶٪	۴/۴۲٪
کرمان	۷/۳۴٪	۰/۰۶٪	۱۶/۱۸٪	۱۱/۶۴٪	۷/۷۸٪	۲۳/۷۰٪	۲/۹۰٪	۶/۱۹٪	۱۲/۶۴٪	۵/۷۵٪	۰/۸۹٪	۳/۹۳٪
کرمانشاه	۳/۱۸٪	۰/۰۴٪	۱۴/۷۳٪	۶/۸۹٪	۱۱/۲۱٪	۱۶/۸۸٪	۴/۹۵٪	۵/۹۴٪	۱۱/۲۹٪	۱۰/۵۳٪	۲/۱۹٪	۱۲/۱۷٪
کهگیلویه و بویراحمد	۵/۹۰٪	۰/۰۳٪	۱۶/۷۵٪	۷/۰۴٪	۶/۱۴٪	۲۷/۶۴٪	۴/۱۸٪	۲/۷۲٪	۱۵/۴۹٪	۸/۳۲٪	۱/۸۱٪	۳/۹۸٪
گلستان	۲/۱۸٪	۰/۲۵٪	۱۴/۰۲٪	۹/۵۰٪	۷/۹۴٪	۱۸/۱۱٪	۷/۷۵٪	۱۰/۰۵٪	۱۲/۳۶٪	۱۱/۸۷٪	۱/۱۱٪	۳/۸۳٪
گیلان	۳/۹۲٪	۰/۲۸٪	۱۱/۶۶٪	۱۰/۱۹٪	۱۳/۵۵٪	۱۸/۴۵٪	۴/۵۳٪	۶/۶۹٪	۱۰/۸۲٪	۱۳/۴۴٪	۱/۱۷٪	۵/۲۲٪
لرستان	۵/۴۲٪	۰/۰۱٪	۱۷/۵۷٪	۶/۸۱٪	۹/۲۴٪	۲۱/۲۷٪	۳/۳۳٪	۴/۸۱٪	۱۰/۶۶٪	۱۱/۶۶٪	۲/۷۱٪	۶/۴۹٪
مازندران	۳/۰۲٪	۰/۷۳٪	۱۶/۱۱٪	۸/۳۸٪	۱۰/۷۳٪	۱۸/۱۱٪	۳/۷۰٪	۷/۸۸٪	۱۳/۳۳٪	۱۱/۷۶٪	۰/۹۱٪	۵/۳۵٪
مرکزی	۷/۷۹٪	۰/۰۳٪	۱۶/۱۹٪	۶/۸۱٪	۸/۲۸٪	۲۴/۵۵٪	۲/۲۹٪	۵/۵۸٪	۱۰/۰۷٪	۱۱/۱۳٪	۰/۸۴٪	۶/۴۴٪
هرمزگان	۴/۹۸٪	۰/۲۵٪	۲۰/۹۵٪	۷/۷۵٪	۷/۰۹٪	۱۵/۹۱٪	۳/۰۴٪	۳/۰۴٪	۱۴/۱۷٪	۶/۵۲٪	۱/۹۶٪	۶/۹۴٪
همدان	۵/۴۲٪	۰/۹۴٪	۱۴/۲۹٪	۶/۶۸٪	۹/۴۱٪	۱۷/۴۴٪	۲/۹۹٪	۲/۹۹٪	۱۰/۹۳٪	۹/۹۵٪	۱/۳۱٪	۵/۳۹٪
یزد	۳/۳۹٪	۰/۱۱٪	۱۹/۶۸٪	۸/۴۴٪	۳/۷۹٪	۲۷/۴۷٪	۳/۵۱٪	۳/۵۱٪	۱۴/۸۴٪	۸/۵۸٪	۰/۵۲٪	۵/۱۸٪

سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تفکیک استان‌های کشور برای مرداد ماه ۱۴۰۳ در شکل ۴-۸ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۸ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به تفکیک استان‌ها- مرداد ۱۴۰۳

۴-۳-۲- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۱۴ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان را برای مرداد ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت نوین آراین" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

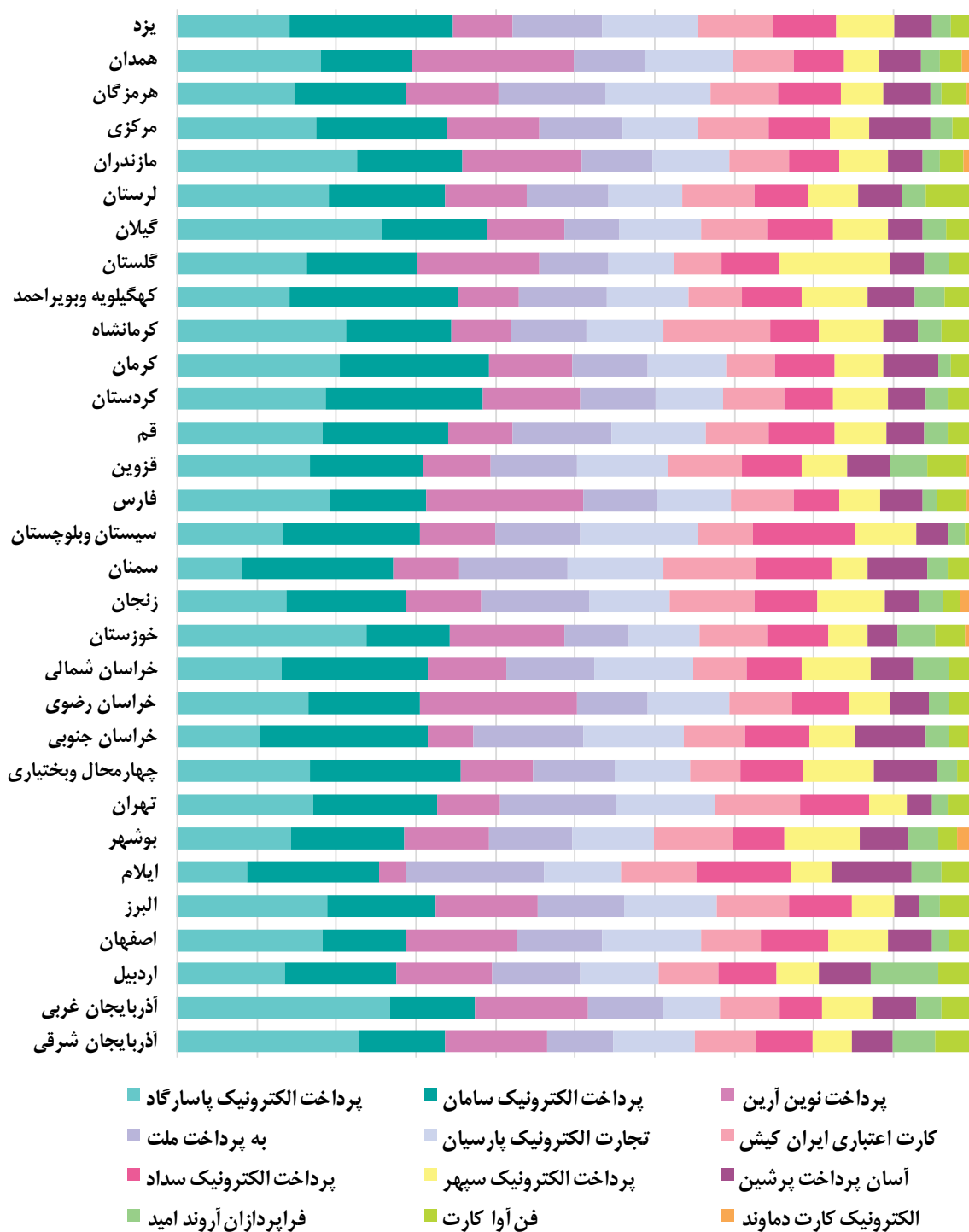
جدول ۴-۱۴ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - مرداد ۱۴۰۳

استان	آسان پرداخت پرسین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسین	فرابازاران آروند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۵/۰۸٪	۰/۲۷٪	۸/۳۲٪	۷/۱۶٪	۲۲/۷۹٪	۱۰/۹۲٪	۴/۹۸٪	۱۲/۷۳٪	۱۰/۲۸٪	۵/۲۶٪	۴/۵۴٪	۷/۶۸٪
آذربایجان غربی	۵/۴۹٪	۰/۲۵٪	۹/۵۴٪	۵/۴۵٪	۲۶/۷۳٪	۱۰/۷۳٪	۶/۳۱٪	۱۴/۱۳٪	۷/۰۶٪	۳/۲۰٪	۳/۶۶٪	۷/۴۶٪
اردبیل	۶/۵۳٪	۰/۴۲٪	۱۱/۰۷٪	۷/۲۹٪	۱۳/۴۴٪	۱۴/۰۷٪	۵/۱۷٪	۱۲/۱۰٪	۹/۷۳٪	۸/۵۴٪	۴/۰۰٪	۷/۶۴٪
اصفهان	۵/۶۲٪	۰/۳۵٪	۱۰/۷۵٪	۸/۵۴٪	۱۸/۳۲٪	۱۰/۴۸٪	۷/۴۲٪	۱۳/۸۶٪	۱۲/۴۲٪	۲/۰۰٪	۲/۷۶٪	۷/۴۸٪
البرز	۳/۱۸٪	۰/۳۵٪	۱۰/۹۰٪	۷/۸۰٪	۱۸/۸۰٪	۱۳/۶۶٪	۵/۳۷٪	۱۲/۸۵٪	۱۱/۵۲٪	۲/۴۶٪	۳/۸۹٪	۹/۲۳٪
ایلام	۹/۹۲٪	۰/۱۱٪	۱۷/۳۷٪	۱۱/۶۶٪	۸/۸۵٪	۱۶/۴۷٪	۵/۲۹٪	۳/۴۰٪	۹/۶۱٪	۳/۷۴٪	۳/۹۷٪	۹/۶۱٪
بوشهر	۶/۱۷٪	۱/۹۹٪	۱۰/۴۶٪	۶/۴۱٪	۱۴/۲۳٪	۱۴/۲۳٪	۹/۴۲٪	۱۰/۶۹٪	۱۰/۲۹٪	۳/۸۳٪	۲/۳۶٪	۹/۹۲٪
تهران	۳/۲۶٪	۰/۳۰٪	۱۴/۵۳٪	۸/۷۵٪	۱۷/۰۱٪	۱۵/۶۸٪	۴/۶۴٪	۷/۹۳٪	۱۲/۵۲٪	۲/۰۰٪	۲/۸۳٪	۱۰/۵۴٪
چهارمحال وبختیاری	۷/۹۶٪	۰/۴۸٪	۱۰/۱۹٪	۸/۰۲٪	۱۶/۷۳٪	۱۸/۸۱٪	۸/۷۵٪	۹/۲۵٪	۹/۴۳٪	۲/۵۸٪	۱/۵۱٪	۶/۲۹٪
خراسان جنوبی	۸/۸۹٪	۰/۶۳٪	۱۳/۹۰٪	۷/۹۵٪	۱۰/۲۷٪	۲۱/۱۴٪	۵/۷۴٪	۵/۷۸٪	۱۲/۴۹٪	۲/۹۹٪	۲/۳۸٪	۷/۸۲٪
خراسان رضوی	۴/۹۱٪	۰/۴۲٪	۸/۹۰٪	۷/۱۸٪	۱۶/۵۶٪	۱۳/۸۹٪	۵/۲۱٪	۱۹/۷۵٪	۱۰/۲۲٪	۲/۴۷٪	۲/۶۱٪	۷/۸۷٪
خراسان شمالی	۵/۴۳٪	۰/۵۳٪	۱۱/۰۳٪	۶/۹۷٪	۱۳/۰۷٪	۱۸/۳۱٪	۸/۵۲٪	۹/۹۳٪	۱۲/۴۸٪	۴/۵۰٪	۲/۴۹٪	۶/۷۴٪
خوزستان	۳/۹۲٪	۱/۰۱٪	۸/۰۹٪	۷/۷۶٪	۲۳/۸۶٪	۱۰/۳۳٪	۴/۷۶٪	۱۴/۴۹٪	۸/۸۴٪	۴/۷۳٪	۳/۷۱٪	۸/۵۱٪
زنجان	۴/۳۲٪	۱/۵۹٪	۱۳/۴۹٪	۷/۹۶٪	۱۳/۷۳٪	۱۴/۹۸٪	۸/۵۰٪	۹/۵۳٪	۱۰/۲۵٪	۲/۹۷٪	۲/۱۴٪	۱۰/۵۶٪
سمنان	۷/۴۷٪	۰/۱۷٪	۱۳/۶۲٪	۹/۴۸٪	۸/۱۱٪	۱۹/۰۰٪	۴/۶۰٪	۸/۳۵٪	۱۱/۹۶٪	۲/۵۷٪	۳/۰۳٪	۱۱/۶۵٪
سیستان وبلوچستان	۳/۹۴٪	۰/۱۳٪	۱۰/۷۲٪	۱۲/۸۷٪	۱۳/۲۸٪	۱۷/۲۵٪	۷/۷۷٪	۹/۳۹٪	۱۴/۷۰٪	۲/۰۴٪	۰/۹۷٪	۶/۹۳٪
فارس	۵/۴۰٪	۰/۷۹٪	۹/۳۷٪	۵/۶۹٪	۱۹/۲۶٪	۱۱/۹۸٪	۵/۱۱٪	۱۹/۷۲٪	۹/۲۹٪	۱/۸۰٪	۳/۷۰٪	۷/۹۱٪
قزوین	۵/۳۷٪	۰/۹۱٪	۱۰/۸۹٪	۷/۳۵٪	۱۶/۵۹٪	۱۴/۲۵٪	۵/۸۳٪	۸/۵۳٪	۱۱/۳۷٪	۴/۷۰٪	۴/۸۲٪	۹/۴۰٪
قم	۴/۷۶٪	۰/۰۶٪	۱۲/۲۶٪	۸/۲۱٪	۱۸/۱۸٪	۱۵/۹۴٪	۶/۵۰٪	۸/۱۰٪	۱۱/۹۴٪	۲/۹۵٪	۳/۲۲٪	۷/۸۹٪
کردستان	۴/۶۰٪	۰/۴۲٪	۹/۵۸٪	۶/۲۵٪	۱۸/۵۹٪	۱۹/۷۸٪	۶/۹۶٪	۱۲/۱۸٪	۸/۴۵٪	۲/۸۴٪	۲/۷۶٪	۷/۶۰٪
کرمان	۶/۹۱٪	۰/۱۶٪	۹/۵۹٪	۷/۵۴٪	۲۰/۴۱٪	۱۸/۷۹٪	۵/۹۹٪	۱۰/۳۹٪	۹/۸۴٪	۱/۶۳٪	۲/۶۶٪	۶/۰۸٪
کرمانشاه	۴/۳۰٪	۰/۱۵٪	۹/۴۰٪	۶/۰۸٪	۲۱/۲۱٪	۱۳/۲۵٪	۸/۰۴٪	۷/۵۲٪	۹/۷۰٪	۳/۱۲٪	۳/۷۹٪	۱۳/۴۴٪
کهگیلویه وبویراحمد	۵/۸۵٪	۰/۱۰٪	۱۱/۰۲٪	۷/۵۸٪	۱۴/۱۴٪	۲۱/۰۶٪	۸/۳۵٪	۷/۷۵٪	۱۰/۳۵٪	۳/۷۴٪	۳/۵۴٪	۶/۵۲٪
گلستان	۴/۴۳٪	۰/۵۴٪	۸/۶۴٪	۷/۴۸٪	۱۶/۳۱٪	۱۳/۸۲٪	۱۳/۶۸٪	۱۵/۳۰٪	۸/۳۷٪	۳/۱۴٪	۲/۴۵٪	۵/۸۴٪
گیلان	۴/۴۳٪	۰/۴۳٪	۶/۹۵٪	۸/۱۶٪	۲۵/۷۰٪	۱۳/۳۲٪	۶/۸۷٪	۹/۶۱٪	۱۰/۱۷٪	۲/۹۵٪	۲/۹۸٪	۸/۴۲٪
لرستان	۵/۶۷٪	۰/۰۳٪	۱۰/۲۵٪	۶/۵۸٪	۱۹/۰۴٪	۱۴/۶۵٪	۶/۳۲٪	۱۰/۳۲٪	۹/۲۳٪	۲/۹۵٪	۵/۸۹٪	۹/۰۸٪
مازندران	۴/۲۴٪	۱/۳۱٪	۸/۸۵٪	۶/۴۱٪	۲۲/۶۶٪	۱۳/۲۴٪	۶/۰۸٪	۱۴/۹۳٪	۹/۷۵٪	۲/۲۷٪	۲/۸۷٪	۷/۲۸٪
مرکزی	۷/۷۱٪	۰/۱۶٪	۱۰/۳۷٪	۷/۶۶٪	۱۷/۴۵٪	۱۶/۳۰٪	۵/۰۸٪	۱۱/۷۶٪	۹/۶۱٪	۲/۷۸٪	۲/۳۷٪	۸/۷۴٪
هرمزگان	۵/۹۱٪	۰/۹۰٪	۱۳/۴۲٪	۷/۹۱٪	۱۴/۶۹٪	۱۳/۹۴٪	۵/۳۱٪	۱۱/۸۱٪	۱۳/۰۸٪	۱/۲۵٪	۳/۱۹٪	۸/۵۸٪
همدان	۵/۲۰٪	۱/۴۸٪	۸/۸۵٪	۶/۳۶٪	۱۸/۱۱٪	۱۱/۳۳٪	۴/۴۲٪	۲۰/۴۰٪	۱۱/۰۰٪	۲/۳۸٪	۲/۸۰٪	۷/۶۷٪
یزد	۴/۷۹٪	۰/۴۷٪	۱۱/۲۶٪	۷/۹۶٪	۱۴/۱۳٪	۲۰/۴۳٪	۷/۲۴٪	۷/۵۴٪	۱۲/۱۶٪	۲/۴۱٪	۲/۳۴٪	۹/۲۹٪

شکل ۴-۹ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر

یک از استان‌های کشور را برای دوره مرداد ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد.

گزارش اقتصادی شاپرک

شکل ۴-۹ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - مرداد ۱۴۰۳

۴-۳-۳- شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است^{۳۴}. عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP را بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در مرداد ماه محاسبه شده است.

^{۳۴} این شاخص به عبارتی همان متوسط تعداد تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۱۵ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - تیر و مرداد ۱۴۰۳

شرکت	کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی	
	سهام از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های	سهام از کل تعداد ابزار	تیر	مرداد
آسان پرداخت پرشین	۴/۵۱٪	۴/۸۷٪	۰/۹۳۴	۰/۹۲۷
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۸٪	۰/۵۳٪	۰/۵۱۳	۰/۵۲۱
به پرداخت ملت	۱۶/۸۷٪	۱۰/۶۱٪	۱/۶۲۷	۱/۵۹۰
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۹۸٪	۷/۶۰٪	۱/۰۱۳	۱/۰۵۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۸/۸۵٪	۱۸/۷۱٪	۰/۴۷۸	۰/۴۷۳
پرداخت الکترونیک سامان	۲۰/۶۷٪	۱۴/۱۲٪	۱/۴۷۹	۱/۴۶۴
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۱۳٪	۶/۰۴٪	۰/۵۰۷	۰/۵۱۹
پرداخت نوین آراین	۸/۲۰٪	۱۲/۴۵٪	۰/۶۶۰	۰/۶۵۹
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۳/۳۵٪	۱۰/۶۵٪	۱/۲۵۰	۱/۲۵۴
فراپردازان آروند امید	۹/۱۷٪	۲/۸۲٪	۳/۲۱۰	۳/۲۴۹
فن آوا کارت	۱/۵۹٪	۳/۱۲٪	۰/۴۹۷	۰/۵۰۹
کارت اعتباری ایران کیش	۵/۳۹٪	۸/۴۹٪	۰/۶۳۱	۰/۶۳۵

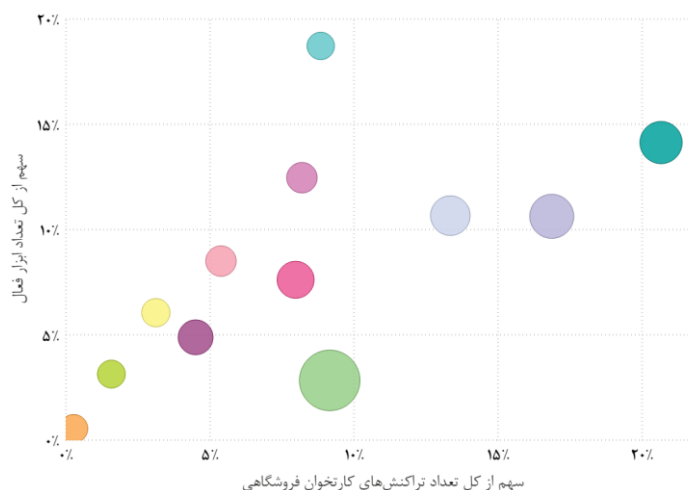
در تیر ماه شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک سداد" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی به این معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی در مرداد ماه ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در شرکت "فراپردازان آروند امید" با ۰/۰۳۹ واحد افزایش گزارش می‌شود. این امر به دلیل افزایش سهم تعداد پایانه‌های کارتخوان فروشگاه‌های و تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم تعدادی تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آن‌ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

شکل ۴-۱۰، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP را برای دوره مرداد ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و تعداد تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

راه‌نمای شاخص اثربخشی برای هر شرکت PSP	
۰/۹۲۷	آسان پرداخت پرشین
۰/۵۲۱	الکترونیک کارت دماوند
۱/۵۹۰	به پرداخت ملت
۱/۰۵۰	پرداخت الکترونیک سداد
۰/۴۷۳	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۱/۴۶۴	پرداخت الکترونیک سامان
۰/۵۱۹	پرداخت الکترونیک سپهر
۰/۶۵۹	پرداخت نوین آریا
۱/۲۵۴	تجارت الکترونیک پارس‌بان
۳/۲۴۹	فرایردان آروند امید
۰/۵۰۹	فن آوا کارت
۰/۶۳۵	کارت اعتباری ایران کیش

شکل ۴-۱۰ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP- مرداد ۱۴۰۳

اثربخشی هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۲۵} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی به ازای سهم تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های

^{۲۵} با حداقل یک تراکنش در ماه.

هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

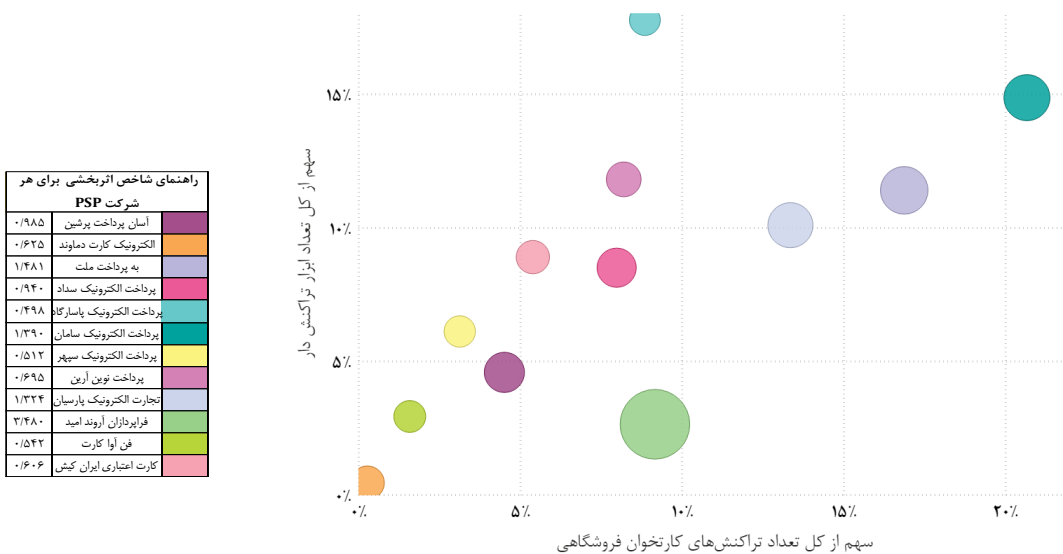
در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در مرداد ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

جدول ۴-۱۶ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - تیر و مرداد ۱۴۰۳

اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		شرکت	
اختلاف	مرداد	تیر	سهم از کل تعداد ابزار		سهم از کل تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار
-۰/۰۰۵	۰/۹۸۵	۰/۹۹۱	۴/۵۸٪	۴/۵۱٪	آسان پرداخت پرشین
۰/۰۱۴	۰/۶۲۵	۰/۶۱۱	۰/۴۴٪	۰/۲۸٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/+۰۲۰	۱/۴۸۱	۱/۵۰۱	۱۱/۳۹٪	۱۶/۸۷٪	به پرداخت ملت
۰/۰۱۴	۰/۹۴۰	۰/۹۲۵	۸/۵۰٪	۷/۹۸٪	پرداخت الکترونیک سداد
۰/۰۰۱	۰/۴۹۸	۰/۴۹۷	۱۷/۷۷٪	۸/۸۵٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۰۰۵	۱/۳۹۰	۱/۳۹۶	۱۴/۸۶٪	۲۰/۶۷٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۰۰۳	۰/۵۱۲	۰/۵۱۶	۶/۱۱٪	۳/۱۳٪	پرداخت الکترونیک سپهر
۰/۰۰۱	۰/۶۹۵	۰/۶۹۴	۱۱/۸۰٪	۸/۲۰٪	پرداخت نوین آراین
۰/۰۰۵	۱/۳۲۴	۱/۳۱۸	۱۰/۰۹٪	۱۳/۳۵٪	تجارت الکترونیک پارسیان
۰/۰۱۶	۳/۴۸۰	۳/۴۶۴	۲/۶۳٪	۹/۱۷٪	فراپردازان آروند امید
۰/۰۱۲	۰/۵۴۲	۰/۵۳۰	۲/۹۳٪	۱/۵۹٪	فن آوا کارت
-۰/۰۰۴	۰/۶۰۶	۰/۶۱۰	۸/۸۹٪	۵/۳۹٪	کارت اعتباری ایران کیش

در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار همانند ماه گذشته شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسیان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز در شرکت "به پرداخت ملت" با کاهش ۰/۰۲۰ واحدی مشاهده می‌شود. چرا که سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در مقابل سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار آن افزایش داشته است.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

شکل ۴-۱۱ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP - مرداد ۱۴۰۳

شکل ۴-۱۱، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP را بر اساس نام اختصاری برای دوره مرداد ۱۴۰۳ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

۴-۳-۴ شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "فراپردازان آروند امید" در تمام استان‌ها و شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی

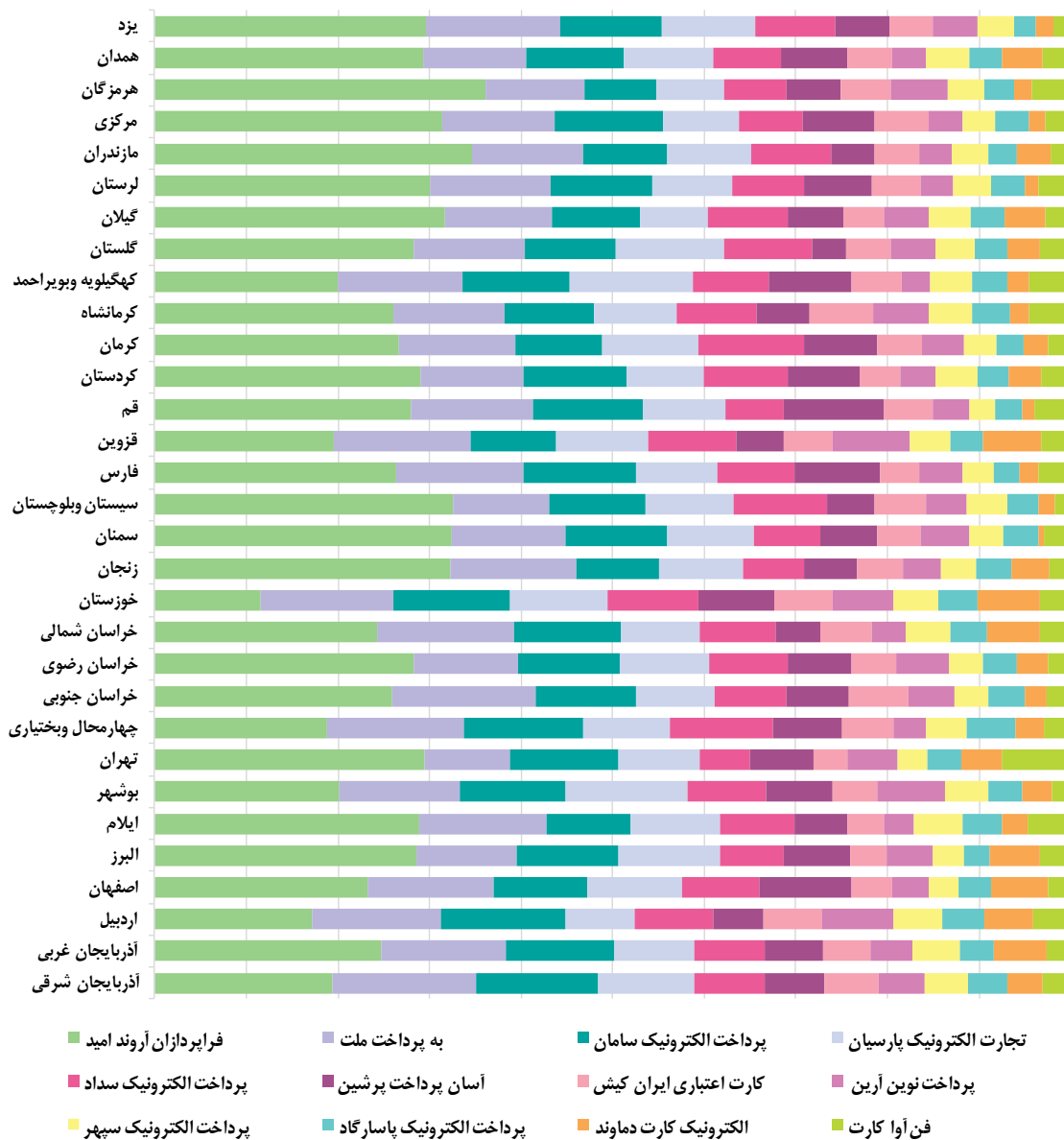
گزارش اقتصادی شاپرک

کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۱۷ این شاخص در مرداد ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۱۷ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - مرداد ۱۴۰۳

کارت اعتباری ایران کیش	فن آوا کارت	فراپدازان آرونه امید	تجارت الکترونیک پارسین	پرداخت نوین آرن	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرسین	استان
۰/۷۱۷	۰/۳۷۶	۲/۳۶۷	۱/۲۷۹	۰/۶۰۶	۰/۵۸۲	۱/۶۲۷	۰/۵۲۸	۰/۹۵۱	۱/۹۰۲	۰/۴۶۰	۰/۷۹۴	آذربایجان شرقی
۰/۷۰۶	۰/۳۶۵	۳/۴۲۳	۱/۲۰۵	۰/۶۴۹	۰/۷۱۲	۱/۶۴۹	۰/۵۱۵	۱/۰۷۵	۱/۸۷۹	۰/۷۹۵	۰/۸۸۰	آذربایجان غربی
۰/۶۸۹	۰/۴۳۹	۱/۸۶۷	۰/۸۳۲	۰/۸۶۲	۰/۵۸۲	۱/۴۸۷	۰/۴۹۹	۰/۹۳۷	۱/۵۲۹	۰/۵۸۱	۰/۵۹۶	اردبیل
۰/۵۹۳	۰/۳۲۵	۳/۱۳۱	۱/۳۸۵	۰/۵۳۱	۰/۴۴۱	۱/۳۷۳	۰/۴۷۰	۱/۱۳۶	۱/۸۵۳	۰/۸۴۹	۱/۳۶۰	اصفهان
۰/۵۲۶	۰/۴۵۳	۳/۸۷۰	۱/۵۱۰	۰/۶۹۳	۰/۴۵۰	۱/۵۱۲	۰/۴۰۰	۰/۹۴۲	۱/۴۸۹	۰/۷۳۵	۰/۹۹۱	البرز
۰/۴۶۱	۰/۵۳۶	۳/۲۸۴	۱/۱۱۰	۰/۳۶۶	۰/۶۰۶	۱/۰۳۹	۰/۴۸۸	۰/۹۲۰	۱/۵۷۲	۰/۳۱۱	۰/۶۵۸	ایلام
۰/۵۵۷	۰/۲۴۳	۲/۳۶۷	۱/۵۵۷	۰/۸۷۱	۰/۵۶۹	۱/۳۶۹	۰/۴۲۶	۱/۰۰۳	۱/۵۳۷	۰/۳۷۹	۰/۸۶۶	بوشهر
۰/۵۰۷	۱/۰۱۴	۳/۹۵۶	۱/۱۸۳	۰/۷۲۵	۰/۴۴۰	۱/۵۸۸	۰/۴۹۵	۰/۷۵۳	۱/۲۵۰	۰/۵۸۸	۰/۹۳۴	تهران
۰/۶۳۹	۰/۳۳۶	۲/۱۲۳	۱/۰۸۱	۰/۴۰۴	۰/۴۹۵	۱/۴۵۹	۰/۵۹۳	۱/۲۶۷	۱/۶۹۶	۰/۳۶۱	۰/۸۵۱	چهارمحال و بختیاری
۰/۷۱۱	۰/۲۸۶	۲/۸۵۱	۰/۹۲۸	۰/۵۵۳	۰/۴۱۰	۱/۲۰۶	۰/۴۳۴	۰/۸۶۸	۱/۷۴۱	۰/۲۶۸	۰/۷۵۷	خراسان جنوبی
۰/۶۳۹	۰/۳۳۱	۳/۷۰۳	۱/۲۹۱	۰/۷۵۶	۰/۴۸۱	۱/۴۵۲	۰/۴۹۰	۱/۱۲۳	۱/۴۹۲	۰/۴۳۳	۰/۹۱۸	خراسان رضوی
۰/۶۵۶	۰/۳۹۲	۲/۸۲۳	۰/۹۹۱	۰/۴۲۶	۰/۵۷۸	۱/۳۷۱	۰/۴۶۴	۰/۹۶۹	۱/۷۲۹	۰/۶۶۷	۰/۵۵۸	خراسان شمالی
۰/۷۹۷	۰/۴۱۳	۱/۴۴۶	۱/۳۲۶	۰/۸۲۱	۰/۶۰۹	۱/۵۹۰	۰/۵۴۰	۱/۲۲۷	۱/۸۰۳	۰/۸۵۲	۱/۰۳۸	خوزستان
۰/۶۳۶	۰/۲۸۹	۴/۱۳۴	۱/۱۸۲	۰/۵۳۸	۰/۴۹۶	۱/۱۶۲	۰/۴۹۹	۰/۸۵۳	۱/۷۶۷	۰/۵۳۲	۰/۷۴۹	زنجان
۰/۵۴۶	۰/۳۳۹	۳/۸۲۱	۱/۱۱۳	۰/۶۳۸	۰/۴۳۹	۱/۳۰۶	۰/۴۴۸	۰/۸۵۳	۱/۴۷۳	۰/۰۷۳	۰/۷۴۰	سمنان
۰/۶۷۵	۰/۲۱۷	۳/۹۷۵	۱/۱۸۴	۰/۵۴۹	۰/۵۴۰	۱/۲۷۹	۰/۴۲۸	۱/۲۴۵	۱/۲۹۸	۰/۲۰۱	۰/۶۳۹	سیستان و بلوچستان
۰/۶۰۶	۰/۴۷۷	۳/۶۶۰	۱/۲۲۸	۰/۶۵۷	۰/۴۶۸	۱/۷۰۱	۰/۳۹۵	۱/۱۷۹	۱/۹۳۹	۰/۲۹۰	۱/۲۸۹	فارس
۰/۶۳۸	۰/۳۷۹	۲/۳۵۸	۱/۲۲۸	۱/۰۲۴	۰/۵۳۵	۱/۱۱۹	۰/۴۳۴	۱/۱۴۸	۱/۸۰۴	۰/۷۷۴	۰/۶۲۵	قزوین
۰/۶۴۷	۰/۴۸۱	۳/۴۷۰	۱/۱۳۱	۰/۵۰۹	۰/۳۳۸	۱/۴۷۶	۰/۳۶۶	۰/۷۸۰	۱/۶۴۸	۰/۱۷۷	۱/۳۶۲	قم
۰/۵۸۲	۰/۴۲۲	۳/۸۰۶	۱/۱۱۲	۰/۵۰۳	۰/۵۹۴	۱/۴۶۹	۰/۴۵۱	۱/۱۹۰	۱/۴۷۳	۰/۴۶۶	۱/۰۳۶	کردستان
۰/۶۴۶	۰/۳۳۶	۳/۵۳۷	۱/۳۸۶	۰/۵۹۵	۰/۴۸۴	۱/۲۶۱	۰/۳۸۱	۱/۵۴۴	۱/۶۸۷	۰/۳۴۹	۱/۰۶۱	کرمان
۰/۹۰۶	۰/۵۷۹	۳/۳۷۵	۱/۱۶۴	۰/۷۸۹	۰/۶۱۵	۱/۲۷۴	۰/۵۲۹	۱/۱۳۴	۱/۵۶۸	۰/۲۷۸	۰/۷۳۸	کرمانشاه
۰/۶۱۰	۰/۵۱۳	۲/۲۲۵	۱/۴۹۶	۰/۳۵۲	۰/۵۰۰	۱/۳۱۲	۰/۴۳۵	۰/۹۲۹	۱/۵۲۰	۰/۲۵۷	۱/۰۰۸	کهگیلویه و بویراحمد
۰/۶۵۶	۰/۴۵۶	۳/۷۷۹	۱/۵۹۸	۰/۶۵۷	۰/۵۶۷	۱/۳۱۰	۰/۴۸۷	۱/۲۷۰	۱/۶۲۴	۰/۴۶۰	۰/۴۹۲	گلستان
۰/۶۳۱	۰/۳۹۱	۴/۵۵۰	۱/۰۶۴	۰/۶۹۷	۰/۶۵۹	۱/۳۸۴	۰/۵۲۷	۱/۲۴۹	۱/۶۷۸	۰/۶۴۸	۰/۸۸۵	گیلان
۰/۷۱۶	۰/۴۶۱	۳/۹۵۳	۱/۱۵۵	۰/۴۶۶	۰/۵۲۷	۱/۴۵۲	۰/۴۸۵	۱/۰۳۶	۱/۷۱۵	۰/۲۰۲	۰/۹۵۶	لرستان
۰/۷۲۴	۰/۳۱۸	۵/۱۸۷	۱/۳۶۷	۰/۵۲۸	۰/۶۰۹	۱/۳۶۸	۰/۴۷۳	۱/۳۰۶	۱/۸۲۱	۰/۵۵۱	۰/۷۱۲	مازندران
۰/۷۳۸	۰/۳۵۶	۴/۰۰۲	۱/۰۴۷	۰/۴۷۵	۰/۴۵۱	۱/۵۰۶	۰/۴۷۵	۰/۸۸۸	۱/۵۶۱	۰/۲۲۳	۱/۰۱۰	مرکزی
۰/۸۰۸	۰/۶۱۳	۵/۲۱۰	۱/۰۸۳	۰/۸۸۶	۰/۵۷۲	۱/۱۴۱	۰/۴۸۲	۰/۹۷۹	۱/۵۶۱	۰/۲۷۴	۰/۸۴۳	هرمزگان
۰/۷۰۳	۰/۴۳۰	۴/۱۸۹	۱/۳۹۶	۰/۵۳۶	۰/۶۷۷	۱/۵۳۹	۰/۵۲۰	۱/۰۵۰	۱/۶۱۵	۰/۶۳۴	۱/۰۴۱	همدان
۰/۵۵۷	۰/۲۲۳	۳/۵۶۱	۱/۲۲۱	۰/۵۹۷	۰/۴۸۵	۱/۳۴۵	۰/۲۶۸	۱/۰۶۰	۱/۷۴۷	۰/۲۴۰	۰/۷۰۸	یزد

همچنین شکل شاخص اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۱۲ آمده است.

شکل ۴-۱۲ شاخص اثربخشی کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - مرداد ۱۴۰۳

۴-۳-۵- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

کم‌تراکشی و فاقد تراکشی

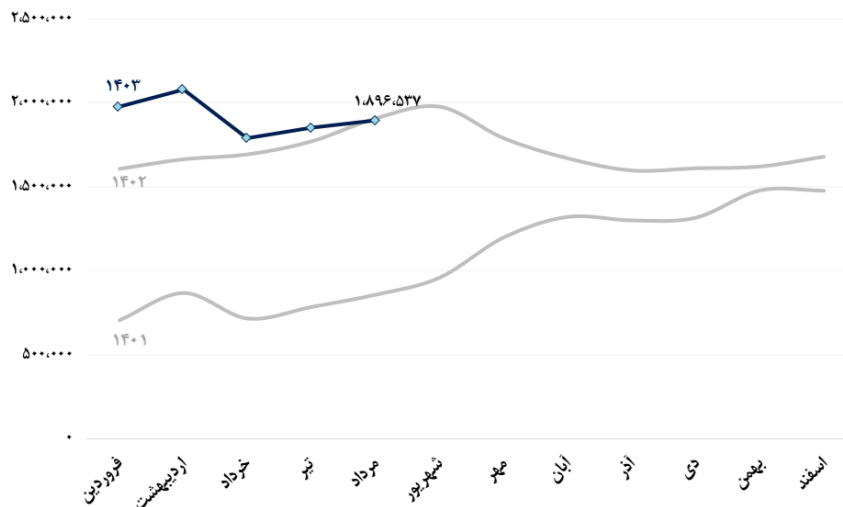
بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به‌علاوه موظف به پرداخت هزینه‌های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای

کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به‌کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی‌تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاه‌ها به دلیل ارزش نمایشی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۶}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

برای مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۱۳ از ابتدای سال ۱۴۰۱ تا مرداد ۱۴۰۳ رسم شده است.

^{۲۶} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم‌تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی دو سه ماه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

شکل ۴-۱۳ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۱ تاکنون

تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش در مرداد ماه با تعداد ۱,۸۹۶,۵۳۷ عدد با افزایش ۲/۳۷ درصدی روبه‌رو بوده است. در این ماه سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۷/۴۷ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در تیر ماه تنها ۰/۲۴ درصد افزایش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۱۸ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - مرداد ۱۴۰۳

اختلاف	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		نام شرکت
	مرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	
-۰/۵۹٪	۲۲/۰۷٪	۲۱/۴۸٪	آسان پرداخت پرشین
-۰/۹۱٪	۳۱/۱۵٪	۳۰/۲۴٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۳۹٪	۱۱/۳۰٪	۱۰/۹۲٪	به پرداخت ملت
-۰/۱۷٪	۱۱/۵۹٪	۱۱/۷۶٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۴۸٪	۲۱/۵۹٪	۲۱/۱۱٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۳۰٪	۱۲/۱۱٪	۱۱/۸۱٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۱/۳۶٪	۱۶/۳۰٪	۱۷/۶۶٪	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۱۱٪	۲۰/۹۸٪	۲۰/۸۷٪	پرداخت نوین آراین
-۰/۲۲٪	۲۰/۸۴٪	۲۰/۶۲٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۷٪	۲۲/۶۱٪	۲۲/۶۸٪	فراپردازان آروند امید
-۰/۱۶٪	۲۱/۲۲٪	۲۱/۳۸٪	فن آوا کارت
۱/۱۲٪	۱۵/۱۳٪	۱۴/۰۱٪	کارت اعتباری ایران کیش
-۰/۲۴٪	۱۷/۴۷٪	۱۷/۲۳٪	مجموع

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با کاهش ۱/۳۶ درصد، در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" رخ داده است. شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با عددی برابر با ۳۱/۱۵ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، تنها ۱۱/۳۰ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "به پرداخت ملت" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

۴-۴ نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP

در این بخش از گزارش نسبت تعداد ترمینال‌های تراکنش‌دار هر یک از شرکت‌های PSP از ترمینال‌های فعال آن شرکت محاسبه شده و قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۴-۱۹ نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی - مرداد ۱۴۰۳

نام شرکت	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	مجموع
پرداخت الکترونیک سداد	۸۹/۱۹٪	۲۲/۰۲٪	۳۶/۸۴٪	۸۷/۶۹٪
به پرداخت ملت	۸۵/۶۲٪	۳۴/۶۹٪	۱/۴۷٪	۸۳/۶۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸۳/۹۹٪	۳۳/۳۱٪	۸/۹۵٪	۸۱/۳۱٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸۳/۵۸٪	۵/۲۹٪	۰/۷۷٪	۸۰/۳۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۸۰/۷۳٪	۳۲/۲۹٪	۰/۰۰٪	۷۵/۹۲٪
پرداخت نوین آرین	۷۵/۶۴٪	۲۶/۶۱٪	۱۱/۷۶٪	۷۵/۵۸٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷۵/۷۷٪	۹/۰۷٪	۰/۰۰٪	۷۴/۷۸٪
فن آوا کارت	۷۴/۸۴٪	۳/۰۸٪	۰/۰۰٪	۷۴/۴۲٪
فراپردازان آروند امید	۷۴/۴۸٪	۱۱/۲۸٪	۰/۰۰٪	۷۴/۰۴٪
الکترونیک کارت دماوند	۶۶/۴۸٪	۱۲/۷۷٪	۰/۰۰٪	۶۶/۴۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۷۵/۵۸٪	۰/۴۸٪	۳/۱۷٪	۴۷/۲۱٪
آسان پرداخت پرشین	۷۵/۰۲٪	۱/۲۸٪	۰/۲۵٪	۴۶/۸۲٪
شبکه پرداخت	۷۹/۷۷٪	۶/۳۷٪	۲/۱۳٪	۷۱/۷۷٪

شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" دارای بیشترین تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال فعال در مرداد ماه ۱۴۰۳ بوده است و در بررسی نسبت کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز این شرکت در صدر جدول قرار گرفته است. در این بین کمترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی متعلق به شرکت "آسان پرداخت پرشین" بوده است.

فصل ۵

بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی عملکرد بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور در دو حوزه صادرکنندگی و پذیرندگی پرداخت خواهد شد.

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۷} پذیرنده^{۲۸} و صادرکننده^{۲۹} در شبکه پرداخت الکترونیک کارت می‌شود.

۳۰

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارت شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۷} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

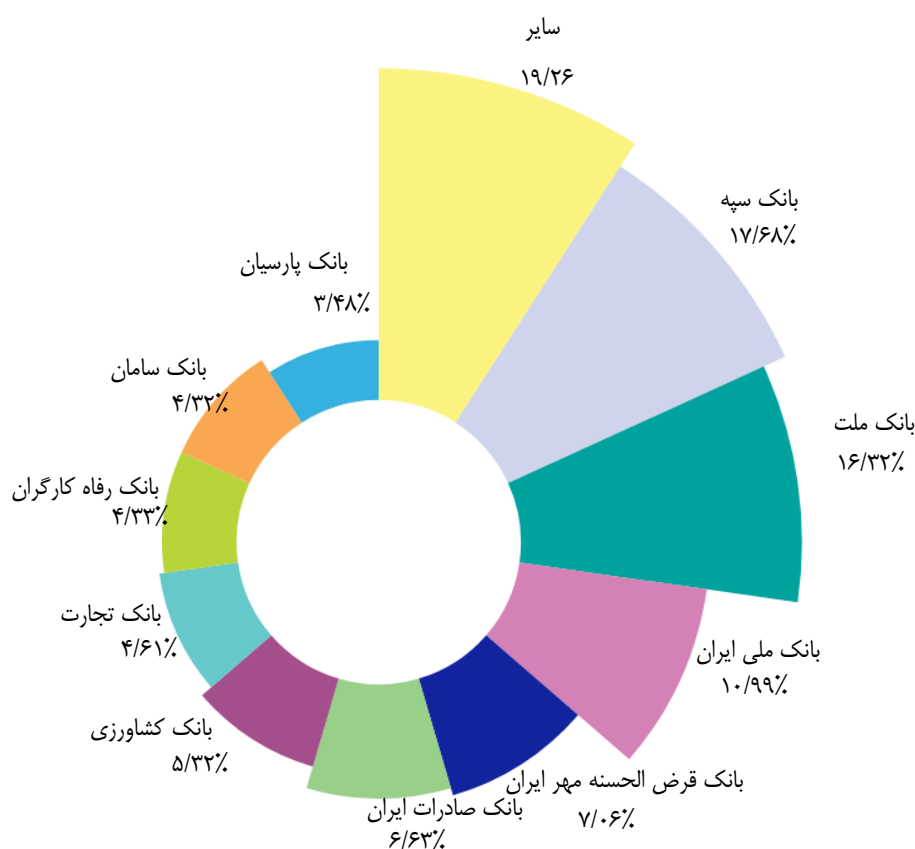
^{۲۸} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

^{۲۹} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۳۰} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهراققتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

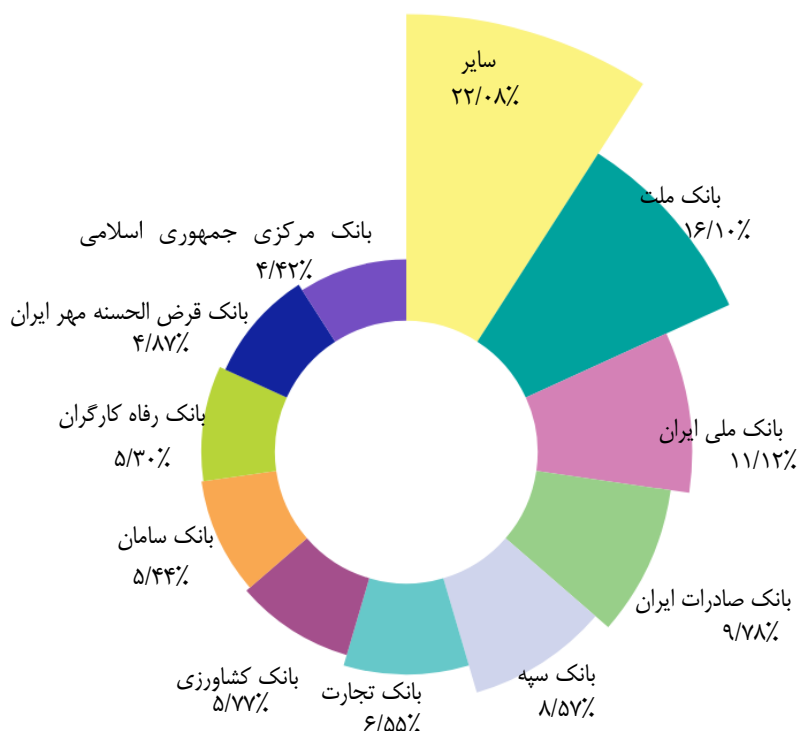
۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - مرداد ۱۴۰۳

همچنین شکل ۵-۱ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در مرداد ۱۴۰۳ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - مرداد ۱۴۰۳

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک سپه" با سهم ۱۷/۶۸ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و "بانک ملت" با سهم ۱۶/۱۰ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته‌اند.

۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبای^{۳۱} نیز در نظر گرفته می‌شود.

^{۳۱} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

گزارش اقتصادی شاپرک

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای مرداد ۱۴۰۳ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - مرداد ۱۴۰۳

ردیف	بانک پذیرنده	سهم از تعداد			سهم از مبلغ		
		کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۴٪	۱/۱۱٪	۰/۰۶٪	۱/۲۳٪	۰/۵۱٪	۰/۰۹٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۶٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۵۲٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۴۶٪	۴/۴۲٪	۲/۷۹٪	۱/۲۱٪	۵/۹۸٪	۲/۵۲٪
۴	بانک پارسیان	۳/۵۰٪	۴/۰۸٪	۱/۲۰٪	۲/۷۲٪	۳/۰۱٪	۳/۲۷٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۲۱٪	۲/۴۹٪	۰/۰۵٪	۳/۱۶٪	۷/۰۸٪	۰/۱۱٪
۶	بانک تجارت	۴/۹۸٪	۰/۹۰٪	۰/۰۰٪	۶/۵۷٪	۶/۵۳٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۵٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۹۸٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۹٪	۹/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۱٪	۳/۹۶٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۱٪	۱/۶۳٪	۰/۱۴٪	۰/۳۲٪	۰/۴۵٪	۰/۲۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۴۷٪	۱/۸۳٪	۵/۳۸٪	۴/۹۸٪	۶/۴۳٪	۴/۶۹٪
۱۲	بانک سامان	۴/۱۹٪	۷/۷۳٪	۰/۶۸٪	۴/۳۱٪	۹/۵۷٪	۱/۶۰٪
۱۳	بانک سپه	۱۹/۰۳٪	۴/۰۴٪	۱/۱۱٪	۱۰/۲۳٪	۲/۵۹٪	۰/۵۹٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۷۰٪	۰/۳۴٪	۰/۰۰٪	۰/۹۹٪	۱/۸۲٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۳۹٪	۲/۲۶٪	۰/۰۰٪	۱/۴۶٪	۲/۱۰٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۷/۱۷٪	۱/۱۵٪	۰/۰۰٪	۱۰/۲۵٪	۸/۱۵٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۷٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۸۷٪	۱/۴۱٪	۲۵/۸۱٪	۲/۳۵٪	۰/۵۴٪	۲۴/۵۴٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۷/۵۰٪	۰/۷۶٪	۶/۶۶٪	۶/۰۴٪	۰/۵۶٪	۶/۸۷٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۲۴٪	۰/۳۷٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۷۶٪	۰/۹۳٪	۰/۰۰٪	۷/۱۰٪	۰/۹۷٪	۰/۰۲٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۵۷٪	۰/۳۱٪	۰/۰۱٪	۰/۶۱٪	۰/۸۲٪	۰/۰۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱/۱۳٪	۳/۰۳٪	۰/۰۰٪	۲/۳۳٪	۱۲/۰۸٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۹۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۱/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۳/۶۴٪	۴۱/۰۲٪	۵۵/۱۴٪	۱۶/۰۸٪	۱۵/۹۱٪	۵۴/۷۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱/۲۶٪	۱۰/۸۴٪	۰/۹۴٪	۱۱/۸۸٪	۸/۴۵٪	۰/۶۱٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۶۷٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪	۲/۵۱٪	۱/۳۸٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۴۰٪	۰/۱۲٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک خاورمیانه" و "بانک سامان"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک سامان" و "بانک ملی ایران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - مرداد ۱۴۰۳

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۹۴/۱۵٪	۵/۷۳٪	۰/۱۱٪	۸۹/۸۷٪	۱۰/۱۱٪	۰/۰۱٪
۲	بانک ایران زمین	۹۹/۷۷٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۹۸/۲۵٪	۱/۷۵٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۷۹/۶۹٪	۱۶/۴۰٪	۳/۹۰٪	۴۲/۴۰٪	۵۷/۴۱٪	۰/۱۹٪
۴	بانک پارسیان	۹۱/۹۰٪	۷/۲۹٪	۰/۸۱٪	۷۶/۶۱٪	۲۳/۲۰٪	۰/۱۹٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۴/۹۴٪	۵/۰۲٪	۰/۰۴٪	۶۱/۹۶٪	۳۸/۰۴٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۹۸/۷۹٪	۱/۲۱٪	۰/۰۰٪	۷۸/۵۹٪	۲۱/۴۱٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۷۹٪	۰/۲۱٪	۰/۰۰٪	۹۶/۱۹٪	۳/۸۱٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۶۴/۷۴٪	۳۵/۲۶٪	۰/۰۰٪	۶/۱۸٪	۹۳/۸۲٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۱۲/۷۷٪	۸۷/۲۳٪	۰/۰۰٪	۱۶/۱۴٪	۸۳/۸۶٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۶۵/۱۴٪	۳۳/۸۰٪	۱/۰۶٪	۷۱/۷۳٪	۲۸/۱۳٪	۰/۱۴٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۴/۴۶٪	۲/۶۴٪	۲/۹۱٪	۷۳/۷۵٪	۲۶/۱۰٪	۰/۱۵٪
۱۲	بانک سامان	۸۸/۵۱٪	۱۱/۱۲٪	۰/۳۷٪	۶۲/۱۵٪	۳۷/۸۰٪	۰/۰۵٪
۱۳	بانک سپه	۹۸/۴۳٪	۱/۴۲٪	۰/۱۵٪	۹۳/۴۸٪	۶/۵۰٪	۰/۰۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۹۱٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۹۹/۵۷٪	۰/۴۳٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۶/۸۳٪	۳/۱۷٪	۰/۰۰٪	۶۶/۴۶٪	۳۳/۵۴٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۹۰/۰۳٪	۹/۹۷٪	۰/۰۰٪	۷۱/۷۶٪	۲۸/۲۴٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۸/۹۲٪	۱/۰۸٪	۰/۰۰٪	۸۲/۱۱٪	۱۷/۸۹٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۷۸٪	۰/۲۲٪	۰/۰۰٪	۸۵/۰۴٪	۱۴/۹۶٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۷۹/۱۵٪	۲/۶۴٪	۱۸/۲۰٪	۹۲/۱۹٪	۵/۷۹٪	۲/۰۲٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۷/۱۲٪	۰/۶۷٪	۲/۲۱٪	۹۷/۲۷٪	۲/۴۹٪	۰/۲۳٪
۲۱	بانک کارآفرین	۸۵/۹۱٪	۱۴/۰۹٪	۰/۰۰٪	۷۰/۰۲٪	۲۹/۹۸٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۸/۹۱٪	۱/۰۹٪	۰/۰۰٪	۹۶/۳۹٪	۳/۶۱٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۶/۴۷٪	۳/۵۰٪	۰/۰۳٪	۷۳/۱۷٪	۲۶/۸۳٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۴/۶۳٪	۱۵/۳۷٪	۰/۰۰٪	۴۱/۲۸٪	۵۸/۷۲٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۶۷٪	۰/۲۴٪	۰/۰۹٪	۹۹/۷۵٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۷/۷۰٪	۹۲/۳۰٪	۰/۰۰٪	۴/۵۱٪	۹۵/۴۹٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۷۶/۴۵٪	۱۵/۶۴٪	۷/۹۱٪	۷۸/۲۱٪	۲۱/۲۳٪	۰/۵۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	۹۳/۶۶٪	۶/۱۴٪	۰/۲۰٪	۸۳/۶۶٪	۱۶/۳۳٪	۰/۰۱٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۲۱٪	۰/۷۹٪	۰/۰۰٪	۸۶/۸۵٪	۱۳/۱۵٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۲۳٪	۰/۷۷٪	۰/۰۰٪	۹۲/۲۶٪	۷/۷۴٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در مرداد ۱۴۰۳ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به "بانک قرض الحسنه رسالت" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک ملت"، "بانک آینده" و "بانک رفاه کارگران" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در مرداد ۱۴۰۳ در تراکنش‌های بانک‌ها، به "بانک مشترک ایران-ونزوئلا" تعلق گرفته است. بعد از آن، بانک‌های "بانک خاورمیانه"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک دی" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در تیر ماه "بانک قرض الحسنه رسالت" و "بانک مشترک ایران-ونزوئلا" در کل به ترتیب ۳/۳۲ و ۰/۰۳ درصد تعداد تراکنش‌های کارت‌های شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به این بانک‌ها در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارت‌های در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴ - اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرfindal-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - مرداد ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۲	۱	۱	۰	۰
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۱	۲	۴	۱۹	۳	۸
۴	بانک پارسیان	۳	۱۲	۴	۱۷	۱	۱
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۰	۲	۶	۰	۰
۶	بانک تجارت	۵	۲۵	۱	۱	۰	۰
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۹	۸۱	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۲	۳	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴	۲۰	۲	۳	۵	۲۹
۱۲	بانک سامان	۴	۱۸	۸	۶۰	۱	۰
۱۳	بانک سپه	۱۹	۳۶۲	۴	۱۶	۱	۱
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۱۶	بانک شهر	۱	۲	۲	۵	۰	۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۷	۵۱	۱	۱	۰	۰
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۳	۸	۱	۲	۲۶	۶۶۶
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۸	۵۶	۱	۱	۷	۴۴
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۶	۳۳	۱	۱	۰	۰
۲۳	بانک گردشگری	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱	۱	۳	۹	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۱	۱	۰	۰	۰	۰
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۴	۱۸۶	۴۱	۱۶۸۳	۵۵	۳۰۴۱
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱	۱۲۷	۱۱	۱۱۷	۱	۱
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳	۷	۰	۰	۰	۰
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
	شاخص هرفیندال - هیرشمن	-	۹۲۶	-	۲,۰۲۷	-	۳,۷۹۲

ملاحظه می شود در مرداد ۱۴۰۳ شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳,۷۹۲ و در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۲,۰۲۷ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با

توجه به جدول ۳-۵ همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های ۹۲۶ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۳-۵، این رقم مبین وجود رقابت در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در تیر ۱۴۰۳ نسبت به خرداد ۱۴۰۳ در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده-تیر و مرداد ۱۴۰۳

اختلاف	ابزار پذیرش موبایلی		اختلاف	ابزار پذیرش اینترنتی		اختلاف	کارتخوان فروشگاه‌ها		HHI
	مرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳		مرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳		مرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	
۳۵	۳,۷۹۲	۳,۷۵۷	۴	۲۰,۲۷	۲۰,۲۳	-۱/۴	۹۲۶	۹۲۷	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده برای ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی افزایشی و برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های کاهش یافته است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آمار از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپراک^{۳۲} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از

۳۲ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سویچ شاپراک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۵-۲-۱- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوییچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۳}، کارت اعتباری^{۳۴} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۵} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در مرداد ۱۴۰۳، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوییچ شاپرک مجموعاً ۱۵۴،۸۴۰،۶۰۰ تراکنش بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۴۷،۲۸۱،۹۷۳ عدد و سهم تعدادی ۹۵/۱۲ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۲،۰۴۱،۲۴۵ عدد و سهم ۱/۳۲ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ۱۴۰۳

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
تیر ۱۴۰۳	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶،۰۹۱،۰۶۰	۱،۹۱۱،۹۷۳	۱۴۵،۲۹۶،۵۳۲	۱۵۳،۲۹۹،۵۶۵
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۹۷٪	۱/۲۵٪	۹۴/۷۸٪	-
مرداد ۱۴۰۳	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۵،۵۱۷،۳۸۲	۲،۰۴۱،۲۴۵	۱۴۷،۲۸۱،۹۷۳	۱۵۴،۸۴۰،۶۰۰
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۳/۵۶٪	۱/۳۲٪	۹۵/۱۲٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار		-۹/۴۲٪	۶/۷۶٪	۱/۳۷٪	۱/۰۱٪

Debit card ^{۳۳}

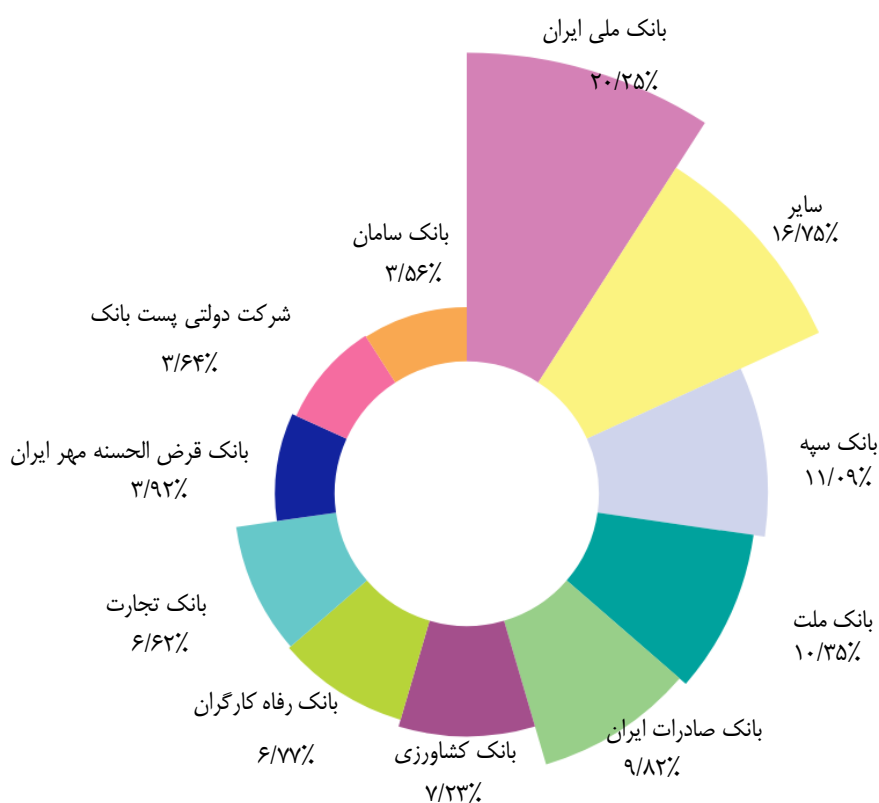
Credit card ^{۳۴}

Prepaid ^{۳۵}

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مرداد ماه ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته، ۱/۰۱ درصد افزایش داشته است.

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی مرداد ۱۴۰۳ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۱ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳-۲ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳-۲ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - مرداد ۱۴۰۳

ملاحظه می‌شود که در مرداد ۱۴۰۳ "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع

کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای مرداد ۱۴۰۳ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران"؛ و بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک شهر" و "بانک پارسیان" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - مرداد ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۹۴٪	۰/۷۵٪	۱/۱۲٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۵۲٪	۰/۴۲٪	۰/۷۰٪
۳	بانک آینده	۱/۰۶٪	۱/۲۶٪	۱/۸۵٪
۴	بانک پارسیان	۱/۷۱٪	۱/۳۲٪	۱۰/۷۷٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۶۵٪	۲/۶۸٪	۲/۹۷٪
۶	بانک تجارت	۳/۶۹٪	۶/۶۷٪	۶/۵۶٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۰۹٪	۰/۹۲٪	۰/۸۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۳٪	۰/۰۹٪	۰/۰۴٪
۱۰	بانک دی	۰/۶۴٪	۰/۵۳٪	۰/۵۲٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۷/۷۵٪	۶/۸۷٪	۳/۶۸٪
۱۲	بانک سامان	۳/۱۵٪	۳/۵۹٪	۲/۹۹٪
۱۳	بانک سپه	۱۲/۱۹٪	۱۱/۰۷٪	۱۱/۴۲٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۴۴٪	۰/۲۰٪	۰/۲۶٪
۱۵	بانک سینا	۱/۴۸٪	۰/۶۵٪	۱/۱۳٪
۱۶	بانک شهر	۳/۵۱٪	۱/۴۶٪	۱۱/۴۲٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۰/۵۷٪	۹/۹۲٪	۶/۸۱٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪	۰/۰۶٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۰۱٪	۱/۸۰٪	۱/۳۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۵۹٪	۳/۸۷٪	۵/۴۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۵٪	۰/۰۹٪	۰/۳۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۳/۸۴٪	۷/۴۰٪	۳/۹۹٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۳	بانک گردشگری	۰/۳۱٪	۰/۲۶٪	۰/۴۵٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۸۳٪	۳/۰۵٪	۱/۴۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۵/۹۰٪	۱۰/۳۵٪	۸/۴۶٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۳/۷۹٪	۲۰/۵۸٪	۱۳/۸۸٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۴/۷۱٪	۳/۷۱٪	۱/۳۱٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۱/۴۸٪	۰/۳۹٪	۰/۱۹٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۰۱٪	۰/۰۸٪	۰/۰۷٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در نوع کارت اعتباری با ۱۵/۹۰ درصد متعلق به "بانک ملت" و در نوع کارت برداشت و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۰/۵۸ درصد و ۱۳/۸۸ درصد متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴ - سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای مرداد ۱۴۰۳ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - مرداد ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۶۱٪	۹۳/۱۸٪	۵/۲۱٪
۲	بانک ایران زمین	۱/۵۹٪	۹۲/۶۳٪	۵/۷۸٪
۳	بانک آینده	۱/۱۰٪	۹۳/۷۶٪	۵/۱۵٪
۴	بانک پارسیان	۱/۳۵٪	۷۵/۵۹٪	۲۳/۰۶٪
۵	بانک پاسارگاد	۱/۷۸٪	۹۴/۲۹٪	۳/۹۲٪
۶	بانک تجارت	۰/۷۳٪	۹۵/۷۴٪	۳/۵۳٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۵۷٪	۹۵/۳۳٪	۳/۱۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۵۴٪	۹۳/۰۳٪	۶/۴۳٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت تراکنش های اعتباری از سهم کارت	سهم کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۹	بانک خاورمیانه	۰/۵۱٪	۹۷/۷۳٪	۱/۷۵٪
۱۰	بانک دی	۱/۵۸٪	۹۴/۹۱٪	۳/۵۰٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۱/۵۱٪	۹۶/۵۵٪	۱/۹۴٪
۱۲	بانک سامان	۱/۱۷٪	۹۵/۸۴٪	۳/۰۰٪
۱۳	بانک سپه	۱/۴۵٪	۹۴/۸۸٪	۳/۶۷٪
۱۴	بانک سرمایه	۲/۸۵٪	۹۲/۵۹٪	۴/۵۶٪
۱۵	بانک سینا	۲/۸۸٪	۹۱/۱۸٪	۵/۹۴٪
۱۶	بانک شهر	۲/۵۲٪	۷۵/۳۵٪	۲۲/۱۴٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱/۴۲٪	۹۶/۱۱٪	۲/۴۷٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۲/۷۹٪	۸۷/۸۷٪	۹/۳۴٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۷۵٪	۹۶/۴۶٪	۲/۷۹٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۳۱٪	۹۳/۸۸٪	۴/۹۱٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۶۰٪	۸۸/۷۰٪	۱۰/۷۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۷۰٪	۹۷/۳۳٪	۱/۹۷٪
۲۳	بانک گردشگری	۱/۵۲٪	۹۲/۵۷٪	۵/۹۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۷۹/۳۸٪	۲۰/۶۲٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۲۵٪	۹۷/۰۷٪	۱/۶۸٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱/۳۸٪	۸۰/۶۵٪	۱۷/۹۷٪
۲۷	بانک ملت	۲/۰۳٪	۹۵/۰۶٪	۲/۹۱٪
۲۸	بانک ملی ایران	۰/۹۰٪	۹۶/۶۶٪	۲/۴۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۱/۷۱٪	۹۷/۰۱٪	۱/۲۸٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۴/۹۰٪	۹۳/۳۵٪	۱/۷۵٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۱۵٪	۹۶/۷۳٪	۳/۱۳٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم را در این بین داشته است.

۵-۲-۵- اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت های بانکی تراکنش دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک اندازه گیری و بررسی می شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک ها در صادر نمودن انواع کارت های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق

کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - مرداد ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۲	بانک ایران زمین	۱	۱	۰	۰	۱	۰
۳	بانک آینده	۱	۱	۱	۲	۲	۳
۴	بانک پارسیان	۲	۳	۱	۲	۱۱	۱۱۶
۵	بانک پاسارگاد	۴	۱۳	۳	۷	۳	۹
۶	بانک تجارت	۴	۱۴	۷	۴۴	۷	۴۳
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۱	۱	۱	۰	۱	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۸	۶۰	۷	۴۷	۴	۱۴
۱۲	بانک سامان	۳	۱۰	۴	۱۳	۳	۹
۱۳	بانک سپه	۱۲	۱۴۹	۱۱	۱۲۲	۱۱	۱۳۰
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۱	۲	۱	۰	۱	۱
۱۶	بانک شهر	۴	۱۲	۱	۲	۱۱	۱۳۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱	۱۱۲	۱۰	۹۸	۷	۴۶
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱	۱	۲	۳	۱	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴	۱۳	۴	۱۵	۵	۲۹
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۴	۱۵	۷	۵۵	۴	۱۶
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۳	۸	۳	۹	۱	۲
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۱۶	۲۵۳	۱۰	۱۰۷	۸	۷۲
۲۸	بانک ملی ایران	۱۴	۱۹۰	۲۱	۴۲۴	۱۴	۱۹۳
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۵	۲۲	۴	۱۴	۱	۲
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۱	۲	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰

کارت هدیه و بن کارت		کارت برداشت		کارت اعتباری		نام بانک پذیرنده	ردیف
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i		
۸۲۰	-	۹۶۷	-	۸۸۳	-	شاخص هرفیندال-هیرشمن	

همانگونه که در جدول ۵-۸ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای هر سه دسته کارت در طبقه "رقابتی" قرار گرفته است. میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مرداد ۱۴۰۳ نسبت به ماه گذشته در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-تیر و مرداد ۱۴۰۳

کارت هدیه و بن کارت			کارت برداشت			کارت اعتباری			HHI
اختلاف	مرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	اختلاف	مرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	اختلاف	مرداد ۱۴۰۳	تیر ۱۴۰۳	
۷	۸۲۰	۸۱۳	-۶	۹۶۷	۹۷۳	-۱۷	۸۸۳	۹۰۰	شاخص H- H

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹، ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگان در مرداد ماه در دو دسته کارت برداشت و اعتباری کاهش یافته است.

۵-۳- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

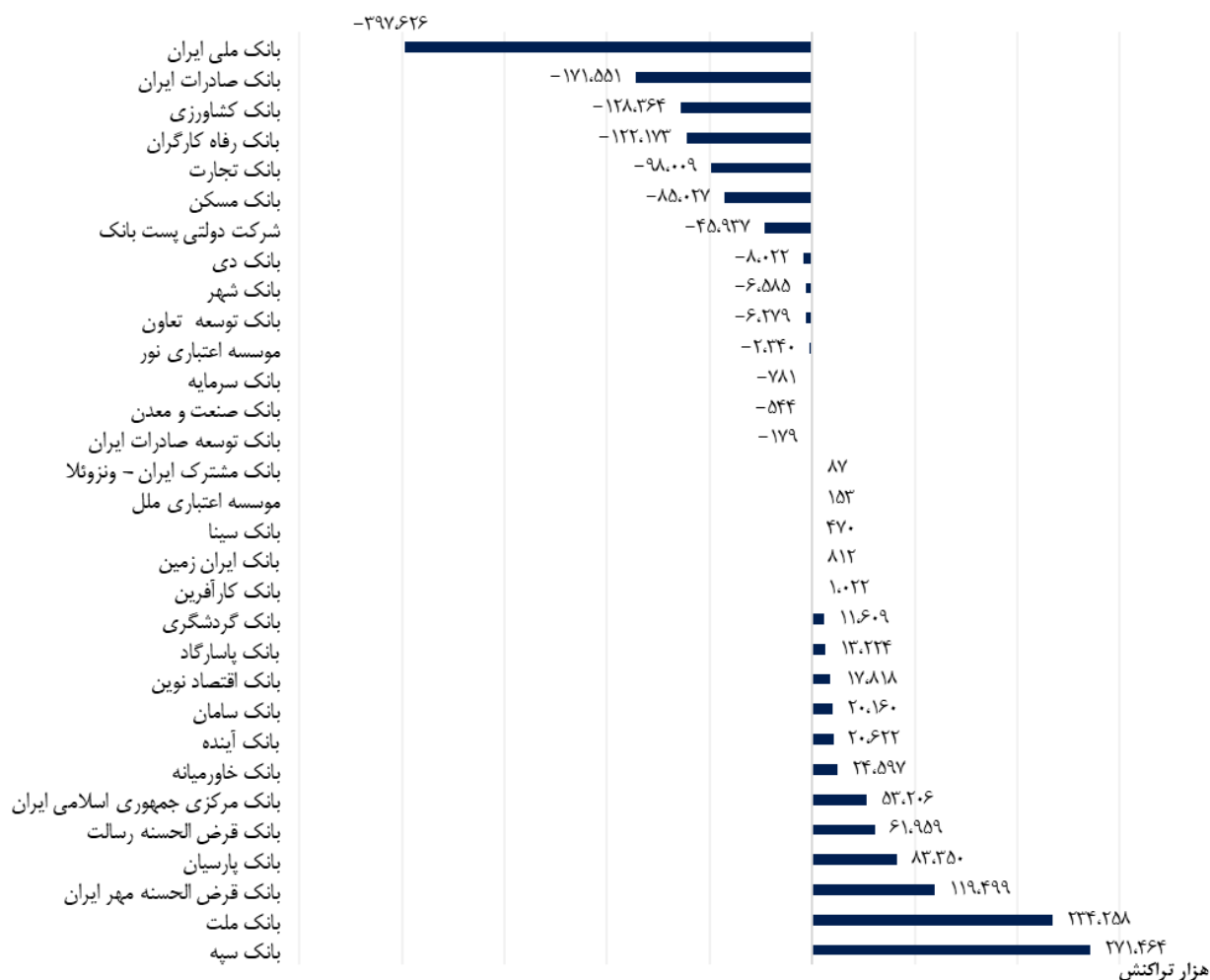
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - مرداد ۱۴۰۳

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۷۷٪	۱/۲۰٪	۰/۹۷٪	۱/۰۸٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۳۹٪	۰/۴۳٪	۰/۴۸٪	۰/۴۱٪
۳	بانک آینده	۱/۱۶٪	۱/۶۷٪	۱/۶۷٪	۲/۲۴٪
۴	بانک پارسیان	۱/۵۲٪	۳/۴۸٪	۲/۰۶٪	۲/۷۸٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل
۵	بانک پاسارگاد	۲/۷۰٪	۳/۰۹٪	۴/۰۰٪	۳/۶۲٪
۶	بانک تجارت	۶/۶۵٪	۴/۶۱٪	۶/۵۵٪	۶/۳۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۰٪	۰/۷۸٪	۰/۷۹٪	۰/۸۷٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۶٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۸٪	۰/۶۴٪	۱/۰۲٪	۰/۰۹٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۷٪	۰/۳۰٪	۰/۳۴٪	۰/۵۰٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۹۱٪	۴/۳۳٪	۵/۳۰٪	۵/۵۶٪
۱۲	بانک سامان	۳/۷۴٪	۴/۳۳٪	۵/۴۴٪	۳/۵۴٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۱۰٪	۱۷/۶۸٪	۸/۵۷٪	۱۰/۰۳٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۷٪	۰/۱۶٪	۰/۱۸٪	۰/۲۱٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۳٪	۰/۶۶٪	۱/۱۶٪	۰/۷۳٪
۱۶	بانک شهر	۱/۵۱٪	۱/۴۱٪	۱/۶۰٪	۱/۸۵٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۰/۲۴٪	۶/۶۳٪	۹/۷۸٪	۹/۹۲٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۳٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۸۴٪	۳/۳۳٪	۲/۰۰٪	۲/۸۵٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۴/۱۹٪	۷/۰۶٪	۴/۸۷٪	۵/۵۳٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۸٪	۰/۱۱٪	۰/۲۶٪	۰/۱۶٪
۲۲	بانک کشاورزی	۸/۰۱٪	۵/۳۳٪	۵/۷۷٪	۷/۰۴٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۷٪	۰/۵۴٪	۰/۶۶٪	۰/۴۸٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۱/۲۲٪	۴/۴۲٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۷۲٪	۰/۸۶٪	۰/۸۰٪	۲/۱۷٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۰/۶۰٪	۱۶/۳۲٪	۱۶/۱۰٪	۱۳/۰۴٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۹/۴۹٪	۱۰/۹۹٪	۱۱/۱۲٪	۱۷/۳۹٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۴۱٪	۲/۴۶٪	۲/۲۶٪	۲/۴۵٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۷٪	۰/۳۸٪	۰/۳۴٪	۰/۳۹٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۳٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در مرداد ۱۴۰۳ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه

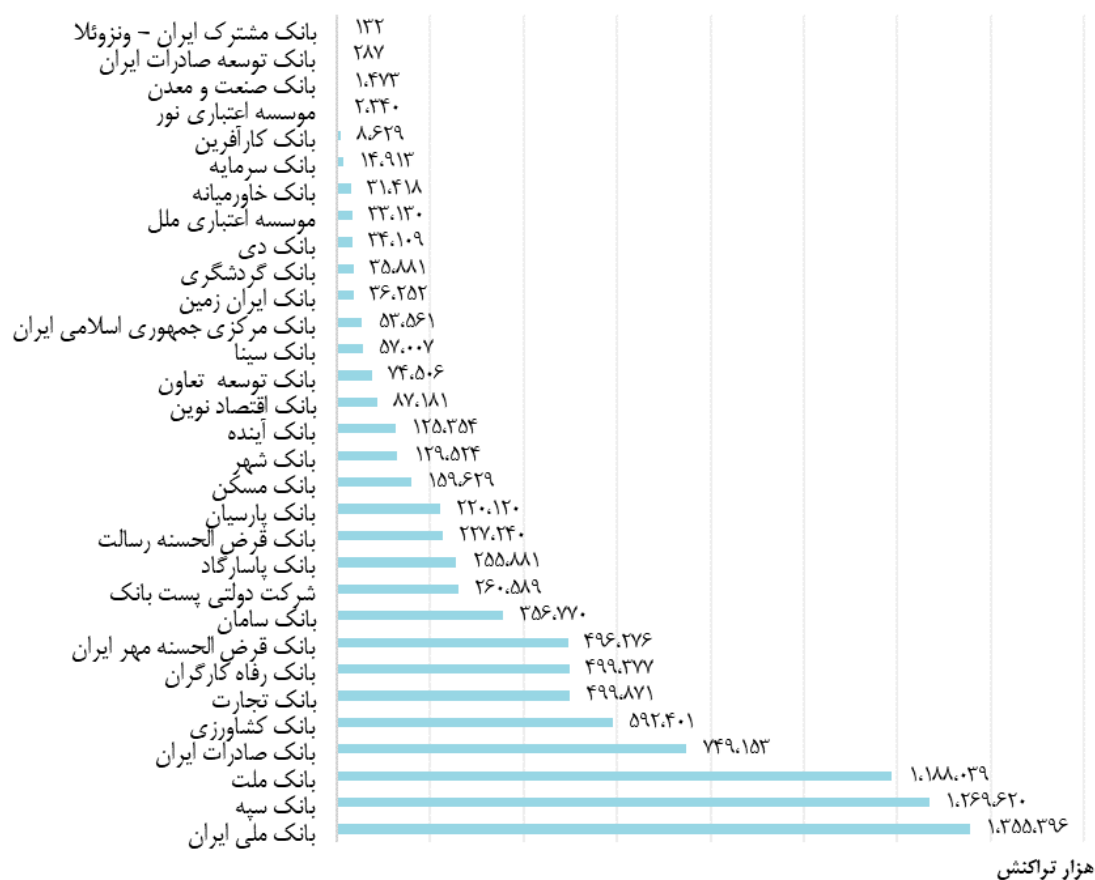
مهر ایران " بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" تعلق داشته است. در ادامه شکل ۴-۵ نشان‌دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در نمودار زیر داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۴۰۳

براساس این شکل، "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سوی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور بدست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره از هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک بدست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

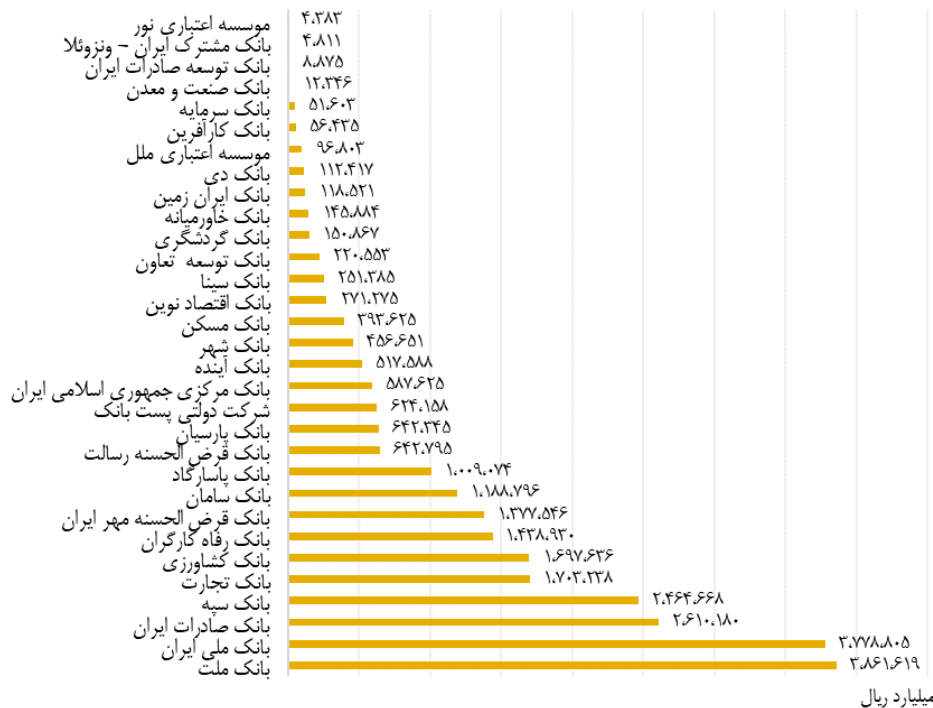

شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۴۰۳

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارت و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات

ایران" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۶} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به وسیله کارت‌های هر بانک^{۳۷} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۸} آمده است.

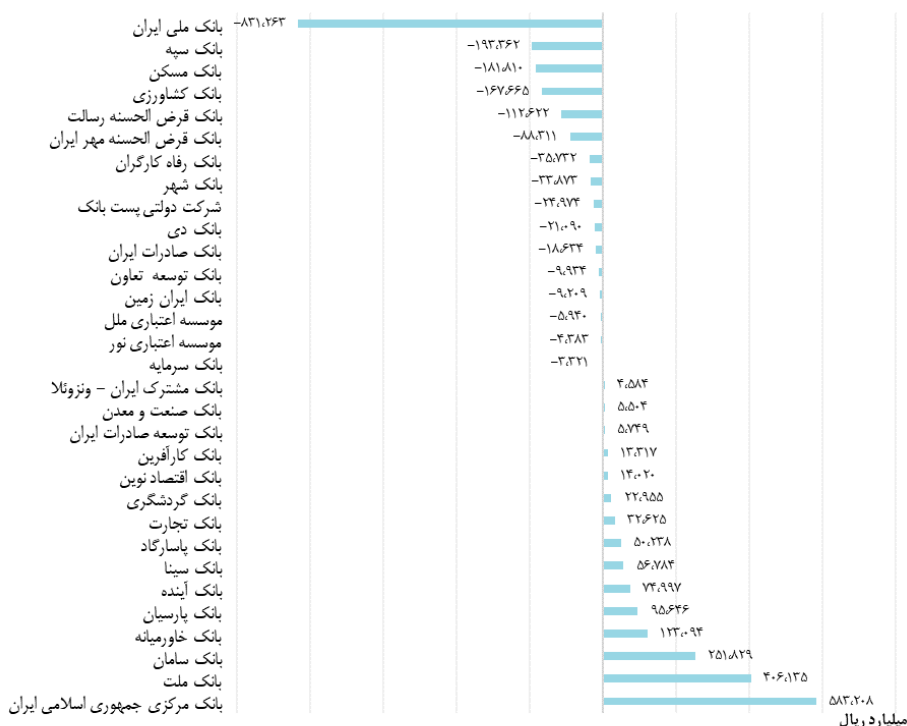
شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - مرداد ۱۴۰۳

۳۶ Turnover

۳۷ در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
 ۳۸ در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریزوجه مربوط به دادو سندهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی مرداد ۱۴۰۳ در "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بوده و "موسسه اعتباری نور" و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده اند.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - مرداد ۱۴۰۳

بر اساس این شکل، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهات ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" به سمت "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" در حال انتقال است.

۶- جمع بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص های مرتبط، امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص هایی در چهار بخش "شاخص های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت"، "بررسی عملکرد شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک های صادر کننده و پذیرنده" در دوره زمانی مرداد ۱۴۰۳ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی و شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت های الکترونیک karti به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ سازی، مزایای امنیتی پرداخت های غیر نقدی و با مدنظر قراردادن دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به خرداد ۱۴۰۳ می باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان پاییز ۱۴۰۲ بوده و تمامی ارقام ارائه شده در گزارش اقتصادی تیر ماه شاپرک تحقق یافته می باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام ارائه شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های مرداد ۱۴۰۳ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۴،۴۹۸ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱۳،۲۵۱ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۳/۵۶ و ۶/۲۰ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در مرداد ۱۴۰۳ با رشد ۱/۱۳ درصدی به نزدیک به ۱۲،۱۸۷ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۸۹/۱۰ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۱۰/۸۵ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۰/۰۶ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های مرداد ۱۴۰۳ با ۹۱/۴۵ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۹۰/۰۸ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۲۱۳، هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۴،۹۳۵ و متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳۷۹ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۲۱ و ۱۰/۸۸ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲/۶۴ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر ۱،۹۷۱ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱،۷۵۶ عدد به ازای هر ۱۰،۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۷۲/۷۵ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول مرداد ۱۴۰۳ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۶۶/۵۳ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های مرداد ۱۴۰۳ به ترتیب در اختیار استان‌های مازندران، یزد و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۷۵/۱۶ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان اردبیل می‌باشد.

شاخص دهکی مرداد ۱۴۰۳ در قیاس با تیر، رشد ۳/۰۴ درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۳/۵۰ درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی مرداد ۱۴۰۳ نسبت به تیر ماه به سبب رشد ۳/۲۷ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم و ۰/۲۲ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد.

بیشترین فراوانی تراکنشی در کارتخوان فروشگاه‌های و اینترنتی در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال و در ابزار پذیرش موبایلی در دامنه مبلغی ۰ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشد. ۹۴/۳۲ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۳,۸۷۹,۶۸۴,۶۸۹ تراکنش در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۵/۵۷ درصد تراکنش‌ها معادل ۲۲۹,۰۴۲,۰۷۵ تراکنش در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۰/۱۱ درصد معادل ۴,۴۹۴,۲۶۰ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، کیفیت خدمات حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادرکنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۲۶/۳۴ درصدی، ۲۶/۴۷ درصدی، ۴/۰۲ درصدی، ۱۸/۰۹ درصدی و ۱۷۵/۹۳ درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان کیفیت خدمات محاسبه شده مرداد ۱۴۰۳ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۸۲ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه تیر دارای رشد ۰/۱۱۴- درصدی و همچنین میزان کیفیت خدمات محاسبه شده

به ازای شبکه پرداخت در مرداد ۱۴۰۳، ۹۹/۲۹ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در تیر ماه رشد ۰/۱۸۲- درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۱۷۹ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در مرداد ماه ۱۴۰۳ نسبت به فروردین در مولفه سهم تعدادی، بین دو شرکت "فراپردازان آروند امید" و "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" جابجایی صورت گرفته است. در مولفه سهم مبلغی نیز جابجایی بین دو شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" رخ داده است.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به دو شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" و "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. در مرداد ماه شرکت "به پرداخت ملت" بالاترین سهم را در حجم تراکنش‌های اینترنتی و موبایلی کسب نموده است. بالاترین سهم مبلغی در ابزار پذیرش موبایلی به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. همچنین در ابزار پذیرش اینترنتی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" دارای بیشترین سهم مبلغی می‌باشد.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" بیشترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری به ترتیب دو شرکت "به پرداخت ملت" و "آسان پرداخت پرشین" بالاترین سهم را در حجم و مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده‌اند. همچنین شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" از بیشترین سهم تعدادی تراکنش‌های مانده‌گیری برخوردار بوده است.

در ماه مرداد شرکت "فراپردازان آروند امید" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. در این ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نشان‌دهنده تمرکز بالا است؛ به این معنا که تعداد بسیار کمی از شرکت‌ها سهم قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. شرکت "به پرداخت ملت" و "پس از آن با اختلاف زیاد شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در بازار تراکنش‌های اینترنتی و شرکت‌های "به پرداخت ملت" و "پس از آن، شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسین" و "آسان پرداخت پرشین" در بازار تراکنش‌های موبایلی تاثیرگذار هستند. این شاخص همچنین از وجود تمرکز ملایم در بازار کارتخوان فروشگاه‌های حکایت دارد. تغییرات شاخص در هیچ یک از ابزارها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

نتایج اندازه‌گیری تمرکز بازار شرکت‌های PSP با شاخص هرفیندال-هیرشمن نشان‌دهنده تمرکز ملایم در بازار در هر سه خرید، پرداخت قبض و خرید شارژ و مانده‌گیری سرویس است؛ به این معنا که پشتیبانی از تراکنش‌های هر سه سرویس در بین شرکت‌ها توزیع شده و نمی‌توان گفت که در انحصار شرکت و یا شرکت‌های خاصی می‌باشد. تغییرات شاخص در هیچ یک از سرویس‌ها حائز اهمیت نیست چرا که وضعیت تمرکز بازار آن‌ها تغییری پیدا نکرده است.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در مرداد ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" و شرکت "آسان پرداخت پرشین" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز به بالاترین رتبه در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی دست یافته است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسین" و "پرداخت الکترونیک سداد" به رقیب بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند.

شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" و "تجارت الکترونیک پارسپان" در شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که تمام شرکت‌های مذکور هم در بین کارتهای فعال سیستمی و هم در بین کارتهای تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی شرکت "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استان‌ها و شرکت "تجارت الکترونیک پارسپان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی کارتهای فروشگاهی بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتهای فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در تعداد تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی و شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در تعداد ابزار کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته است.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. به طور کلی در مرداد ماه سهم کارتهای کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۷/۴۷ درصد از کل کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در مرداد ۱۴۰۳ "بانک سپه" به لحاظ تعدادی و "بانک ملت" به لحاظ مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفتند. در بررسی بازار مبلغی در هر سه ابزار، "بانک ملت" در جایگاه نخست قرار دارد. در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتهای فروشگاهی "بانک سپه" و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی "بانک ملت" بالاترین سهم را دارند.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" نشان‌دهنده تمرکز بالا و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌های" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان‌دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌های، در این ماه نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های کاهشی و در ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی افزایشی بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مرداد ماه ۱۴۰۳ نسبت به تیر ماه ۱۴۰۳ رشد ۱/۰۱ درصدی داشته و نرخ رشد تنها در دسته کارت هدیه و بن کارت منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در مرداد ماه ۱۴۰۳، "بانک ملت" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های اعتباری صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و بیشترین کارت "برداشت" و "هدیه و بن کارت" متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادرکنندگی در این ماه در تنها دسته کارت هدیه و بن کارت رشد مثبت داشته و هر سه دسته در طبقه "رقابتی" قرار گرفته است.

در مقایسه‌ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده در مرداد ۱۴۰۳ به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های صادرشده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و تعداد تراکنش‌های پذیرش شده در مرداد ۱۴۰۳ به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک کشاورزی" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "موسسه اعتباری نور"، "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" و "بانک توسعه صادرات ایران" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در

مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپرک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارت بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیک پرداخت کارت شاپرک

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۴۱}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"^{۴۲} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۳} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۴}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیک

شبکه الکترونیک پرداخت کارت یا شاپرک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۹}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپرک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپرک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۴۰}

^{۴۴} Purchasing Good/Services

^{۳۹} Payment Service Provider

^{۴۰} Issuer Bank

^{۴۱} Acquirer Bank Acquirer

^{۴۲} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۳} Service Type

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۵}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۶}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۷} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۸}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۹}

^{۴۸} Balance Inquiry

^{۴۹} Transaction Status

^{۴۵} Bill Payment

^{۴۶} Reload

^{۴۷} Top-up

تراکنش خطای شاپرکی

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنش خطای کاربری

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

تراکنش خطای کسب و کار

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

کارتخوان فروشگاهی^{۵۰}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۵۱} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

تراکنش موفق سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

^{۵۱} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۵۰} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۲}، فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۳}، فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۴} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از

شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۴}، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۴}، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۲}Internet Payment Gateway

^{۵۳}Mobile Payment Gateway

^{۵۴} In-Store

فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتا قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۶۰} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۶۱} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلا ببر روی فیزیک کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۲}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

طریق وب از روی موبایل^{۵۵} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۶}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۷}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوییچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۸}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۹}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام

^{۵۹} prepaid

^{۶۰} online

^{۶۱} offline

^{۶۲} Credit card

^{۵۵} Web-Mobile

^{۵۶} In-App Purchase

^{۵۷} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۸} Debit card

تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰).

تراکنش ناتمام^{۶۳}

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثربخشی کارت‌خوان فروشگاه‌ها

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارت‌خوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و ۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه

^{۶۳} Reconciliation Account (RA)

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۴} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۵} تعریف می‌شود. سپرده‌های دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه‌پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$= \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}} * 100$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

$$= \frac{\text{تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشنده‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشنده‌های فعال سیستمی}} = \frac{\text{تعداد کارتخوان فروشنده‌های فعال سیستمی هر شرکت}}{\text{تعداد کل کارتخوان‌های فروشنده‌های فعال سیستمی}}$$

عدد حاصل میزان اثربخشی کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشنده‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارتخوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارتخوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارتخوان‌های آن شرکت از کل کارتخوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$= \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}} * 100$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

^{۶۵} Demand deposits

^{۶۴} Quasi money

متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها = شاخص توزیع مبلغی دهکی
متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تبانی بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۶}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

^{۶۶} Nominal Value

Summary of key payment statistics

1 The importance of card payment network in national economy Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	14/87%	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	1/72%	▲

2 Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	4,497,582,309	▲
Value of transactions (mill IRR)	13,251,435,502	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Aug compared to Jul)	6/20%	▲
Monthly real growth of value of transactions (Aug compared to Jul)	4/16%	▲
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	39/25%	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	5/80%	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	6/27%	▲
Mobile Payment Gateway	2/27%	▼
EFTPOS	91/45%	▼

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	98/69%	▼
Bill payment & purchase mobile charge	1/31%	▲

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	90/08%	▲
Bill payment & purchase mobile charge	5/59%	▼
Balance Inquiry	4/33%	▲

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,971/23	▲
EFTPOS	1,756/29	▲
Mobile Payment Gateway	1/11	▲
Internet Payment Gateway	213/83	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	72/75	▲
EFTPOS	66/53	▲
Mobile Payment Gateway	1/65	▲
Internet Payment Gateway	4/56	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,853,115	Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS	9,119	Tehran	▼
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/223	Mazandaran	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	75/16	Ardabil	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth	474/40	▲
---	--------	---

3 The quality of card e-payment services

Quality of services

The ratio of successful transactions to total	92/80%	▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	99/82%	▼

The share of each types of errors in transactions

Acquirer error	0/92%	▲
Shaparak network error	2/53%	▲
Issuer error	6/09%	▲
Cardholder Error	90/19%	▼
Business error	0/26%	▲

Services sensed availability

Network sensed availability	99/29%	▼
Shaparak sensed availability	99/82%	▼

Reconciliation account (RA) transactions

Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	0/017%	▲
percent change of reconciliation account transactions	5/45%	▼

4 Electronic card payment network market indices in Aug 2024

Active EFTPOS Value effectiveness

The highest effectiveness	Farapardazan Arvand omid	3/249	▲
The lowest effectiveness	Pardakht electronic Pasargad	0/473	▼

The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions

The highest ratio	Asan Pardakht Persian	0/155%	▼
The lowest ratio	Farapardazan Arvand omid	0/011%	▼

The ratio of Low Transaction to active EFTPOS

The Highest ratio	Electronic Card Damavand	31/15%	▲
The Lowest ratio	Beh Pardakht Mellat	11/30%	▲

The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks

The highest market share

highest value	20/49%	▲	16/10%	▼
	Pardakht Electronic Saman		Mellat Bank	
highest numerical	20/42%	▼	17/68%	▲
	Pardakht Electronic Saman		Bank Sepah	

The highest value share of transactions in each terminal

Internet Payment Gateway	28/28%	▼	15/91%	▼
	Pardakht Electronic Saman		Mellat Bank	
Mobile Payment Gateway	48/79%	▲	54/76%	▲
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
EFTPOS	18/67%	▲	16/08%	▲
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	

The highest numerical share of transactions in each of terminals

Internet Payment Gateway	39/21%	▲	41/02%	▼
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
Mobile Payment Gateway	45/46%	▲	55/14%	▲
	Beh Pardakht Mellat		Mellat Bank	
EFTPOS	20/67%	▼	19/03%	▲
	Pardakht Electronic Saman		Bank Sepah	

Herfindahl-Hirschman Index

Internet Payment Gateway	2,506	▼	2,027	▲
Mobile Payment Gateway	3,196	▲	3,792	▲
EFTPOS	1,246	▼	926	▼

The highest share of issuing banks in number of active cards

Prepaid card	Bank Melli Iran	13/88%	▼
Credit card	Mellat Bank	15/90%	▼
Debit card	Bank Melli Iran	20/58%	▼

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانی پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچم دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.